

SZALAY KÁROLY
HOLLAND KÖLTŐKBŐL
MŰFORDÍTÁSOK

TARTALOM

AAN NEDERLAND.

KAREL SZALAY.
HOLLANDIÁHOZ.

ANONYM

VIRRAD KELET VIDÉKIN...
VOLT KÉT KIRÁLYI GYERMEK...
A VADEMBERRŐL.

ROEMER VISSCHER.

HA ÉLETED MAJD...
GAZDAGSÁG.

JACOB CATS.

KÉNYURALOM NEM TART SOKÁ.
A MAGUNK ÉS MÁSOK HIBÁI...

P. C. HOOFT.

KLÁRIKA, MI BÁNTOTTA MEG...
KORÁN, KELET FELŐL...

LAURENS REAEL.

A CSÓK EREDETE.

G. A. BREDERO.

SZONETT.
NAPOCSKÁNK KIDUGTA FEJÉT...

D. R. KAMPHUYZEN.

MÁJUSI REGGELEN.

J. VAN DEN VONDEL.

SÓVÁR SZEMED...
SZERELMI DALOCSKA.
KORIDON.
MADÁRÉNEK.

C. HUYGENS.

ÚJÉVKOR.
RÉGI BÖLCSESÉG.

C. MAERTSZ.

ÉSZAKISZÉL S DÉLINAP.

W. BILDERDIJK.

AZ EMBER ÉLETE.
NYUGALMAS ÖREGSÉG.

J. BELLAMY.

KAIN.
A HOLDHOZ.

P. NIEUWLAND.

ANAKREON GALAMBJA.
ORION.

I. DA COSTA.

NAPOLEON.
A KÖLTŐI ADOMÁNY.

J. KINKER.

A ZENE.

H. H. KLIJN.

A GENFI TÓNÁL.

H. VAN LOGHEM

A VÉN DADA.

B. H. LULOFS.

GELDERNI EST.

A. SIMONS.

A SZEGÉNY EMBER.

H. A. SPANDAW.

NEDERLAND.

A. C. W. STARING.

VISSZAEMLEKEZÉS.
A HOLDVILÁGHOZ.

H. TOLLENS CZN.

NYÁRI REGGELEN.
KENAU HASSELAAR.

A. BOGAERS.

A HOLLAND PART.
A LUDAK.

J. VAN WALRÉ.

SCHILL ÉS NAPOLEON.
A SZERÉNY SKÓT.

H. W. WARNSINCK.

HAMEDY.

PRUDENS VAN DUYSE.

HÁROM FIVÉRRE.
A RÓZSABIMBÓ.

E. J. POTGIETER.

KLÁRIKA.

J. P. HEIJE.

A VÍZILILIOM.

J. TH. VAN RIJSWIJCK.

BOSSZUÁLLÁS

N. BEETS.

EGY GYERMEK MELLETT.
MIRE A GYERMEKEK FELNŐNEK.
KÖLTŐI IHLET.
ŐSZEL.
VÁRAKOZÁS.

J. F. BROUWENAAR.

ELŐRE!

Q, J. GODDARD.

A KÉPZELT BETEGSÉG.

J. J. L. TEN KATE.

NAGYMAMA.

A. WINKLKR PRINS.

KIVÁNDORLÓ BÚCSÚJA EURÓPÁTÓL.

A. DES AMORIE VAN DER HOEVEN
ÁBRAHÁM GYERMEKKORA.

HENDRIK PEETERS.
A SZÖVŐ TÜNDÉR.

P. A. DE GÉNESTET.
UTAZÁS.
TERMÉSZET UTÁN.
BENJÁMIN MEHET!

JULIUS DE GEYTER.
KÉT NŐVÉR.
A VÁROS ÉJJEL.

GUIDO GEZELLE.
SZENTELT HARANG.
CANTECLÁR.

FRANS DE CORT.
ANYÁM.
ANNEESENS.

C. P. TIELE.
PIKÁNS.

J. A. VAN DROOGENBROECK.
AZ ÜRES HELY.

ROSALIE LOVELING.
AZ AJÁNDÉK.

VIRGINIE LOVELING.
KORA REGGEL.

JULIUS VUIJLSTEKE.
A GENTI GYÁRIMUNKÁSOK
ELVONULÁSA I. LIPÓT KIRÁLY ELŐTT.
A KIS FORRÁSOK.

J. TH. ANTHEUNIS.
A TŰZHÉLYNÉL.
APA KAROSSZÉKÉBEN.
EGY ÉDESEN ELRINGATÓ...
A HÓ.
NEHÉZ IDŐK.

WELTER JR. (W. L.)
NÉMA BÁNAT.

P. A. M. BOELE VAN HENSBROEK.
BÚCSÚZÁS.

V. A. DE LA MONTAGNE.
RÉGI DALOCSKA.
AZ ERDŐKERÜLŐ.

NOUHUYS (W. G.)
A NÉMETALFÖLDI NYELV.
»HISZEN EMBER VAGYOK!«

JACQUELINE E. VAN DER WAALS.
BÚCSÚZÁS.

POL DE MONT.
MINDENÜNK.
REGGELI HYMNUS.

VÉN ANYÓKA.
PRAELUDIUM.
AZ INVALIDUS.
TUDOK EGY EGYSZERŰ DALT.
MONDA.

WILLEM KLOOS.
A TENGER.
AZ ISTEN NEM KIRÁLY...

AUGUSTA PEAX.
EGY ESTE.

HÉLÈNE SWARTH.
A PAPLAK.
ILLATVESZTETT VIRÁG.
A BÖLCSŐ MELLETT.
ALVÁS IDEJE.
MESE A SZERELEMRŐL.
MULT.
SIRALMAK.
AZ ÉN GYŰLÖLETEM.

FR. VAN EEDEN.
A TENGERMORAJ.
NAPSZÁLLAT UTÁN A TENGERPARTON.

ALBERT VERWEY.
ÁLOMSZÖVŐ.
PIHENTESD LELKED...

P. C. BOUTENS.
ALVAJÁRÁS.
A DOMBURGI PIHENŐN.
MIÓTA ELSZAKADTUNK...

RENÉ DE CLERCQ.
CSENDES ÉJ.
MINT ÁLDÁS SZÁLL AZ ALKONY.

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.
NYÁR.
TAVASZI DÉL.
A FAÁG.
A CSILLAGOK.

P. N. VAN EYCK.
JÓLESŐ FÁJDALOM.

A. ROLAND HOLST.
TÉLI DAL.

**HENRIETTE ROLAND HOLST -
VAN DER SCHALK.**
SZÍVOM VIRÁGZÓ HÁRSAK ILLATÁBÓL.

ANNIE SALOMONS.
VAGABUNDOK.

M. NIJHOFF.
EGYEDÜL.
EMLÉKEZÉS.

J. G. DANSER.
VISSZATEKINTÉS.

FRANÇOIS PAUWELS.

OLVASÓTEREM.

GEERTEN GOSSAERT.

A KENTAUR ÉS AZ OCEÁN.

DAL.

ALICE NAHON.

ESTI SZELLŐ.

ESŐS NAP.

ESTI DALOCSKA.

ŐSZ.

A »De SOUTEWY«-I GYEREKEK.

IDYLL.

JAN. FR. E. CELLIERS.

ŐSZI SZÉL.

HOLDFÉNY.

VIRÁGOK.

BÉRCI PATAK.

AZ UTOLSÓ UTAZÁS.

C. LOUIS LEIPOLDT.

ÚJ DAL RÉGI NÓTÁRA.

CSILLAGOK.

IRODALOMTÖRTÉNETI JEGYZETEK.

*Helbertine Anna Cornelia
Beets-Damsté úrnőnek,*

*a kiváló holland írónőnek s magyar szépírók jeles
műfordítójának, mély hódolattal és hálával ajánlja
a fordító.*

*Hogy mit tehet egy fenkölt, női lélek,
Két nemzetet mely összefűz, emel,
Míg e dalok hazám nyelvén is élne,
Késői századoknak zengik el.
A dal sem él, csak hogyha szárnyra kapja
A tért s időket átfogó betű;
S annak neve, ki e szárnyakat adja:
Zengő dalokkal örökéletű.
S e költők lelkét, aki visszahívta
Hazája nyelvén új életre most,
Lebegni lát fényártól elborítva,
Maga körül sok, élő s holt dalost.
Hódolva nyujt babéros homlokáról
Mind egy levélt önnek, Nagyasszonyom,
Ki sok jót hallván szenvedő hazámról,
Megszólaltatta Őket lantomon.*

AAN NEDERLAND.

KAREL SZALAY.

*Met feestelijk gewaad mijn ziele zich omkleedde,
Nu, heerlijk Nederland, zij naar U henen vliedt.
Een lentestraal van jeugd doortintelt mijne leden,
Des verren Zuiden zoon, U lovend met zijn lied.
Dit vluchtig lied het zij een offer U geboden
Voor schatten waarmee eens mijn geest gij hebt verrijkt,
Voor vleugelen waarmee - Uw voorbeeld steeds voor oogen -
Mijn ziel in hoogste vlucht tot in 't oneind'ge reikt.*

*Door lange eeuwen heen van duisternis en lijden,
Waart gij der vrijheid land, mijn vaderland gelijk,
En „trouw aan 't vaderland", het was ten allen tijde
De leus waarmee gij dreeft den dwing'land uit Uw rijk.
Ja zelfs de woeste zee, die sterke en geduchte,
Gij sloegt in kluisters haar, die Uw gebied bedreigt
En éens, bevrijdend hen, die in galijen zuchtten,
Hebt gij Uw sterke hand mijn vaderland gereikt!*

*Waar ooit het slavenjuk der volk'ren schouders wondde,
De nacht van blind geloof de slavenziel omfloort,
Daar greept gij naar het roer, trotseerend wind en stormen.
En bracht er lafenis en joegt het duister voort.
Als eerste waart gij steeds, waar't heerlijk licht der waarheid
Aan der ideëen kamp en wrijving zich ontsteekt.
Het voorbeeld van Uw volk, hoe klein ook, brengt tot klaarheid,
Hoe ware mensch'lijkheid door liefde baan zich breekt.*

*Als eerste steeds zijt gij, waar tranen zijn te drogen,
Mild is Uw broederhand, waarmee ge 't leed verzacht
Gij deelt met gul gemoed de schatten uit het Oosten
De kostelijke vracht door Uwe vloot gebracht.
Op deze koortsige aard vormt gij een eigen wereld,
Een wereld waar een volk met eigen geest in woont,
Hij slechts kan U verstaan, die van Uzelven leerde
Hoe ware grootheid juist in 't kleine groot zich toont.*

*Mijn jeugd verbracht ik dáar, den lentetijd mijns levens,
Genietend al het schoon, dat blij Uw landschap biedt,
Uw wolkenhemel, hel door zonnelicht beschenen,
Uw strand en Uwe zee, met eindeloos verschiet.
Van hyacinthengeur doordrongen zijn Uw beemden
Doorsneden door een net van donkerstroomend nat.
Een liefdewekkend lied de winden tot mij dreven
Van Uwer dochter'n zang, als 'k droomend nederzat.*

*Die ed'le reine deugd, Uw land en volk eigen,
Die voortsproot uit een harden eeuwenlangen strijd,
Is tot haar hoogtepunt, het ideaal gestegen
Derwijl Uw sterke hand tot arbeid steeds bereid.
En daar Uw hart zoo trouw, zoo wáar zich heeft bewezen:
Als tweede vaderland, mijn liefde U omving,
Uw toover bleef mij bij, door heel mijn verder leven
En 't smart mij heden nog, dat éens ik van U ging.*

*Maar t'rug ben ik gegaan tot U in mijn gedachten,
Zooals een trouwe zoon zijn ouders niet vergeet;
Wat ook de tijden strijd en leed en onrust brachten,
Uw beelt'nis in mijn ziel en is er niet verbleekt.
De weerklank in mijn hart is onverzwakt gebleven
Der woorden wijs en waar van mannen groot van geest,
Van meesters, die mijn ziel met vleug'len opwaarts dreven
Wier wijsheid t'allen tijd mijn leidster is geweest.*

*'t Is of ik weder nu in 't aangezicht mag blikken,
Die neerschreef Israels zoo machtig groot verleen
En wiens prophetenblik de sporen wist t'ontdekken
Van 't Christelijk geloof door alle eeuwen heen.¹
't Is of ik weder zie dien geest, die eens mij leidde
Door diepste diepten van der wijsheid Oceaan,
Beschermer van mijn jeugd, als mij gevaren dreigden,
Een stuurman in den storm, als 't schip dreigt te vergaan²*

*Hoort, hoe uit ver verschiet nu klanken tot mij komen,
Des grijzen zangers lied, weerklinkend op mijn luit
Zie hoe zijn vaderland, betooverd door zijn toonen
Den ouden dichtervorst verrukt in d'armen sluit.³
O, 'k zie ze allen weer zoo heerlijk mij verschijnen,
Apost'len van den geest, zoo sterk, zoo trouw, zoo klaar,
Die griften in 't gemoed met onuitwischb're lijnen
Wat blijvend 't hart vervult als eeuwig juist en waar.*

*En nu, waar reeds mijn dag ter ruste zich gaat neigen
En in herinnering bang zoekend om zich ziet,
Doorvlijmt zich mijn gemoed met smart'lijke verwijten:
Waarom toch Nederland, waarom ik U verliet?
Het menschheids ideaal, dat steeds mijn „ik” beheerschte
Stond hoog bij U in eer, zijn ridders vond het dáár!
O, 'k had mijn lauwerkrans met vreugd in ruil gegeven,
Te strijden voor een doel, zóo hoog, zóo wonderbaar!*

*Wat ooit aan glans en eer geschonken mij het leven
Zooals het nu zich toont in avondschemerschijn
Ik zou met blij gemoed het al terug weer geven*

¹ A. Kuenen, professor der Leidsche Universiteit.

² L. W. E. Rauwenhoff, professor in de filosofie aldaar.

³ N. Beets (Hildebrand), professor der Utrechtsche Universiteit.

*Voor Uwe zoele lucht en voor Uw zonneschijn.
Daar, doolend door Uw duin, waar woeste winden jagen
En 't meeuwenkoor zich paart aan 't ruischen van de zee
Daar eind'lijk zal mijn hart bevrijden zich van klagen
En bulderen 't uit, al 't opgekropte wee.*

*Of ook vermeiend mij aan 't dartel spel der glanzen,
Dat in Uw grachten spieg'lend zon en schaduw speelt,
Zou 'k mijm'rend willen staan, tot van Uw torentansen
Neerklinkend klokkenklank welluidend d'ooren streelt.
Mijn dag spoedt reeds ten eind, de droomen zijn vervlogen,
Schipbreuk'ling sta ik hier aan 't zwaar geteisterd strand,
En zuchtend roep ik uit, met tranen in de oogen:
„Verloren Paradijs, mijn heerlijk Nederland!”*

Vertaald door I. Vreede.

HOLLANDIÁHOZ.

Felölti lelkem ünneplő ruháját
S feléd repül dicső Hollandia.
Ifjúkorom tavaszsugára jár át,
Midőn köszöntlek, messze dél fia.
E röpke dallal áldozok tenéked,
Tőled kapott nagy, lelki kincsekért
S a szárnyakért, miken - hevítve képed -
Merengő lelkem végtelenbe ért.

Miként hazám, szabadság földje voltál,
Vakéj megült, bús századok során;
S mert honszerelmi lángban állt az oltár:
Erőt vevél vad zsarnok táborán;
S mi szaggatá kicsiny hazád határit:
Urrá lettél bőszen tengerár felett;
S védvén, kiket gályák vak öble kábít:
Hazám felé nyujtád erős kezéd.

S rabnépeket bárhol sebzett a járom,
S rablelkeken hol vakhit éje ült:
Átkelve bőszen, zajongó tengeráron,
Jöttöd nyomán a baj lecsendesült.
S első valál, hol eszmék nagy tusáján
Az értelem dicső világa gyúlt,
Mult és jelen, maroknyi nép hazáján,
Embert s hazát szeretni megtanult.

Hol könny fakadt, elsőként szárítád fel,
Ember felé te nyujtsz testvér-kezet;
Kincses hajód nagy óceánt ha átszel,
Megosztod, mit neked nyujt napkelet.
Külön világ vagy lázas földtekénken

S földed, fajod lelkét nem érti más,
Csak az, ki látta köztetek, hogy éppen
Kicsinyben legnagyobb az óriás.

Ifjúkorom tündértavas szakában
Ott éltem én csodásszép tájodon;
Felhős eged, ha fürdött napsugárban:
El-elmerengtem tengerpartidon.
Sötétvizű, csatornaszelt határid
Reám lehelltek jácint illatát
S fülembe hozta langy szellő, leányid
Szerelmi vágyat ébresztő dalát.

Néped, hazád nemes, tisztult erénye,
Mint századok kemény tusája szült,
Eszményiség magaslatára ére
Erős keze munkára míg feszült;
S mert hű s igaz volt szíve dobbanása:
Szerettelek, mint második hazám
S egy élten átkísért csodás varázsa
S úgy fájt szívem, hogy egykor elhagyám!

De visszajártam hozzád gondolatban,
Mint hű fiú szülőihez szokott
S lelkemben, a vad életforgatagban,
Emléked tűzzománca nem kopott!
És visszacsengett szüntelen szívemben
Nagy szellemid tanító, bölcs szava;
Hű mesterem mind, kiktől szárnyövezten
S megittasulva tértem én haza.

És mintha most is színről-színre látnám,
Ki Izrael nagy multját írta meg
S próféta lelke, ezredek folyásán
Hitünk nyomát amint keresni megy;⁴
S látnám a bölcsesség nagy tengerében,
Mélységeken vezérlő szellemet,
Ki, mint hajót kormányosa veszélyben
S fiát atya: úgy védett engemet.⁵

És visszacsendül lantomon, varázsos
Szépségivel az agg költő dala,
Kit elbűvölten, úgy ölelt magához,
Bősz tengerárból felmerült haza.⁶
És sorra mind, a tiszta, mély tudásnak
Megannyi hű, erős apostola,
Kiktől, midőn lelkekbe medret ástak,
Üres szívvel nem jöttem el soha.

⁴ A. Kuenen a leideni egyetem tanára.

⁵ L. W. E. Rauwenhoff, ugyanott a bölcsészeti tanára.

⁶ N. Beets („Hildebrand”) utrechti egyetemi tanár, Hollandia akkor élt, legnagyobb költője.

S most, hogy napom már-már nyugvóra hajlik,
Emlékimen borongva tétován,
Bús szemrehányás szívemig nyilallik,
Hogy tőletek miért is távoztam?
Az embereszmény, mely vezérli énem,
Tiköztetek olyan csodásan élt,
Hogy érte küzdve, véletek: cserében
Od'adtam volna hervatag babért.

S az életalkony csalfa bíborában
Multam ködén, mi hozzám átragyog:
Mind visszaadnám, csak simítva lágyan
Langyos szellőd s mosolyogna rám napod!
Vagy ott bolyongva dűnneid vidékén,
Csapdosná arcom észak zord szele
S tengerzúgás, sirályok vad zenéjén
Kiáltanám sorsátkomat bele.

Vagy nézve grachtok tükörén enyelgő
Lombsátorok fény-árny játékait:
Várnám figyelve, búsán messzezengető
Vén tornyaid giling-galangjait...!
...Napom lejár; elszállt az édes álom...!
Fájón sóhajt feléd s könyűk között,
- Mert vesztett édenedbe visszavágyom -
Szétdúlt hazában, bús hajótörött!

Szalay Károly.

Németalföld lyrai költészetének gazdag virágoskertjéből, hosszú évtizedeken át szedegtettem össze e szerény kis csokrot. Tudtommal ez az első szemelvény irodalmunkban azon nemes és nagyműveltségű nemzetnek majdnem hatodfél századot felölelő lantos költészetéből, mely nemzethez századok óta becses történelmi és szellemi kapcsok fűzik hazánkat. Annál érthetlenebb tehát, hogy idáig senki sem akadt hazánkban, aki az irántunk oly melegen érző holland nép lelki életének ezen bájos virágaiból legalább annyinak-amennyinek átültetését hazai nyelvünkre csak meg is kísérelte volna.

Pedig a népek szellemi, erkölcsi s általán kedélyéletének nincs hamisítatlanabb s így megbízhatóbb dokumentuma, mint éppen költészetük, amely századok, sőt ezredek után is híven tükrözi vissza mindazt, ami történelmük folyamán igazi emberi értékekbe kristályosodott ki lelkükben s így halhatatlanná válva, méltóvá lett arra, hogy embervilágunk szellemi kincsesházában megőriztessék és hogy minél szélesebb körben megtermékenyítse, nemesítve gyönyörködtesse a lelkeket.

A holland lyrai költészet sokak előtt talán olyannak fog feltűnni, mint amelyből hiányzik a képzelet merész csapongása, az érzelmek lázas túláradozása s a természeti képeknek és benyomásoknak megrázó lelki hangulatokká való áthasonítása s ezek helyett inkább is a természet festői megfigyelése, az érzelmek és szenvedélyek letompított lüktetése, a kedélyélet meleg színezése, a polgári és családi élet idillikus bensőségének szelid derűje s barátságos melege árad ki belőle. Aki így ítéli meg e költeményeket: egészen helyesen fog ítélni; mert e nép komoly, reális világ- és életszemlélete, puritán erkölcsé s példányszerű becsületessége és tárgyilagossága csakis ezen tulajdonságainak megfelelő érzelmi hűrokkal ajazhatta fel költőinek lantját. De éppen így észre fogja venni mindenki, hogy e nép költészetében az igazság, jóság és művészi szépség a legnemesebb emberiségi-eszmény szolgálatába van állítva és hogy sok olyan szín, hang, érzelm, vágy és sejtelen talál benne megragadó költői kifejezésre, amelyek annak nemzet-egyéni jellegét kétségtelenné s maradandó értékűvé teszik s amelyekből más nemzetek költői és költészetkedvelői is értékes és tanulságos példákat meríthetnek.

A múlt század 80-as éveitől kezdődőleg a holland lyrai költészetben is komoly átértékelés, a színek és hangok erős evolúciója van folyamatban. A költők itt is új utakat s kifejezés-módokat keresnek, hogy értelmi és érzelmi világunk összhangját a költészetnek mindent átvezető, eszményítő, bűvös hangszerével is megteremteni segítsenek. A különféle „izmus”-ok itt is éreztették hatásukat az utóbbi évtizedekben; de a fejlett esztétikai érzékű holland nép és a nemzeti-klasszikus költészet talaján továbbhaladó költői nemzedék mentve maradt azok túlzásaitól. A holland nép elsősorban pihenést, enyhülést és gyönyörködtetést keres a költészetben s nem az értelmet megerőltető, felizgató talányok és megsejtések kódéba burkolt szellemi bukfencezést, kiforratlan gondolatoknak az olvasóra háruló kibogozását, vagy érthetővé tételét. Nagyra becsüli az eszmények költői kultuszát, de nem minden költői kultuszt ismer el egyúttal eszményinek is. És ebben teljesen igaza van. Gyűjteményem e tekintetben is tájékoztatni igyekszik a t. olvasót.

A fordítást illetően, a költői gondolatok szépségeinek teljes épségben hagyása mellett, a legnagyobb tartalmi és formai hűségre törekedtem s ahol ez - alig egy-két esetben - lehetetlen volt, ott a költő lelkét szólaltattam meg, megfelelő költői formában. Különös gondom volt arra, hogy a holland lyrának - kivéve a vallásost minden húrját legalább is megérintsem s ezáltal bepillantást nyújtsak a holland nemzet és költőinek érzelmvilágába. Hogy hatodfélszáz év annyi lantosának hangszínezését vissza nem adhattam teljes hűséggel: mondanom se kell.

A tartalom-mutatóban betűrendben felsorolt költők művei a kötetben időrendileg következnek egymásután, hogy így az olvasó könnyebb áttekintést nyerhessen a holland költészet fejlődéséről. A kötet végén rövidre szabott ismertetést nyújtok az egyes költőkről.

*Végül hálás köszönetemet fejezem ki elsősorban **Helbertine Anna Cornelia Beets-Damsté** úrnőnek, a jeles holland írónőnek s magyar írók műfordítójának, valamint nagynevű férjének, **dr. Adriaan Beets** úrnak, a holland nemzeti nyelv Nagy Szótára főszerkesztőjének, mint akiknek páratlan erkölcsi és anyagi támogatása nélkül e gyűjtemény talán sohasem, vagy csak nagysokára jelenhetett volna meg.*

*Éppen úgy hálával adózom a **leideni „Maat-schappij der Nederlandsche Leëierkunde”** s az **utrechtli „Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen”** valamint a **„De Nederlandsch-Hongaarsche Vereeniging”** társaságoknak, amelyek anyagi támogatással hathatósan közremunkáltak e kötet megjelenhetésén s mindazon holland irodalombarátoknak, akiknek segítségével a holland lyrai költészetnek ezen anthológiája hazai irodalmunk gyarapítására szolgálhat.*

Az én fáradságom legszebb jutalma az leend, ha ezen gyűjteményem egy újabb láncszemévé válik a nemes holland és magyar nemzet közötti, századokba visszanyúló, meleg barátságnak.

Mátyásföld, 1925. október hó.

SZALAY KÁROLY.

ANONYM

VIRRAD KELET VIDÉKIN...

,Virrad Kelet vidékin,
Már fényben mindenek;
De mitsem tud a Lelkem,
Óh! én hová legyek!
De mitsem tud a Lelkem!

Ha mind barátom lenne,
Ki most az ellenem:
Vinne e tájról messze,
Drágám, Szerelmesem!
Vinne e tájról messze.'

,Hová akarsz vezetni
Engem, vitéz lovag?
Szerelmesemnek keble,
Kit szűztisztán fogad;
Szerelmesemnek keble.'

,Szerelmesednek keble?
Óh ég! Nem szólsz valót!
A zöld hársak felé menj,
Ott fekszik már a hótt...
A zöld hársak felé menj!'

Felölti hát köpenyét
A lányka s lépdele,
A zöld hársak felé el,
Hol holtan rálele,
A zöld hársak felé el.

,Itt fekszel, óh! lesujtva,
Véredbe fagyva hát?
Dicsőségvágy tévé ezt
S merészség hozta rád;
Dicsőségvágy tévé ezt.

Itt fekszel, óh, lesujtva.
Ki voltál vígaszom?
És mit hagytál reám most?
Sok, búterhes napom!
És mit hagytál reám most?'

Felölti a köpenyét
A lányka s ment vele
Atyjának kapujához,
Kitártan mit lele.
Atyjának kapujához.

„Akad-é itt néhány úr,
Vagy nemes egynehány,
Drága holtam temetni,
Ki most segít talán?
Drága holtam temetni...’

Mély csend van az urak közt,
Hang nem felel reá;
A lányka visszafordul,
Megy... s könnyét hullatá,
A lányka visszafordul.

Karjára vette újra;
Csókolta ajakát.
Néhányszor ismételve,
Arcára csókot ád,
Néhányszor ismételve.

S saját fényes kardjával
Megás egy sírt neki
És hófehér karjával
A sírba fekteti.
Szép hófehér karjával.

„És most egy kis klastromba,
Magamtól elmegyek;
Fekete fátylat hordok,
Apácácska leszek,
Fekete fátylat hordok...!’

És zendül tiszta hangja,
Misén ha énekel;
És hófehér kezével
Csengőcskét csendít el.
Szép, hófehér kezével.⁷

VOLT KÉT KIRÁLYI GYERMEK...

Volt két királyi gyermek
S egymásért esdekel,
De össze nem jöhetnek,
Mély víz választva el.

⁷ Az utolsó strófa változata egyes, a régies nyelvből átdolgozóknál:

Tiszta, csengő hangjával
Maga mond gyászmisét;
Hófehér ujjacskái
Kis csengőt csendíték.
Hófehér ujjacskái.

Fiúnk hát három gyertyát
Gyújt éjféلكor s kitesz
A partra, vissza útját
Hogy majd jelezze ez.

De jött egy vén boszorkány,
Rossz, átkozott banya,
S a gyertyákat kioltván:
Ő vízbe fullada.

„Anyám, - szól, - jó anyácskám!
Úgy zúg az én fejem;
Járkálni fél órácskán
A parton hagyj nekem!”

„Lánykám, - felel, - leányom,
Magadba’ nem mehetsz;
Keltsd fel hugod s nem bánom,
Majd elkísérhet ez.’

„Növérkém majd utunkban,
Hisz oly kicsinyke még,
Ahol csak rája bukkan,
Minden rózsát letép.

De csak virágot tépked.
Levél s szár ott marad;
Meggzól ezért a néped:
„Királysarjnak szabad?!”

Templomba ment az anyja,
A lányka hát kimegy
A messze tengerpartra
S halászt így kéri meg:

„Halászkám, jó halászkám!
Atyám hű embere,
Lehet most jó fogás ám,
Hálód merítsd bele!”

Hálót bevetni könnyű,
Ónsúlya mélyre száll.
S felhúzza benne - szörnyű! -:
Királyfiút talál.

Mit húz le ez kezérül?
Karéket... sárarany...
„Halászkám, vedd te bérül
S élj eztán boldogan!”

Aztán ölébe vonva,
Csókolja ajakát,
„Óh száj! szavad ha volna!
S szív! élet hatna át!”

S ifjút karjára véve,
Sodorja most az ár.
„Atyám, anyám! Ti, élve
Sohsem láttok ti már!

Apám, anyám, az Isten
Áldjon meg benneteket!
Bátyám, hugom s segítsen...!
Az égbe felmegyek.”

A VADEMBERRŐL.

Olyan volt, mint egy látomás,
Mit elbeszélek s oly csodás
S szeretném, hogy megértsetek.
Úgy tűnt fel, játszani megyek
Erdőbe, társaimmal én
S belőle im látok felém
Közelgni egy ifjú leányt,
Kutyák nekül s fogoly gyanánt
Egy vadembert vezet.
S mert ismerém, kérdést teszek:
Mi lehet a célja vele?
S intem: ne szeressen bele,
Nehogy csalódás érje őt;
Hiszen vad az s látott-e nőt,
Ki megszelídít egy vadat.
De ő szelíden felkacag
S mond: kit kerestem, fellelém;
S mert szeretem: rabbá tevém;
Hogy megfékeztem nagy csoda.
Ettől azért ne légy oda!
Szeretem őt, vad vagy szelíd;
Oroszlán néked, már pedig
Bárány nekem; és elfutott,
Engem ámultan hagyva ott.
Társam után néztem tehát.
Egyszerre rezgő lombon át,
Hangzik ellágyult férfiszó,
Sejtem, hogy ez tőle való,
A vadembertől... oldalán,
Kivel együtt dalolt a lány:
„Vad voltam s megkötöztetém
Egy lányka foglya lettem én;
Szerelme volt, mi megfogott,
Vad voltam s most fogoly vagyok;
Elfuthatnék, de nem teszem,
Nem hagyom el, mi kincs nekem;
Vad voltam s megkötöztetém,

Egy lányka rabja lettem én.
Szerelme volt, mi megkötött...”
Felébredék s ezt gondolám:
Szelíd szónál nincsen... no... lám!
Erősb bilincs, mit bájos ajk
Szerelmesen felénk sohajt.
Ha szívből jó ez s szívbe száll:
Oroszlánból bárányka vál.

ROEMER VISSCHER.

HA ÉLETED MAJD...

Ha életed majd a végéhez ér,
Mily nagy valál: senki még meg se mér,
Hét lábnyi lesz számodra majd a tér.
Ezért rajongtál hát szerelmedér'?
Jóízűen ettél, ittál ezér'?
Tánc, tréfa, vígság hát ezzel felér'?
Miért gyötrődtél úgy hát mindezér'?
Hogy bölcsesség és kincs legyen a bér?
A vég, mint Kroezust, Szolónt is: elér.

GAZDAGSÁG.

Gazdagság, anyja minden rossznak,
Rút árulások kerítője,
A gondok lánya, nővére gonosznak,
Minden gazságnak éltetője!
Akinék van: folyton remeg;
Akinék nincs: csak kesereg.

JACOB CATS.

KÉNYURALOM NEM TART SOKÁ.

Mint a must, ha el van fojtva:
Forr, pezseg, zúg, sustorog;
S nézd, mi furcsán háborog,
Lélegzéstől megrabolva;
Nézd, a pince szaggal telve,
Must-ágy fojtó gázt lehelve;
S minden abroncs, minden donga,
Amely szabad, drága nedvet
Szűk hordóban szét nem enged -
Szolgálatát hogy felmondja!
Mert engedni kénytelen,
Borban erő van jelen.
Mint szabad népnek királya,
Ha jogával visszaél,
Gyújtva dac és szenvedély
S népét hajtja rút igába:
Kétség fenn dehogy forog:
Rosszul üt ki a dolog.

A MAGUNK ÉS MÁSOK HIBÁI...

E képen láthatod, az életből van véve,
Hogy juthat egy ember a másiknak helyébe,
Hogy látja mindenik a hibát, hogyha másé
S mint látszik, nem veszi észre se, ha magáé.
Nézd, púpos púposat hogyan csúfol nevetve,
Ajkát rá gúnyosan és megvetőn biggyesztve;
Pedig a csúfoló jómage is csak törpe,
Hátát egy hegynyi púp ugyancsak elgyötörve.
Ej, milyen is az ember! Ha jól szemügyre vesszük:
Saját házunk ügyeit más számláján vezetjük.
Másnál kis szalmaszál úgy szúrja a szemünket
S házunknál a szemétdomb se zavar bennünket.
Másoknak jó tanács felraktározva nálunk
S bennük minden hibát nagy gonddal felszámlálunk;
De a saját hibáját még észre sem veszi
Eggyünk se, bár a hátunk szörnyű púp terheli.
Nem úgy, kedves barátim! Hagyjunk csak másokat
S kárörvendőn ne rakjunk hátukra jármokat!
„Szálljon kiki magába; mert joggal illeti
Gáncs azt, ki oly hibát sujt, mely őt is terheli.”

P. C. HOOFT.

KLÁRIKA, MI BÁNTOTTA MEG...

Klárika, mi bántotta meg szived,
Mely bánat terhét édesíti meg
 És felszárít kiomló könnyeket,
 Mint a virág, ha harmat ráesett?
Ajtód előtt nem áll ifjúsereg?
Nem válogathat köztük a szived?
 S hová szemednek egy sugára ér:
 Nem gyújt, hevít egy pillantásodér'?

Szellőcske sem játszik másként, ha nád,
Vagy égerfák között lebeg tovább:
 - Csak édesen, vidáman; - s a patak
 Partok között locsogva míg szalad.

Lásd, a kinyílt virág hogy boldogít,
Lelkedre míg örömsugárt derít;
 S míg csillogtatja égő sugarát:
 Napocska is szebben ragyog reád.

De, hogyha biztatás nincs arcodon,
S érzés, öröm leplezve él azon:
 Te lesz oka, víz, fa, virág ha lát:
 S a fényes nap elsírja majd magát.

KORÁN, KELET FELŐL...

Korán, Kelet felől, a halványkék egen
Arany-bíbor szövet pompázva szétterül;
Az ifjúság s öröm előhírnökeül
Jelezve, hogy az éltető Nap meg jelen.

A boldogság s öröm sugára ömlik el
Szép hitvesem szemében, hogyha rám tekint;
Szívembe szikra száll, ő érte gyúlva mind,
Míg ajakán mosoly, mint hajnal pírja kel.

A szerelem nyila e pillantással ér.
Az ifjú férfi lesz és lángolóbb a vér.
Mivé is nem tehet a Vénus szép szeme!?

Ah! E hajnalsugár imára késztető,
Szíven találva: vágyam tőle egyre nő
S százszorta perzselőbb, mint déli nap heve.

LAURENS REAEL.

A CSÓK EREDETE.

Egykor Ida-hegy alján
Ascanius gyerek
A játékot sokallván,
Mellyel Ámor-sereg
Vidítja: elrejtőze jól
Pajtásitól.

Vénus a szép gyerekre,
Fáradt levén s hevült,
Hús lombokkal befedve,
Lágy szendert hát leküld;
S violákból ágyat vetve:
Lefektette.

És nyughelyét, hogy óvja,
Felhőt övez köré
S piros, fehér, sok rózsza
Szépen körülszegé
S az aluvót, vigyázva rá,
Ott bámulá.

S keblébe vágyat érez
Lopódzni csendesen,
- Így volt Adoniszért ez! -
Mit észre sem veszen;
S szívével új játékot űz
A régi tűz.

Hányszor vágyott ölelni
A kedves unokát!
S karján vele enyelgni...,
Így biztatván magát:
„Te, most - Adonisz egykoron
Vagy a soron.”

De háborítani félvén
Az alvó gyermeket:
Hagyta pihenni békén
S mik álltak őrhelyet:
Csókolgatta mindahányat,
A rózsákat.

S a rózsák lángragyúlva,
Mozogni kezdenek
S kelyhét ajkáho' nyujtva,
Mind csók után eped...
Édes csók után sóváran
Mindahányan.

Vénus most összeszedve
Élő virágait,
Mik ajkáért epedve,
Viszonzák csókjait:
Övéle mind egekbe száll
A rózsaszál.

E kincs aztán övé lett.
De istennőnk kegye
Vélők a földi létet
Esőként szórta be
S a földi szép asszonyokra
Harmatozza.

Ez édes balzsam árad
A harmat illatán,
Míg rózsá pírja támad
A kedves ajakán;
Szerelmesnek üdvé tehet
Egy életet.

Ne sajnáld hát te tőlem
A csókod, Rózsikám!
Ez édes méreg bőven
Van ajkadon..., van ám!
Az égből dúsan száll alá,
S árasztva rá.

G. A. BREDERO.

SZONETT.

Hajnalhasadtakor ott bontja már a Szépség
Citrom színét verő, szőke arany-haját,
- A hátsó kiskapun túl húzva meg magát, -
Hol enyhádó falat borág zöldje fog át.
Langy szellő lengeti szerelmes sóhajával
Lágy, selymes fürteit; csókolja illata
Csodás vonásait, hogy arca hajnala
Ne vesszen s ő itt lelje a hajnalsugárral.
Boldog a fésű, mely elefántcsont s arany,
- Mi lenne más! - haján míg lágyan átsuhan;
Boldogabb a szalag, mely a dús hajfonatba
A lelkem is befonja! Gondolom magamba':
Szebb látnom e lányt lobozár hajával...
A természet versenyt nem tűr magával.

NAPOCSKÁNK KIDUGTA FEJÉT...

Napocskánk kidugta fejét,
Előnti hegyek tetejét
Fénysugara;
Minő csuda,
Mily távola a messzeségnek
Rezg át színén a szürke s kéknek!
Bokor harmatnedvtől ragyog,
Vidám pintyőke felcsipog;
A faágon
Ringva szállón;
Majd kalászon reng vele
Párja, drága mindene.
Vígan köszöntik az eget
Az állatkák; az emberek
Korántsem úgy,
Kiknek szavuk
Sok földi kincset esdve kér,
Amely sokat itt úgysem ér.
Okos lények! Óh fájdalom!
Imé az oktalan barom
Be hálásabb!
És példát ad,
Hogy dicsérjük Istenünket;
Bár nemesb anyag szült minket.

D. R. KAMPHUYZEN.

MÁJUSI REGGELEN.

Mily bölcs a Teremtő s mi jó,
Ki mindent alkotott!
Ki minden élet gondozó,
Mit szem megláthatott.

Ki áll a mindenség fölött
Védőn s ki nem merül;
Kitől a változás között
Minden megédesül.

A zord, hideg tél hogy lejárt,
Sok gond elszállt vele;
A földnek arca szépre vált
S elmúlt, mit szenvedé.

A szent természet újra él,
Üde s ifjú megint
S az Úrra, sok áldásiér',
Hálásan feltekint.

A május, melynek kelleme
Előre boldogít:
Szívünk gyönyörrel tölti be
S elüzi gondjait.

A május úgy elandalít,
Mindent széppé teszen;
A lég üde, a nap vakít,
Szellő leng csendesen.

Az éjjel langyos harmatot
Hullajt a földre le,
Amelytől arca felragyog
S hálával van tele.

Virág-ruhába öltözik,
Min mézet gyűjt a méh;
Pacsirta zengve röpködik,
Míg száll a fű közé.

Virágbokron bimbó fesel,
A fák lombbal tele;
Az állat dús mezőn legel
S jókedvvel járja be.

Ez megtalálja mindenét
S szenved türelmesen;
Csak ember az, balgán, ki vét
S folyvást békételen.

Erénye gyarló s vágyait
Míg szertelen szövö:
Zavarja mások útait
S magát is üldözi.

S éltét, amely nem tart soká,
Hanem csak pillanat:
Kettőzve bajt, tékozolá,
Míg rajta áthaladt.

Az állat öntudatlan él
S nem féli a halált;
Az ember vágyakat cserél
És hányszor holtra vált!

Óh volna bár erénye több,
Tudása meg kevesb;
A lelke, szíve érezőbb
S értelme nemesebb!

Az élet, mit ember betölt,
Ha volna bölcs s komoly:
Egy Éden lenne majd a föld,
Míg most: inkább pokol.

J. VAN DEN VONDEL.

SÓVÁR SZEMED...

Sóvár szemed elzárd a vágytól,
Mely lesve vár rajt' bélopódní;
Elzárd lelked ez ablakától,
Szíved ha vágysz bizton megóvni!
Mert, hogyha egyszer ott terem... benn:
Nyomán csak bú és bánat támad
És élsz örökké gyötrelemben.
Minden más, mint minőnek látszik.
Belől nem sejtett féreg öröl;
A méreg tünde fénybe' játszik
S megöl, ki véle nem törődöl.
Az Édenben kígyó tanyázott,
Némán tekintgetve felülről,
Mutogatva almát s virágot.
Ettől óvd meg kezed s magad,
Halálba míg nem vág fogad!

SZERELMI DALOCSKA.

A jókedvű Szatyr
Kecskelábon szökdél,
Patakpartok mentén
Pöszmötél örömmel.
Lánykíséret véle;
Rigó-fütty zenéje...
A mező feléled,
Óh, boldog ifjúkor! Óh, virágzó élet!
Kegyetlen barátnő,
Hogy tudsz így sietni?
Mért hagyod szerelmem
Jégbe, sárba veszni!
Egyre röpít szárnyad
S mutatsz felém hátat;
Kíntól összeesem,
Nem segít panaszom; oda az életem.

KORIDON.

Jer, óh szelíd leányka!
Lásd, a mező pompázik...
Csak egy kis utazásra;
Ajkam csókodra vágyik.
Az arcodat csókolni hadd!
No, gyere hát!
Nem volt anyád se mostohább...
Csókolta: az apád.
Galambok turbékolnak;
Az állatok, a réten,
Egymáshoz összebujnak.
Ki tiltja meg a szívnek
Szeretni? melytől éled
Ifjú korban?
A szerelem hadd nyíljék! Ez a szerelmi vágy ég
Fában úgy, mint bokorban.

MADÁRÉNEK.

Mért zenged vidám dalodat
Lombok közt, kis madár?
„Nézd, mennyi kincset osztogat
A fényes napsugár!
Hogy suttog tölgyesek között
A lomb, mely most fakad,
Pitypang aranyba öltözött,
Van dalhoz hát anyag.
Az állat vágya telve mind
S méltó rá, hogy szabad;
Fösvény: kuporg, szerezve kint...
Szegény ember... be rab!
Van Amsterdamnak tölgyese?
Falánk pénzemberek!
Betelve nincs ott senkise,
Lelkük sivár, beteg.
Mi, kis madárcák repdesünk
Egy ágról másra át;
Van italunk, meg ételünk
S az ég fedélt is ad.
Mi nem vetünk s nem aratunk,
A szántó végzi el;
A földbe ő veti magunk
S miránk gondot visel!
Szívünkben gyűlölség, harag
Soh'sincs s akit szeret:
Hozzá örökre hű marad
S nem köt ki éveket!”

Madárka lenni ki óhajt:
Az öltön tollruhát
S kerülve várost, utcazajt,
Üssön szabad-tanyát!

C. HUYGENS.

ÚJÉVKOR.

Keresem itt, keresem ott:
Az újév újat nem hozott.
Új lesz, mire a lelkünk vágyott,
Ha új idő hoz új virágot.
Ha új Hold s új Nap kelne fel
Az újesztendő jöttivel.
Hogyan nevezzem újnak azt én,
Mikor az év fáradt a jöttén?
 Alszik a fű; a fa: halott;
Nem zeng madár; ág: lombhagyott;
Mikor a tél-múlásra várunk,
Mely minket űz s melytől mi fázunk.
 Miért s hol újul az idő,
 Újévvel egy másnap ha jó
 S holnapután és így tovább...
 A szél s eső se hagy alább?
Olyan egyforma mind a nap,
Láncszem, amely egymásba kap,
Ahol tetszik: ott kezdhetem
S nem oly tömlőnek képzelem,
Amelynek vége számba' van.
Zárt az, miként egy körfolyam.
Elöl: régi; hátul meg új
S az mégis csak emebbe nyúl.
Mert régi s új - ki, mit akar -
Csupán ember-vágyat takar.
Se baj! De az ilyen esetben,
Egy jobb új esztendőt jelentsen
És azt kívánja, hogy a baj
Nyomán ne keljen új sóhaj,
Újév neve, ha mást takar:
Csak új névvel újabb zavar.

RÉGI BÖLCSESÉG.

A hegyes tű áthalad;
Éles ész előhalad.
Hogyha tű lyukat csinál:
Könnyen átmegy a fonál;
Biztosan sikert jelez...
Tüvel, ésszel így van ez.

Használd fel a drága időt,
Nappal úgy, mint éjjel,
Gazdálkodva ifjúságod
Nemes erejével.
Ifjúság és tapasztalat
Látszatra nem együtt halad;
De hamis e látszat.
Ifjú lehetsz sok-sok évvel,
De öregség gyorsan ér el:
Vesztve az órákat!

Egy jó zenedarab sokat rejt magában;
Nyelve több a népnek, mint füle ahány van.
Azért a sok beszéd. Mi oka sok bajnak:
Sokkal többet hallgat, mint amit *meghallgat*.

A szervetlen világban, melyet ismerek.
Olyanok épp a fák, miként mi emberek;
Mi is az ég felé tárjuk esdő kezünk,
Pedig erősen a földbe gyökerezünk.

Az éj a tegnap özvegye.
Illő, hogy gyászát fölvegye.

C. MAERTSZ.

ÉSZAKISZÉL S DÉLINAP.

Lépegetve ment zarándok,
Rajta bő, nehéz csuha.
Északiszél, fordula
Délinaphoz - nyílt a szándok! -
S mondja: azt a nagy csuhát,
A válláról szedd le hát!

Délinap szól: Jégfagyasztó!
Megtehetném, hidd nekem
S jobban mint te s könnyeden.
Ez felel: Itt nem segít szó!
Szólni s tenni: más dolog...;
Kész legott, mihez fogok.

Délinap mond: Mit vitázzak?
Lássunk a dologho' hát,
Ki tetet le bő csuhát?
Kezdd előbb te; s én utánad;
S ha van benned ész, erő:
Vedd tudásod most elő!

Északiszél zúgva támad,
Keltve rémítő vihart,
Még hajósnak is cudart.
Hó s jég fergetegje vágat
S a szegény zarándokot
Tépi, marja, míg robog.

Ámde ez, míg szél cibálja,
Összehúzza jól magát,
Görcsöbben fog ruhát,
Két kezét szorítva rája;
Fejre húzza... és a szél
Látja, hogy célt már nem ér.

Hogy fagyos szél félre áll,
Most a nap munkáho' lát,
Felhőn küzdve át magát.
Szétömlő tüzes sugára
S vándorunk izzad, hevül,
Verejtéke egyre gyűl.

S mert a hőség egyre bántja,
A zarándok fogja hát
S földhő' csapja a csuhát.
Északiszél nézi... látja.

Délinap szól: Nos, ki nyert?
- Hát te! - rá az így felelt.

Vándorúton mendegélünk
Emberek; s szél egyre hajt,
Míg lebírjuk mind a bajt.
Ám a célhoz majd úgy érünk,
Hogyha - mint a nap tévé -
Küzdünk s izzadunk belé.

W. BILDERDIJK.

AZ EMBER ÉLETE.

„Egy színpad az egész világ”
Mondotta Vondel, az öreg,
Tudjuk mi jól s ki célra vágy:
Csupán szerepét játsza meg;
De, mérlegelve életünk,
Míg küzdve célhoz érkezünk:
Az igazság gyakran füstbe megy.

Ötfelvonásos a darab,
Ifjúkorunk az elseje;
A végire a sír marad
Tisztába jövünk mind vele.
Az első megmutatja már,
A férfira színen mi vár,
Mit dráma-törvény így rendele.

A másodikban színre lép,
A férfi tetterője;
Mutatja alkotó hevét
S mit várhatunk mi tőle.
Most kezdődik csak a dolog,
Mi körül a dráma forog
S most vár sokat a szemlélője.

Harmadik felvonás alatt
Már alkonyodni készül;
A játék már előhaladt
S kibontakoz merészül.
Meglepetések sorja most
S mi tisztán látunk hamarost,
De terv szerint futva le végül.

Az aggkor is elérkezik,
Egy felvonást lezárva;
De a darabon érezik:
Sok minden rosszra válva.
Az eredmény homályba vész,
Szemünk igazt keresve néz
S inog a költő biztossága.

Ötödikben közelg a vég,
Bomlik a bognak szála;
Kétség s remény tűzében ég
Nézők kíváncsisága...
S alig egy röpke pillanat,
A függöny már is leszaladt
S a színdarab gyorsan lejátszva.

NYUGALMAS ÖREGSÉG.

„Oly öreg már Witbol bátya!” - mond egy ifjú nékem -

Ősz a haja, feje kopasz,

De még egészséges és oly bátran jön és mégyen;

Mondja meg, hogy honnan van az!”

„Mikor ifjú voltam” - mondja Witbol bátya - „s élénk:

Megbecsültem ifjúságom,

Egészséggel és erővel vissza sohsem élvén

S öregkorban hasznát látom.”

„Oly öreg már Witbol bátya!” - ismétli a gyermek -

S az élettől mégse fáradt;

S nem sajnálja, hogy a napok egymásután telnek?

Adjon erre választ!”

„Mikor ifjú voltam” - mondja Witbol bátya - „s bátor:

Az ifjúkor elszáll gyorsan,

Tudtam én jól s gondoskodtam lelkem nyugalmáról

S el nem pazaroltam!”

„Oly öreg már Witbol bátya” - szól az ifjú újra

S közelg élte vége,

S mégis oly víg s a haláltól nincs legkisebb búja!

Hogy esik ez véle?”

„Vidám vagyok és a sírról sem félek beszélni;

- Mondja nyugton nékem, -

Az Istenre gondoltam, míg örömem volt élni

S Ő maradt meg vélem.”

J. BELLAMY.

KAIN.

Valahol itt... igen... az erdőszél megett
Ütöttem őt le!... De mit mondok? Istenem!
Itt fog tehát ő is rothadni, mint a juh,
Melyet, az erdőben előmbe hogy futott,
Olyan kegyetlenül megfojtottam? Igen
A juh, melynek döglődése úgy meghatott!...
S Ábel halálakor nem érzék semmit én?
Halálakor! Midőn utolszor néze rám!
És láttam - Istenem! - Ábel szelíd szemét!
E végső pillanat mily szörnyű volt nekem!
Még most is látom őt... behúnyt szemekkel is!
Látom... igen!... Ábel! Óh húnyd le a szemed!
S ott jó maga... ott... túl!... Nézd, vére mint ömöl!
Oh Istenem!... S mosolyg... S oly rémes e mosoly!
Csak vissza! vissza! Menj! Hisz én vagyok Kain!
S átkozd meg az apát, kinek Kain fia!
Hozzám ne jöjj közel! Szemedtől reszketek!
Hol vagy te most?... Talán az Isten elragadt?
Nem látom őt! Tehát csak álom volt e kép!
Agyrém csak az egész... Csak álom... semmi más!
Túl, az erdő megett nem én öltem meg őt?
Nem álom ez!... Hová rejtőzzek Istenem?
Számomra nincs tehát élet, se nyugovás
S szörnyűbb meghalni, mint szenvedni ezt a kint,
Mit érez e soha nem nyugható kebel?
S kit látok ott?... Ádám!... Nagy Isten! légy velem!
Fiát keresi ő!... Hiszen megöltem őt!
Ne lássam őt! s engem se lásson ő soha!
Fiával őt is így meggyilkolám tehát?
S így mindent, ami él, megöltem?... S a csapás
És bűnhődés nagyobb s szörnyűbb lesz, mint mi sújt?
De akkor nincs mitől félnem! Csak enmagam,
Kitől félnem lehet!... De nincs félelmesebb
Elöttem, mint... magam! Óh nem! Csak gyorsan el!
Ádám míg nincsen itt! Óh átkozott legyen,
Kitől származtam én... Ki életet adott!
Ő átkozott legyen!...

A HOLDHOZ.

Mondd meg nékem bájos holdam,
- Fél világra látsz te le, -
Mondd meg nékem, a galambom,
Fillisem, ma láttad-e?
Láthattad te, mert felhőcske
Sem takarja el szemed,
Égmagasból háborítlan
S könnyedén meglesheted.
Háborítlan! Mit beszélek?...
Tán ablak, vagy háztetőn
Át kell néked, égkirálynő
Meglátni a szeretőm?
Alacsony ház, keskeny ablak,
Fény-szemednek lenne gát,
Mely sugárit szétlövellve:
Fillisemhez is belát?!
Ám, ha látod, ég öröme,
Az én bájos kedvesem:
Add át - nékem, mint hívének -
Legforróbb üdvözetem.
Mondja el fényes sugárod,
Átrezegve lombokon:
Szép Fillis, hú kedvesednek
Forró sóhaját hozom.
Éjvilága, csendszülője,
Fillisem most látod-e?
Látja, bizton... s hogy tűnődik:
Gondol-é rá kedvese.
Maglehet, hogy égre nézve
- S mert szemed nagymessze lát -
S látva téged, kérdi: Szép hold,
Láttad szívem Dámonát?
S biztosan küld egy sóhajást
Forró vággyal ő felém: ...
Vedd e sóhaj szárnyaidra
S mondd, hogy hozzá küldöm én!
Égleánya, kedvszülője,
Légy mindkettőnk védnöke
És maradjon fénysugárod,
Hű szerelmünk hirnöke!

P. NIEUWLAND.

ANAKREON GALAMBJA.

Honnan, kedves galamb,
Oly gyors szárnyakon?
Szárnyad illatával
Telt a lég nagyon.
Balzsamod ki adta?
Ki vagy? és hová?
„Anakreon küld most,
Klymenéje vár,
Ki most minden szívet
Szépségéhe' von.
Anakreon vett meg;
Eladott: Dioon; -
Egy dalt kapott tőle
S én: a jutalom,
Ő lett így a gazdám,
És úgy szeretem!
Látod, tőle viszem
Most e levelem.
- Aztán elbocsátlak,
Légy megint szabad! -
Szólt; s bár elbocsátott:
Gazdám ő marad.
Mért is kószálnék én
Erdőn és mezőn?
S élnék a szabadban?
Laknám fatetőn?
Nem! Az ő ölében
Sokkal jobb nekem;
Kezéből a morzsát
Úgy csipegetem
És kelyhéből iszom
Üdítő italt.
Majd egy rebbenéssel,
Amiért kitart:
Szárnyacska'm fejére
Szépen rásímul;
S ha aludni vágyom,
Lantja: ágyamul.
Most hát tudsz te mindent,
Mennem kell nekem,
Több holló se csíp el,
Ha elvégezem!”

ORION.

Csodás, pompázó fényiben,
Az éjnek néma csendjiben
Ki tűnt elő az óceánból?
S Diána bár lesüt reá,
A fénye mégis egyre lángol;
Hiába is bággyasztaná!

Te vagy az Orion! kinek,
A kis napocskák fényinek
Hódolni kell, mint hold a napnak.
Nagy Orion fel! égre fel!
Légy üdvöz hőse a magasnak!
Fényed, szemünk büvölje el!

Mily csillagfény-tenger követ!
Bevonva kardod és öved,
Fény villogást árasztva rája!
Látom Betelgeuz rőt tűzét,
Válladnál Bellatrix csodája,
S lábánál, Riegel fényözönét.

Látom, Bika hogyan kerül,
Öklöd emelvén: csendesül
S távol dörög észak Medvéje;
A vérvörös Aldebarán
Kísér, öved magasba érve,
S utat nyit az ég távolán.

Elysium erdőin át
Így kergeted vadak hadát,
Hősök csapatja hol tanyázik.
S világok ősi hajnalán
Aurora szívedre vágyik,
Hőstetteid csodálatán.

Vadász-istennő sejtve ezt:
Bosszú-tüze lángolni kezd
S nyilával éltedet kioltja;
De Jupiter, irigy dühét
Megbosszulá s ragyogsz azóta
Magasban s fájdalomára még.

Körüled lángoló napok,
Sirius s Prokyon ragyog,
Mély hódolattal járva véled;
S van szó, nevezni mind neven,
Az isteni, sok, örök szépet,
Mit szem, számlálni képtelen?

Ó! hősmnek vezére, te
S mint ő, napunk kísérete,
Neved nevet ad napjainknak;
Ó fényes Sirius, ha égsz,

Hírnöke vagy nehéz bajoknak
S látásod így remegni kész?

Nem! Vakhit épít ily mesén!
Fényed szeretve int felém;
Fejedelme vagy az égi hadnak;
Reád tapadva érezem:
Lelkemben nagy eszmék fogannak
S ragadnak túl a földeken.

Halandó! mind e csillagok,
A legkisebb is, mely ragyog,
Mit gondolsz: érted van teremtvé?
S ha nézed e csillag-lepelt,
Semmiségedre mely vezetne:
A gondolat, sohase kelt?

Balga! Talán azt gondolod:
A mindenség érted forog?
S téged szolgálni van hivatva?
Te, ki hitvány porból levél; ...
Hangyák, legyek s férgek csapatja
Veled egy röpke életet él.

Oly semmi vagy te, itt a földön,
Gőgös halandó, egy göröngyön!
Sok-sok ezer gömb jár kerengve,
Mind egyazon nagy nap körül,
Kimért pályákon hemperegve
S fényük egy forrásból merül.

Hatalmát érzi mind, de mind;
Sugárt reájuk fénye hint,
Habár végetlen messzeségből,
- Elfolyva sokszáz ezredév -
Avagy még távolabbi térről
S tőle csak egyszer éri hév.

Minden piciny fény, mit te látsz,
A legparányibb, mit csodálsz:
Egy-egy fényforrás; körbe véve
Világoktól, mely számtalan,
Mint porszemek s újak kimérve,
Baj s zökkenéstől biztosan.

Mivel magasság nincs neked:
Taníts meg szárnyas képzelet,
Ismerni a Tejút csodáját!
A fényes ív hosszában, el,
Vezesd rablelkem röpke szárnyát,
Hol a teremtés léte kel.

A pálya fénye oly szelíd,
- Csak felhőcskéknek képzelik -
Csillagvilágok szövédéke;
Fényvillogás, mely ködbe vész...
S távolból bár kuszált a képe:
Egy roppant gyűrű az egész.

S a teremtésben a határ,
Hogy meddig terjed, tudva már?
Halandó! sejti véges elme?
Tekints még egyszer messze hát,
Hős Orion képét figyelve
S érezd így semmiséged át!

Csodás, nagy fényed Orion
Egyre magasb körökbe von;
Lehull szememről földi fátyol.
Órákon át bámul szemem,
Új fényeket mutat a távol
S újabb csodát zeng énekem.

Igaz? Vagy csal talán szemem?
Balról kis felhő képzelem,
Fényes kardodat mintha fedné?
Halvány, kicsiny folt fénye kel,
Szemem olykor észre se venné...
Mi lehet e felhő-pehely?

Halandó! E felhőcske, ott,
Egy új Tejút, körben forog;
Benne csillagvilágok ezre,
Mint a tied. De, míg lehet
S fáradt lelkem eltévelyedne:
Szállj le az égből képzelet!

I. DA COSTA.

NAPOLEON.

Hajnalcsillag voltál Napoleon! Szemed
Sugáritól viszály szünt s ellenség remeg.
Nagy voltál egykoron. Vitézid fegyverén,
Mint villám hogyha gyúl: villant vakítva fény.
Dicsőségittasan köszönt a nép s te szállsz
Felette, mint a sas, hogy ellent hol találsz.
Belőled, mint viharfelhő ha meghasad:
Páncél, sisak s szuronyerdőkre fény szakad.
S kardod hová lesujt, kimérve jól a célt:
Víg győzedelmi zaj kíséri az acélt.
Hja! Ily magasba', fenn, mindenható valál!
Körüled görnyedőn királyok sorja áll.
Európának törvényt, hazád, a frank szabott
S törvénye volt neki: a te akaratod.
Csak intettél s minden zúdult, vagy csendben állt,
Belőled ám az Úr küldötte mégse vált.
Népzsarnok! Csak a sors játékszere levél,
Kit romlott nemzedék Istennel felcserél.
Bukott vagy és halott! A zsarnokok sora,
Kikkel együtt valál a népek ostora,
Majd így köszönt: „Hajnal fia! jól ismerünk,
Buktál s ímé te is egyenlő vagy velünk!
Nyugodj hát végre most kősírod enyhiben!
S még jó, ha legalább hideg csontod pihen.”

A KÖLTŐI ADOMÁNY.

Érzés, merészség, képzelet,
Megoszthatlan erőben állva,
Mit láng hevület egybevet
S a lélek mélyéből kiszállva
Szétzeng, szárnyalva dallamán,
Elbűvölőn mindent, mi élő
S mi szívet átjár, mind megértő:
Ez a költői adomány!

Érzés, mit pillanat sugall,
Magasba törve tiszta vágyunk;
Árad, lobog, gyújt és javall,
Amint merészebb ívbe' szállunk,
Minden idegszálunk rezeg;
Úz jobban, mint a testünk láza,

Szent, égi üdvöt zár magába
S minden csepp véren átremeg.

S a képzelet! Magába olvaszt
Mindent, mi lángját szítani képes;
Hatalma mindent egybeforraszt,
A mindenségben, ami véges.
Övé, erője min kifog;
Mult és jövő szolgálatára,
Felpattan a természet zára
S a földön, égen nincs titok.

Költő keze vért nem fakaszt;
Ő a viszálynak nem barátja;
De mit vall: bátran vallja azt
S nem költő, ha nincs bátorsága!
Nem retteg hóhért, zsarnokot,
Jogért, igazért szót emelve;
Nem sáppad el, ha harcra kelne
Nép, mely Istent megtagadott!

Bátor; kit a lant húrja hív,
Hitetlenekkel szembeszállni
S felkent sereg, mit majd kivív:
A lázadás végét bevárni.
Bátor; kit Isten csak, ki véd.
S nincs fegyvere más, mint a lantja,
Mellyel, az ihlet egyre hajtva:
A sorcsapás ellen kilép.

Ez a költői adomány!
Ki büszke rá, hogy érte élhet:
Éljen jogával mind ahány
S remegjen, ki rossz útra téved!
A jók hévvel köszöntik őt,
- Az Úr segíti győzelemre,
Mintha az ő dicsére lenne -
A bajt örömmel szenvedőt!

Megvet babérfüzért, melyet
Egy földi kéz font homlokára;
S más győzelem rá fényt se vet,
Mint amelyet kivív magába'!
Szégyenkezésre nem tekint;
A kegyvesztést bátran kiállja;
Nem hizeleg, tetszést kiváltva,
Csak győzni vágy s uralgni mind!

Óriás erővel kényszerít
Korszellemet, hogy meg-megálljon;
Jelezve üdv ösvényeit,
Annak ki él kéjért sóvárgón.
Embervilág élén halad,
Rút önzést eltiporni vágyva;

Eszménye: angyalok világa,
Mely földi csáboktól szabad.

Ez a költői adomány!
Költői lelkek ideálja.

Egy szent próféta talán,
Az ég küldötte, földre szállva.

Mi ehhez képest törpe lélek
Erőtlen, lanyha hárfa hangja?
Lélek nélkül, nincs égi magja...!
S hízolg csupán a földi létnek.

Mi volna más, mint lenge nád,
A fák királya, tölgy tövében?
Kicsiny csermelynek mondanád,
Duna, Rajna s Volgáho' mérten.
Mi más, mint a déli-verő
Ha tűz, röpte ledér lepkének,
Szemben szédítve ívelő
Sasokkal, melyek napba néznek?

J. KINKER.

A ZENE.

Fény, bár homályba burkolódzva,
Az vagy zene s itt vagy te úr.
Mi hallunk lelkünkhöz fonódva
S érezve, mintha énünk volna,
De mit se fog, hozzád ki nyúl!

Mint szellem éltél a sötétben,
Látatlanul, pompába', fényben
És felhőfátyol eltakart;
De láthatlan sugárid fénye,
Rezgett az emberek szívébe',
Felzengni, hogy hallák a dalt.

Lényünk durván van összegyúrva,
De lelkes, érző s elmereng,
Picinyke zajra visszazeng;
És hangjaidtól lángra gyulva:
Veled röpül és összezseng.

A szenvedély ad hangot a zenéhez,
Ezen csodás szövetbe szöve él ez,
Szendergve most, majd ébredő,
Mint tűzfolyam omolva árja,
Érzelmek magába zárja
S hatásban véle egyre nő.

E túlfeszült, de benső élet
Vele csodás magasba érhet,
Vagy elkábultan mélybe vesz;
Felvidulást, vagy bút kiváltva,
A hangszínek csodás sajátja,
Hogy bennük lelkünk képe lesz.

Gyarló, szegény a nyelv, hogy visszaadja,
Ami kedélyvilágunk megragadja,
Vagy szívünk legmélyén honol
- Tudás határit átölelve
Nagy látomások gerjedelme,
Kétség, öröm ha ostromol
S kín és remény - rá hogy felelne?

Csak a zene tekint át a célt,
Amely felé csodás rendben megyünk;
Sejtelmivel mindenhová elért,
Minden nyomot megéreztet velünk,
Szívünk ragadja unszolón.
Mi meg követjük szomjazón.

A hanggal lelkünk egybeolvad,
Kísérjük önként, szívesen,
Visszhangja kél szívünkbe' benn,
E kettő ott találkozót ad
És összefolyva egyre árad,
Összhang csudás varázsa támad,
Hang s érzélem eggyé tapad.

Az nem zene, mely bódításra vágy,
Fülnek hizelg s lelket tompulva hágy,
Mi szívet öntudatlanul megejt;
A vad zsvaj, mely féktelen zajong
És harsogásaival semmit se mond,
Felizgat, de emelni elfelejt;
Művészetet, ha ily szándék vezet:
Nyujt-é gyönyört, fakaszt-e életet? -

Nem! Mert magasabb cél felé halad:
A lélekről leverni föld porát,
Hogy égi tűz ragyogva izza át,
Önérzetének adva szárnyakat. -

H. H. KLIJN.

A GENFI TÓNÁL.

Ott álltam egyszer én is partodon...!
Kék habjaid lágyan simulni láttam
És zsongva, rengve partok távolában
S keblem dagadt az édes hangokon.
Az ég fénylő ruháját, hogy kitarja:
Ringattatá magát rengő vizeddel,
Míg csillogó arany s bíbor színekkel
Alkony borít langy ködlepet a tájra.

Lement a nap. Áttört, aranymezőkön
A hold, ezüstsövet ruhát viselve;
A fény, amely fejét körülenyelgte
Sugárözönt szórt erdős bérctetőkön.
A Simplon, délfelől, hótól takartan áll.
Montblanknak ormain fehér fény ömlik el;
Örök jegét a nap sosem olvasztva fel,
Fürösztli izzva most derengő fénysugár.

Alkony - minőt a föld csak néha hogyha lát -
Szállott alá s a szent természet elpihent,
- Az ének árnya már széjjelterülve lent -
S hallgatta fülmile elbűvölő dalát.
Áradt a bájos ének völgyek hajlatán
Az Alpenhoorn felől, ahol Svájc szíve ver,
Bércek s hegyodvak öble rája felneszel
S visszhang felel reá, elámulón dalán.

Báj s fenség társul itt. Kigyúló képzelet
S érzelmek lánghevét ki tudná festeni?
Itt minden szó kevés; a nyelv nem sejteti
S a költészet se úr a kényes tárgy felett.
De, mit szó és ecset nem adhat vissza, nem!
Mi mindent isteni, nagy ünneppé avat:
Imába' tör elő s forró hálánk fakad...
Eggyé olvadva, mint egy szótlan érzelem.

H. VAN LOGHEM

A VÉN DADA.

Csináljatok helyet neki
Kandallóhoz közel,
Jó gyermekim; a hű *Greti*
Nagy hálát érdemel.

Székvánkost jól fölrázzatok,
Sima s puha legyen,
Mint volt a kar, mely ringatott
S mint anya bánt velem.

Füle süket; nem lát szeme;
Nem gondoizhat tovább,
Mint régen, mikor ölibe'
Himbált idébb-odább.

De szíve érez, bárha vak
S többé nem ápolóm;
Imája értem égbe hat
- Én érzem! - lángolón.

Barátságunk áldás neki
S mi élünk boldogan;
Neki baján könnyíteni:
Sóhaja s könnye van.

Vigyázzatok reá nagyon,
Kicsinyek és nagyok!
- Fogd a kezemet Angyalom!
Kísérőd én vagyok. -

Osszátok meg a jó, öreg
Dadával mindenem,
Mint egykor ő osztotta meg
Jóságát én velem.

Mézédes borba mártsa be
Elaszott ujjbegyét,
S mint balzsammal hűsítse le
Száradt ajkát s szemét.

S erője hogyha fogyna már
S nagy útja is közel
S lágy szendergés, mi rája vár:
Karunk ringassa el;

S atyáim sírboltjába én
Őt áldva fektetem;
S bár éltem tőle nem nyerém:
Rokon volt ő velem.

B. H. LULOFS.

GELDERNI EST.

Bágyadt sugárt szór tűnő alkony el
Aranykalászos szántóföldeken;
Itt és amott, mint pislogó világ,
Csillag mosolyg a tiszta, kék egen.

Szelíd esthajnal-csillag fénye kel,
Arany lámpásként a tölgyes felett,
Felhőcske sincs, amely fátyol gyanánt
Meglopja a sugárt, mit rája vet.

Köröskörül kihalt a lét zaja,
A föld az éj ruháját ölti fel;
Susogva járó szellő elvegyül
Éji bogárkák zümmögésivel.

Egy kis falu harangja sírja el
Az elhúnyó nap végbúcsúdalát
S hazatérő nyájak kolompszava
Reája mélabús visszhangot ad.

Ezüst harmattól rezgő fű között
A rét zenésze, tücsök ciripel
S virágos partok közt lejtő patak
Zsongó vize szenderbe ringat el.

A nap hevétől lankadt földmíves
Nehéz dolgának szintén nyugtot ad
S esti szellők simogatási közt
Keresi fel csöndes, kicsiny lakát,

Amely virágzó hárslobok közül
Repkényőlelt falával integet,
Fürödve az alkony sugárban,
Mely ég mohos háztetője felett.

S magas kéményén míg bíborszínű
Füstfelhő száll a tiszta ég felé:
Barátságos tűzhelye, lángival
Szeretve int az érkező elé.

Hangos zsvajjal futnak gyermeki,
Meglátva a hazatérő atyát;
Farkcsóválva csahol a hű eb is,
Amint a kert határát lépi át.

Midőn belép, szívbőljövő, meleg
„Jó estét”-tel fogadja hű neje
S felüdíti ízes, barna kenyér
És bőtejű tehén édes teje.

Evés után pipára gyujt legott
S eregeti füstjét nyugalmasan
S nyugvás előtt a hamvadó parázst
Megszítja még néhányszor gondosan.

S míg bólintgatva szender fogja el
A nyugalom órája jöttivel:
Szerény ágyán édes álomra dől,
Melyről csakis a hajnal kelti fel.

S újult erővel s kedvvel lát megint
Dolgához a mezőn, vagy réteken...
- Mily boldog ő, hogy élte napjai
Így folynak el, nyugodtan, csendesen!

A. SIMONS.

A SZEGÉNY EMBER.

Isten! Meddig szenvedek még!

Nem hallod meg panaszom?

Boldog, aki nyugton halhat,

Gondtól, bajtól szabadon!

Megsegíteni nem jössz hozzám;

Nézd, merő csontváz vagyok!

Gazdag ősz! gyümölcs a fákon...

Én meg éhen sorvadok.

Áldást tőled, mint Atyától

Kérnek s magtáruk tele;

S én szegény, ha tőlük kérek:

Csukva mindnek tenyere.

Aranyos, szép hintón jár ez,

Lova zabtól telt, kövér

S panaszom, a kocsi-zajban

A fülébe föl nem ér.

Istenadta fiacskáim,

Nyomoromnak társai,

Őszi szélről meg nem óvnak,

Testeteknek rongyai.

Kínatok növeszti kínom.

Sírtok a kenyér után;

Együtt éltünk a nyomorban

S pusztulunk egymásután!

Emberek! Hát irgalom nincs

S szájalom, míg elveszek?

A szegények nem egy húsból

S vérből valók veletek?

Adjatok hát hulladékot,

Amivel kutyátok él;

A szegénynek - nem tudjátok? -

Többet ér a semminél.

Isten! Meddig szenvedek még!

Nem hallod meg panaszom?

Boldog, aki nyugton halhat,

Gondtól, bajtól szabadon!

H. A. SPANDAW.

NEDERLAND.

Nederland! Nederland! apáink öröke!
Nederland! Nederland! ami drága földünk!
Mi szentséges Anyánk! te hozzád száll e dal
Hálaáldozatul vedd kedvesen tőlünk!

Te szentséges Anya! fogadd hódolatunk!
Tekints ránk, a szívünk őseinkért lángol,
A hősekért, kiknek fényes dicsősége,
Nemes büszkeséggel lelkünkben világol!

Idegen! ismered ezt a küzdő népet,
Mely a nagy Természet s minden elemével,
E leghatalmasabb király erejével
S a vakhittel szemben győzedelmessé lett?

Idegen! ismered a népet, mely egykor
Európa sorsát tartotta kezében?
S hatalmi szavával egyensúlyt teremtett,
A mélyre süllyesztett mérleg-serpenyőben?

Idegen! ismered azt a földet, melyről
Igazi csodáknak annyi híre támadt?
Vedd elő a földnek abroszát, piciny pont
Nederlandot jelzi... a mi kis hazánkat!

E földet nem adta nekünk ajándécul
Az éltet lehellő, fenséges Természet;
Magunk teremtettük; zúgó tengerára
Bátor kitartásunk s erőnk vetve feket!

Szabadság! Az égnek szép tündérleánya,
Szabadság, mint ambraillat áradt széjjel
E földön; temploma itt épült először
Mikor Európa küzdött bilincsel.

Itt művelt csudákat a szabadság s ejté
Ámulatba a nép kereskedelmével
A világot, mellyel összefűzve tartá,
Mint a testvériség hú kötelékével.

Lelki vakság szunnyadt pestis-barlangjában;
Itt: világosság és igazság gyujt fáklyát,
Türelem s erénynek szentélye sugárzik,
Pap s zsarnok nem képes kioltani lángját.

Castilia! te légy tanu rá, hogy e nép
Előtt reszketett a te álszent királyod,
Mikor a fülébe a nagy *hallgató* bölcs,⁸
Jog és igazságról mennydörgve kiáltott

Gallia! tanú vagy te is rá, hogy e nép
Előtt visszahőkölt Lajosod, a gőgös;
Albion! te Chattam lángjaiban láttad...
S ti népek mind, hogy a perben ki előnyös!

Idegen! e kis pont Nederland!... a földünk!
Kicsiny; de dúsabb, mint egész Európa,
Hősök, bölcsek, költők s államférfiakban
Gazdagabb s a költők zengedeznek róla.

Nederland ne nevezd nevüket; nincs számuk:
Nassauk, Evertsens, Tromp-ok, Ruiter, Hoofd-ok
Vondel és a Groot-ok, kik örökölték
Szíveinkben s édes dalok zengnek rólok.

⁸ Hugo Grotiusra célzás. *Fordító.*

A. C. W. STARING.

VISSZAEMLEKEZÉS.

Tóparton andalogtam véle,
Lombsátorok alatt,
Mezők felett míg firicskéle
S ívelt a fecskehad.
A szellő illatot hozott
S vén fűzek bólogattak ott.
Csend lesz s homály hímes mezőkön;
Nem szálldos a madár.
A harmat száll s halomtetőkön
Ég alkonyi sugár.
A május esti dalt susog
S hallgatva, csak szívünk dobog.
Belémerült szemem szemébe
S két lélek egybeforrt;
A szűzi láng, mi bennük ége:
A lelkemig hatolt;
S míg édes vágygal felsóhajt:
Az első csókra csattan ajk.
Reánk borult a fűznek lombja,
Mezőt se látni már,
Az est sötét homályba vonja,
S megyünk... kart karba zár.
Emlékezet kísérv te el.
Áldott a perc! szentelt a hely!

A HOLDVILÁGHOZ.

Ezüstös Hold, tengerből feljőve,
Ragyogj elő!
Mosolygj ábrándos népre le,
Vándor sötét ösvényire,
Mint égi jóltevő.
Az elhagyottra, ki reménytelen,
Szórd fényedet.
A szenvedőn, ki végbúcsút veszen,
Vagy lelke jár a vesztett kedvesen:
Derítsd fel képedet.

Bár szép a Nap, ha izzó bíborát,
Mint fejdelem
Árasztja; zengve boldogok dalát!
Te: jössz, enyhítve szenvedők baját,
Világolsz - s csendesen!

H. TOLLENS CZN.

NYÁRI REGGELEN.

Ébredjetek! Aludni kár!
Aranyszegélyben a határ.
Fény árad erdőn és mezőkön;
Harmat csillog levél s virágon;
Öt óra kong végig a tájon;
Csak ki! Elég volt már az álom!
Zsong minden az erdőkön.

Ki a szabadba! Réteken
A munka nincs megkezdve sem.
Sebes szárnyon repül az óra.
Csak fel! s ki! Nincsen munka még;
Míg városban nem fojt a lég
S izzadni is könnyebb elébb
S járva, mint robotolva.

Erdőn, mezőn s kertekbe' már
Dús élvezet öröme vár.
Ifjan s üdén mosolyg az élet.
Fa, cserje és a lomb alól,
Mindenfelől hang s nótá szól;
A nyár a dolgát érti jól!
A tél álomba mélyedt.

Mily balga, ki nyár reggelen,
A szent természet-ünnepen
Puha párnák között pihenve
Tespéd. De téli éjszakán,
Ha hóvihar zúg ablakán,
Dúsan terített asztalán
Dőzsölve: nő a kedve!

Az állat mennyivel különb!
Ha jó az est s beáll a csönd:
Bejő. S virradva, újra a mezőn,
Halljátok, hogy szaglál, keres,
Füvet, levélt, dudvát lenyes,
Jól megropogtat, rág s bevesz.
Túltéve bölcselőkön.

Mi vélők tartunk regg ha jó,
Miénk az erdő és mező;
Cserjét, bozótot sorra járunk,
Taposva füves partokat,
Harmatgyöngyös virágokat,
Illatban úszó halmokat,
Hol rezgő nyárt találunk.

S ha tudnánk úszni, mint a hal:
Úsznánk folyam hullámival,
Alá s fel, vígan enyelegve.
Vagy tudnánk szállni, mint madár,
Hol bokrot ringat a lapály
S magaslaton fű selyme vár
S dalunk a fákon zengne.

De van ezeknél szebb csoda:
A bank, a bolt s az iroda.
S hogy telve van ez emberekkel!
Robot, amely megőszítő;
Gond, az álmot elkergető
S a kincs, mely fojtogatva nő...!
S kedvünk ettől vészett el.

Ki éltét ott künn éli át,
Elhagyva füstös városát:
Be boldog! Nincsen búja, gondja.
Kit be nem zárnak sánc, falak,
Temploma az égboltozat
S ha jó az est, hálákat ad
S reggel imáját mondja.

A Kérubim lángpallosa
Felette, hogy nem villoga,
Az Édenkertből, hogy kimenjen;
Mi, egyedül vagyunk rabok,
Fáradtak és unalmasok,
Kit kötnek íróasztalok...
Számunkra nincsen Éden!

S magunktól lopva az időt,
Ha bejártunk erdőt, mezőt:
Csak vissza újra!... adni, venni...
Panasz, sóhaj semmit se hat,
Elmult a regg, feljött a nap,
Csak vissza!... Jó, iga alatt
Boldog baromnak lenni!

KENAU HASSELAAR.⁹

Holland szívem ismét dobog
S keblem dagad, feszül;
Szememben lelkes láng lobog,
Hazám erényitül.

⁹ Holland hősnő, aki Haarlem 1572-73-i ostromakor nők csapatát vezette csatára a spanyol ostromlók ellen. *Fordító.*

Mind átkozott, gaz, becstelen,
 Kit fény s arany vakít
 S mi legrágább: honszerelem,
 Nem inkább gazdagít.

S kétszerte rútabb, átkosabb,
 Ki Nederland honát
 Feledni tudja s gyászosabb
 S szégyelni kell magát!

Áradj ki, mint izzó folyam
 Dalomból érzem!
 Bölcsőm karolva boldogan
 S csillogj át véremen!

Dísz, pompa itt fölösleges
 S költői csillogás;
 Csak holland szó kell, zengzetes
 S hazáért lángolás.

Érted, csak érted zeng dalom
 Haarlem s örök híred;
 Kincs garmadát eléd rakom,
 Dícsénekem tied.

Emelkedj, épülj szürke gát,
Kenau díszére föl!
 Ki bösz, merészebb hangot ad
 S dalomban tündököl.

Magasztosítson hős dalom
 Hazámnak ifjai!
 Honfi-erénynél lantomon
 Nincs méltóbb dallani.

Dalom, kikről zeng: jól tudott;
 Ti vagytok sarjaik;
 S utód el nem fajulhatott,
 Feledve arcaik.

Erényük ismert, ünnepelt,
 Oly tiszta s nagyhírű;
 Nagyságuk ámulatba ejt
 S miénk oly kisszerű.

- Mit tétozáztok? kebletek
 Kín s jajjal van tele,
 S nem villognak a hős szemek
 Míg szólani kellene.

- Mit ér sírás, kéztördelés,
 Te védtelen tömeg!
 Vészben a jajgatás kevés,
 Mást nem kísértve meg!

- Vége! Roskadnak sánc, falak,
Már minden pusztá rom;
Kardvillogás, tűzáradat
Gátak és házakon.

- Vége! Utolsó óra üt,
Kihalt minden remény;
Sötét füstfelhő mindenütt
S kong vészharang felém.

- Vége! A bátorság kihál,
Végső erőnk enyész;
Sujt éhhalál, borzalmival,
Dögvész amit tetéz.

- Mit tétováztok asszonyok?
Némák, golyvásnyakúk!
Jön a spanyol; kapunk inog
S baromként talpra rúg!

- Fegyverre! Fel! Várost kifoszt,
Legyilkol, meggyaláz;
Vagy arra vártok még ti most,
Míg karma vérben áz?

- Kardot, puskát ragadjatok,
Mellyel honunkra tör;
Vagy féltek attól nálatok,
Mit fog spanyol ököl?

- Fegyverre! Fel! Fel! Talpra hát!
Robbanj kartács, golyó!
Vagy férfi nem fél csak, halált
S asszonynak könny való?!

- Mit kérked nyers erővel az
S hogy vére van elég?
A lelki egység csak vigasz
S lélek, ha tűzben ég!

- Anyák fel! Hősi kebletek
Spanyol ne tépje szét!
Fel, lányok! Szűz szemérmetek
Míg szégyentől nem ég!

- Térdre, ki vélem egyetért!
Rajtunk az ég szeme
S egyik keze míg szívhez ért,
Másik az ég fele!

- Esküdjete mind, megriadt,
Védetlen könnyező!
Haarlemben vannak férfiak,
Míg élnek benne nők.

- Esküdjetek, győzünk, bukunk,
 Vár élet, vagy halál:
 Spanyol kényére nem jutunk,
 Holt testünk, mit talál! -

S felzúg reá egy ordítás,
 - Hallhatta a spanyol! -
 Nagy esküvés, szent fogadás,
 Mely éigig felhatol.

És harci hévvel forgaták
 A széles kardokat;
 Felkapcsolák lányok, anyák
 Az érc páncélokat,

S omló falakra hágva fel,
 Zászlójuk újra ott;
 Mozsár-kanóc új lángra kel
 S szívükbe is kapott.

Majd nyílt kapun rohannak át,
 Férjük, lányuk velük;
 Áttörték alvók táborát
 S már nyüzsgé mindenütt.

Felverték ők spanyol hadat,
 Vad dühhel csapva rá;
 Csapásiktól mély seb fakadt
 S ki sem gyógyíthatá.

De még fájóbb, mint mély szurás,
 - Erükben nyitva rést -
 Még szörnyűbb volt a látomás,
 Támasztva reszketést.

- Nem! Nem! Spanyol trón ing, remeg
 Itt most, - fájón kiált
 Alba dacos fia - Kelet
 S Nyugat, min eddig állt!

- Nem! Nem! E nép trónomba mart! -
 Kiált félőn Fülöp
 S térden sohsem csókol jogart
 Hsz, Kenaunak esküdött!

- Remény, mely eddig éltetett
 S hatalmam foszladó:
 „Holland nő vet gátat neked
 Világot bírlaló!” -

A rémes jóslat jól bevált,
 Spanyol trónból mi lett?
 A holland földön fenn nem állt,
 Nehéz volt... elsülyedt.

A röpke hír gyors szárnyra kél
Haarlemnek halmaim
S Kenau neve örökkön él
Spanyol kény romjain.

Erényről többet beszél
A rom, mint büszke jel;
S utódban, így, dicsőbben él,
Mint ez beszélve el.

A. BOGAERS.

A HOLLAND PART.

„Hullám közül a partokat
Látom feltűnni már!
Melyért epedtem oly sokat
S hol rám az üdv, mi vár.
Jávában pálmafák alatt,
S csodás vidék ölen,
A drága holland partokat
Csak visszasírtam én!”

„Minő öröm! Az esti fény
Ott ég a csúcsokon!
Hová nő, gyermek, a remény
S ifjúkor visszavon.
Jó sorsom elfeledteti
A sok csapást, mi ért;
Sokkal fizettem én neki
A holland partokért!”

De míg előre már örül,
Vihar szakad le rá;
Zátonyra jut és elmerül
Tengerhabok alá.
Sülyedve is a táj felé
Küld egy búcsú-sohajt
S másnap sírjába zárta bé
A hú hollandi part.

A LUDAK.

Falusi nép vásárra megy.
Ott egy paraszt, kezében egy
Ostorral és terelgeté
Libáit a város felé.
Számítja útközben nagyon,
Hogy mit bevesz majd: egy vagyon.
S amint vidáman lépdegél,
Egy-egy libát, ha elmarad,
- Mert hát hízott s lassan halad -
Gyöngéd ostoresapása ér.
S hogy számítása rendbe' van,
Ballagva lassan s boldogan:
A mi parasztunk ostora,

Csap most ide, csap majd oda
S fején-farkán találva el:
Kire lesujt, nem vesztegel,
Elugrik és dohogva mond:
Engem bizony ne üss, bolond!
Saját nyelvén a többi lúd,
Nagy méltatlankodva összezúg.
Épp arra jó vándor külön,
- Mezzofanti se volt külön! -
Arab, török, szanszkrit, maláj
Nyelvekbe' jártas, és csodálj!
A kínai mellett (mi fő!):
Még libanyelven is tud ő!
Hallotta a szidást, zshivajt:
„E gaz...! cudar...! rongy...! egyre hajt
S hol itt, hol ott ér ostora
S mint barmokat terel tova...!
És csűrhe módra bán velünk!
Pedig senkit se ismerünk
Előkelőbbet, mint magunk!
Hsz! nekünk köszönhető csupán,
- Gágogja kérkedőn s bután -
Hogy Róma egykor úr maradt,
Nem nyögve szolgaság alatt.
S hírünk egész világra szól,
Hogy mentve lőn a Capitól!”
Így zúgott-zajgott a sereg
S nyakuk, fejük büszkén mered.
A vándor áll, setén-sután...:
„Libák! S ti tettétek? No, lám!
Megmentve Rómát? És mikor?”
„Nem éppen mi; de hősi kor
Vitézei... az őseink,
Kikre szemünk büszkén tekint!”
„De hát ti... mit műveltetek?”
„Mi? Semmit! De megértheted:
Bennünk nemes vérük pezseg!
A szárnyasok közt mink vagyunk,
Kik ily dicsőktől származunk!”
A vándor közbevág: „Elég!
Előditek bölcsen tevék
És nagy becsületükre vált!
De ti, kik mitsem tettetek:
Hírnévről ne fecsegetek!
Külön, mint mások, nem levén.
Rút gágogásból hát elég!
Hitvány nép, most te légy derék!”

J. VAN WALRÉ.

SCHILL ÉS NAPOLEON.

Anekdota.

Schill, egy porosz őrnagy zsákmányolni jára
Szászországban, ahol sok mindent találta;
Mégis azt a „négyes”-t tartá legnagyobbra,
Mely - nem is oly régen -
Napoleonnak volt kocsijába fogva.
Napoleont szörnyen bántotta a dolog
S gondolván, az őrnagy, hogy majd örülni fog:
Ezer arany tallért kínál fel cserébe’.
S megiratja néki ezt saját nevébe’.
Levélborítékon azonban ez állta:
Címzett: Schill, a rablók főfőkapitánya.
Válaszra az őrnagy se sokáig várat
S hangzott ilyenképen:
„Uram és testvérem!
Tedd a pénzed zsebre! Fütyülök én rája!
De ha azt a „négyes”-t szíved úgy kívánja:
Add te vissza - és én megelégszem véle, -
Azt a „négyes”-t, amely díszkapunknak éke
Volt, nem is oly régen,
Berlin közepében
S mellyel dicsőséged nem gazdagítottad,
Mivel azt mitőlünk, egyszerűen: loptad!”

A SZERÉNY SKÓT.

Tréfácska.

Népes London városában,
Egy bizonyos kávéházban,
Hol naponként csupa mágnás lebzselt,
- Egy angol lord, - (zsebe kincsesbánya,
De volt három férjezetlen lánya,
S mindenikkel százezer font jára,
S nincs közöttük csak egy is, ki elkelt!)
- Mondom - egy angol lord így beszéle,
- Lágy, hízelgő s nyájas a beszéde -
„No, Mylordok!... Tudom, meg nem bánja,
Ki pályázik a három leányra?”
Egy skót mágnás, - szegény teste s lelke, -

Szép remények mézét egyre nyalta, nyelte,
S a nemes lordhoz húzódva szépen,
Szól: „Szabad belőlük egy párt kérem?”

H. W. WARNSINCK.

HAMEDY.

Vérontás dűl Énóz vidékin.
Végig néz Cid' Moulou vitézin
S rablók átkos hadára int;
Vad harcizaj felel szavára,
Gyászéj borul rablók hadára
S Énóz szabaddá lesz megint.

Letarlói a dűs határnak,
Főnökükkel rabláncban állnak,
Reájuk gyászos vég tekint;
Ítéletre remegve várnak,
Részvéte nincs győzők hadának,
Hogy nincs kegyelem: tudja mind!

S kik félelmet nem ismerének,
Törvény elé remegve lépnek,
Hol ima s kérés mit sem ér;
Cidy Moulou bírói széken
Magasan ül, benn a középén
S Énóznak verbosszút ígér.

Körötte szűlas, zord vitézek
Talpig fegyverben, harcra készek,
Zajongnak, zűgnak szűntelen;
Hamedy áll a hűsűk élén,
Nevét a hír szárnyára vevén,
Hűstetteit dicséri fenn.

S im elsőként törvény elébe
Az ősz rablűfűnök belépe
S gűrnyedve várja vűgzetét;
Nyolcvanűt hűssű év telének
Szűlűtti: ősz fűrti fejének
Kísérük sűrba szűgyenét.

Amint elűlűp és megáll: „Hamedy atyja!” zűg a lárma,
A bírű hallja s nézi őt...
Szemében részvét kűnnye támad
S odavetni csűfos halálnak
Nem képes e korlepte fűt.

„Kűszűnd őreg, fiadnak élűted!
Az ő erűnye mentse vűtked,
A pallos bár fejed felett;
Jutalmául a hűs erűnynek,
Neki adom, dicsű nevének,
Mi rád nézve már elveszett.

De eltörülni büntetésed
 Nincsen jogom; ne is reméljed,
 Énóz bosszút kér élteden.
 Vidd bajnokom ez aggot messze
 S éles kardod balját lemesse!
 Kegy s jog békítve így legyen!”

Belétörődik végzetébe
 Az agg s hidegen néz elébe,
 Kérés, panasz nincs ajakán;
 De im, Hamedy térdre esve,
 Cidy Moulou elé jön esdve
 Az ősz atyának oldalán.

„Engedd’ - könyörg s tán szíve sincsen! -
 Engedd uram, én teljesítsem
 A büntetést s ne nézd hevem!’
 De Cidy keble felviharzik
 S vádolva, kérdve szava hallszik:
 „S te, fia vagy? Mondd csak nekem!”

„Igen, fia! De mit a hősnek
 A vér szava? Óh! most erősnek
 Kell lenni egy Hamedynek!
 Enyém legyen megbüntetése,
 Fia kardját szennyezze vére!
 Természet... vér?... ugyan minek!...”

Egy könny se csillan meg szemében,
 A részvét tán kihalt szívében?
 Hamedy szólt... kérhet Cidy!...
 S amit kimond: szavát megállja.
 Meg nem hajlik rablók királya,
 Nyugodtan áll s föl sem veszi.

S ellépeget az agg sötéten.
 Cidy szeme szikráz dühében
 S a szörny fiún tapad vele.
 „Ah! - szól - te átléped hatalmam?
 S e vérszomjas tigrist uraljam?
 Gyalázat! El kell vesznie!”

Lázzal tekint szét környezetjén
 S egy harcosát magához intvén
 Rövid s kemény parancsszava:
 „Tisztelt legyen Énóz erénye
 S e szörnynek, mihelyt visszatére:
 Pallosodé legyen nyaka!”

Egy kárhoztató szó se hallik
 Harcosi ajkán s átnyilallik
 Szívükön a mély fájdalom;
 S arra, kit égis emelének,
 Bírájuktól nagy bosszút kérnek
 S hogy megjöjjön, várják nagyon.

S im jó; hideg, halvány az arca,
Meg se látszik rajt' lelki harca,
Míg a terembe tántorog.
Egy int; a gáztett végrehajtva
És egy szolga magosra tartja
A kart, mely még vértől csorog.

Ádáz harcok kemény vitéze
Arcát s szemét rejti kezébe
S Hamedyre átkot kiált;
De ez nyugodtan, mit se félve,
Merően néz Cidy szemébe,
Mint az, aki mit sem csinált.

Cidy keble kintől nyilallik,
Szívdobbanása szinte hallik...
Nem!... Számára nincs kegyelem!
Szólni akar Cidy... hiába!...
Csak int... s a jelre harcos bárdja
Vészlőn villogva meg jelen.

Villan s talál... egyszer suhintva.
S hős Hamedy vértől borítva
Lerogy s porban táncol feje;
De ah!... mi ez?... Ámul, ki nézi,
Cidy szívét szakadni érzi...
A holttestnek nincs *balkeze*!

PRUDENS VAN DUYSE.

HÁROM FIVÉRRE.

Az alkonyóra csendjiben
Három fivérke üldögél
Szegényes ház előtt s beszél.
„Ha gazdag volnék, mint király,
Kikövezett országuton
S nem ily röggön járnék, tudom...
Ha gazdag volnék, mint király!”
„S te mit kívánnál? Mondd, öcsém!”
- A bátyja kérdi - „Hát ha én...!”
Szegényes házikó előtt.
„Ha gazdag volnék, mint király:
Nem Bodri húzná kis kocsim,
De ló ragadna lábain,
Ha gazdag volnék, mint király!”
A legkisebben most a sor.
„S te mit kívánnál?” Válaszol,
Szegényes házikó előtt:
„Ha gazdag volnék, mint király:
Követ s lovat eladva, hát
Anyámnak vennék szép ruhát...
Jutalmul egy csók így kijár!”

A RÓZSABIMBÓ.

Kályhám tüze kialva;
Fázom s beteg vagyok.
„Fiacskám, égre kérlek:
Hozz, mit ráakhatok!”
„Ó szívesen, anyácskám,
De csókot még elébb!
„Jer!” S ez mosolyogva néz szét,
Kis ajtón míg kilép.
„Ó áldd meg Isten őtet!
S bajtól megóva, véd!
Mint egykor édesapját,
Hogy várja majd az ég!”
És látja nemsokára
Megjönni kis fiát,
Ki lábai elé rak
Egész halomnyi fát.

„Anyácskám! Kis fiúcskát,
Olyat, mint én vagyok,
Találtam ott az erdőn
S velem dolgoztatott.

Egyszer csak, tudja Isten,
Hová lett: nem tudom,
Jóságát megköszönni,
Bár vágytam én nagyon.”

„Sohsem hazudsz fiacskám,
De bizton tévedel...
S még egyszer, hogyha látnád:
Hozd majd magaddal el!”

És újra ment a gyermek,
Távol erdő felé;
És újra ott találta
S véle a gallyt szedé.

„Anyá! Nézd, jó anyácskám,
Megint egy nagy csomó!”
„S a kis fiú?” - „Az eltűnt
Újból; pedig be jó!

S mosolygva rózsabimbót
Adott s távozva mond:
„Majd akkor felkereslek,
Bimbód szirmot ha bont!”

Vizes pohárba tette
A bimbót anyja hát;
S bár gyakran nézegette:
Azon semmit se lát.

Egy reggelen a rózsza
Szépen kinyílván;
S könnyel szemében, anyja
Szagolja boldogan.

Később, mivel a gyermek
Fel még mostan se kelt:
„Kincsem! gyere! - susogja
Alvásidőd letelt.”

S kis ágyához lopódzva,
Úgy nézi kis fiát...;
Soha ily édes arcot...!
Ily mennyei csodát...!

Csókkal ébresztetni készül
S szól: „Rég megvirradott,
Kelj gyermekem!” ... De óh ég!
Az már merev, halott.

E. J. POTGIETER.

KLÁRIKA.

Klárikám! Jut még eszedbe húsvét
Szombat estje, min megkértelek?
Házam, csűröm s istállóm - még egyszer, -
Rendbe' vár-é: körülnézdelek.

Fázósan, hidegtől, - ám hevülten, -
Hogy belépek: kandalló megett
Ültél s én, ruhám letéve: szépen
Átvedél s sejtem, hogy tetszhetek.

Lassan aztán, - talpam alja égett! -
Csak húzódtam hozzád; te meg: el.
S ósdi szekrény mellett az „igen?”-re
Válaszod oly tétován felel.

Vége-hossza nincsen a sohajnak,
Emlegetve megszokott tanyát;
S mint mi ültünk, egybekelve véled:
Olyan lakzit kis falunk se lát!

Klárikám! jut még eszedbe húsvét
Szombat estje? Miklóskánkra nézz!
Válaszolni s csókot adni néki,
Mond: lehetne most is oly nehéz?

J. P. HEIJE.

A VÍZILILIOM.

Tavaszi mosoly; a völgy zöld szőnyegével
Szegett tavon fehér virág fesel,
A nyár csodája!... Hab ringatja el,
Takarva lomb s virágok függönyével.

Fehér kehely, zöld foglalatba zárva
Pompáz, miként a női szűz-erény,
Reá omol vakító déli fény
S mint egy királynőt rengeti vízárja.

De még alig hull sárga lomb a fákról
S a hús habok ölbe visszaszáll...
Fény, napsugár rá többé nem talál.

Így fosztatunk meg álmaink honától!
Költészet és szerelmünk tűnve már...!
S a percnyi üdv fejében ez: nagy ár.

J. TH. VAN RIJSWIJCK.

BOSSZUÁLLÁS

Spanyol vitéz ott állott a Schelde-part felett,
Magában s csolnakosra várt, ki a habok között,
Széles lapáttal szelve a mély örvényeket,
Erősen küszködött.

Gondolta: újra itt van ez idegen hajós,
Ki harmadszor kísérli meg itt az átkelést
S ha most szavamra nem hajt és hozzám nem hajóz:
Nem élem túl a vészt.

„Ide hajós!” - kiáltja - „vígy a túlpartra át.
Rég várok itt, hideg szél kegyetlenül gyötör;
A nap mindjárt alászáll, haboktól reng a gát
S estcsillag tündököl.

Az erdők rejtekében Geuzök kóborlanak,
Rabolni s ölni készek... s te nem törődsz vele!...
Csak köss ki s én ígérem: pénzzel jóltartalak,
Jó bajtárs jöjj ide!”

Hajósunk part-irányba mereszti most szemét
S közelgni kezd, segítni bár semmi szándoka,
Csak épp hogy még vadabbul izgassa a szívét,
Ki úgyis már oda!

„Hitvány spanyol, mit képzelsz, szolgád leszek talán?”
Így dörögött magában s arcán mosoly fut át;
De, mert olvasni kezdett annak ábrázatán:
Lenyelte a szavát.

Majd reszketés fogá el, bár hinni sem meri,
S dörögve így kiált fel: „Vitéz, jöjj hát ide!
Szolgálatodra állok, hajóm majd megteszi:
Ne érjen semmi se.”

S izmát feszítve lebben a bösz hullámokon
S kiköt a part homokján, míg a spanyol beszáll;
Szeme villogva réved az arcvonásokon,
Gyorsan evezve már.

S szól a spanyol: „Ha nem csal emlékem, mondd nekem,
Oly ismerős a képed; talán már láttalak?”
Felel a Geuz: „Azonnal tisztába jössz velem
S meggyőznek a szavak!”

S a lensipkát lekapja most szürke fűrtiről
S ordítva mond: „E homlok előtted ismerős
S e kardvágás is rajta, mely össze most se nőtt,
Nem, gyilkos, gyáva hős!

De még azért ne sáppadj! Többet megtudsz te még!
Drága fiamnak vére ott szárad gyilkodon,
Nőm megbecstelenítve, folyamba úgy vetéd
S házam, tűztől ma rom!”

S az evezőt letéve, mint tigris a sakált:
Keményen megragadja s amint haragja nőtt,
Vadul cibálja, tépi - ki már félholtra vált
S folyamba dobja őt.

A jéghideg habokba zuhanva a spanyol,
Fuldoklott s az evezőt elkapta görcsösen;
A Geuz kését kivéve, gyorsan felé hajol
S hajánál fogva tartja fenn.

S ordítja: „Ez fiamért, előttem aki halt;
Ez nőmért, kit folyamba fojtottál gaz zsvány,
S ez homlokom sebéért, melyet ütött a kard,
Kezedtől sujtva rám!

S háromszor döfte mélyen a kést szívébe be,
Háromszor festi vérrel a seb folyam vizét
S hullája ott sodródott a partok mentibe,
Kezében még szorítva az evező nyelét...
S többé a vén hajóst már nem látta senkise,
Sem csolnakát, a feketét.

N. BEETS.

EGY GYERMEK MELLETT.

Mily szépen alszik kék selyemvánkósán,
E hároméves, szüzi gyermek itt!
Kövér keze szelíden átkarolván
Selyem azurját s szőke fűrteit.
Hogyan omol arany haj homlokára,
Míg álmától arcán rózsza fesel,
Picinyke ajkát félig nyitva fel,
Kelő mosolyt még mintha visszazárna!

Hagy csókolom meg ezt a gyöngö ajkat,
Gyanútlanul és ujjongás nekül!
De hátha tőle álma elrepül?
Ily korban még ez álmot nem zavarhat.
De lesz idő s a fáradtság se hoz
Lágy álmot a nagy álmok éjszakáján;
Mikor az álom csak lázat fokoz...
Míg mostan alszik kék selyempárnáján.

Boldog gyermek! Bár én is az lehetnék!...
Alva, vagy ébren nincs lelkednek vágya;
De karmait ez majd szívedbe vágja
S elámít a látszat, amint szülemlék!
Ez arcáról még nem olvashatsz le semmit,
De élte hogyha négyszerezve lesz
- Az ifjúság irígylett kora ez -
Kedves gyermek! Ez majd bajokba lendít.

S a felnőttek? Igen! Ismerjük őket;
Tudásuk sírni, vagy pirulni készlet;
Csak az egészség nyílt rózsáit nézed
S vízcsepp a könny, mit bánat nem előz meg
Semmit se tudsz, nem értesz és a földre
Csodálva nézel, kandi szemmel,
Elszáll a perc csalóka örömeddel
S a nélkül, hogy a léttalány gyötörne!

Atyád gondok súlyától egyre görnyed;
Anyád anyja halálán sírdogál;
Bátyád kenyér után kínlódva jár,
Hiú remény nővéredet gyötör meg:
Könny nem segít szívünk nehéz baján.
És én, ki ágyacskádnál térdelek,
Test s lélek kínjától vagyok beteg...
S te?... Alszik boldogan kék vánkósán.

Ő, édes gyermek-álmod álmodik tán;
 Mi, gyermek, ébrenlétben álmodunk;
 Mert alva csak gyötrődve alhatunk,
 Gond, rettegés leselgve ekkor is ránk.
 Lelkünket annyi indulat kísérti,
 Még álmainkban sem pihenve el,
 Miket még ekkor is szolgálni kell.
 Ifjak! a lelketek ez nem kíséri.
 Egykor mi is mind olyanok valánk,
 Mint ti s nyugodtan hajtánk le fejünk
 S nem sejthetné senki, mi lesz velünk,
 Hogy szívünk mily vágyakkal csap le ránk.
 Mit tölt az Úr majd életünk kelyhébe
 S hogyan ürítjük ki, mi benne van
 S ha sorscsapás s bú egykor megrohan,
 Lelkünknek Ő, vagy a Világ lesz reménye!
 S te, gyermek, nem léssz majd önző, konok,
 Csak azt ragadni meg, mi élvét ad?
 Ifjúi vágyad nem lesz szolgaság,
 Melyért erényed majd feláldozod?
 Tisztátalan tüzet nem szítsz tusán?
 Nem hagyhat el az istenfélelem?
 Bűnös fény kell, vagy tiszta küzdelem?...
 Ő, még alszik kék selyemvánkosán.
 Csalódás, bú ne érne bár soha!
 A föld, eged sohasem rabolva el,
 - Az Úrhoz, érted szívem esdekel -
 Ha majd szorít fájdalmak ostroma.
 Tanuld meg az imádkozást korán;
 A tiszta hit és fenkölt érzelem
 Legyen vezéred; nem feledve... nem,
 Hogy a világ megejtni vágy csupán!
 S kialva majd élted szövétneke,
 Mely tiszta lánggal kezde égni rég:
 Sebaj! Ha megmarad az égi bék,
 S nem lesz keményebb sírod nyughelye,
 Mint melyen látlak szenderegni még!

MIRE A GYERMEKEK FELNŐNEK.

Míg gyermekink felnőnek,
 Szerelmem, Mindenem!
 Majd váltogatva jönnek:
 Öröm, gond s küzdelem,
 Ősz lesz talán hajam már
 S barázdás homlokod;
 De míg ifjú a szívünk,
 Játék csak e dolog!

Három lányunk s fiunk van!
Anyjuk! Nem tréfa ez!
Kétéves a legifjabb,
Tizenöt már emez;
Most egyik, majd a másik
Növeszti gondodat;
Nappal robot; gond éjjel,
Amíg felnő e had!

Baráti körbe nem jársz,
Családod: mindened;
A házigondok súlyát
Érezzük mind veled.
Festőecset: elárvult;
Olvadni: nincs időd;
De gyermekink felnőve:
Úgy lesz, amint előbb.

A nászútunk, Szerelmem,
Gyors és rövid vala:
Hémstéi pap lakáig,
Onnan pedig haza.
Kettesbe még hazulról
Nem voltunk el soha;
De gyermekink felnőve!
Jön ennek is sora.

Félig élveztem én, mit
Külföldi út adott;
Mert szívem otthon hagyva:
Csak lelkem szállhatott.
Mohón szívtam az élvét,
Bocsássa meg az ég!
De gyermekink felnőve:
Szívjuk együtt mi még!

Veled fogom bejárni
A tündér tájakat,
Hol Rajna, Mosel, Clyde
S a Themse elhalad;
Winandermér s Edinburg
E két örök csoda:
Előbb, mint megöregszünk,
Elviszlek én oda.

Ha gyermekink felnőnek...
Mit nézel úgy reám?
Mosolygani se próbálj
Könnyel végzed talán.
Ha gyermekink felnőnek
S mily gyorsan jő ez el!
Vélem, drágám, egy újabb
Aranykort élvezel!

A gyermekek nagyobbak
Lesznek sorjába, mind;
De, mire mind kinőnek:
Útban van egy megint.
„Isten hozott fiacskám!
Négyen vagytok tehát;
S hogy nagyra nőjj: atyád most
Istenhez küld imát.

Ne is búsulj! Anyácskád
Örvendezőn fogad;
Ő annyit felnevelt már
S el tégedet se hagy:”
De ah! egyszer csak eljár
A drága létidő
S az édesanya sírján
A gyermek nagyra nő.

KÖLTŐI IHLET.

Hogy lángol ihletem
Bennem!
S dalba csendülni készül;
Mint bő forrás hegy méhében,
Buzogni a nap fényiben,
Feltörni vágy merészül!

Hogyan zajong körül
S hevül
Képek, eszmék s árnyak raja!
Szépség, erő, igaz, szerelmi tűz,
Fél éjen át mi ábrándokba űz,
Mikből kikél egy napszaka!

Fülembe cseng karok
S dalok
Zenéje s hív, hevítve!
Mily édes-fájó ez nekem,
Mint egy folyam, az érzélem
Hullámiba merítve;

Mintha távolból hallanék
Zenét,
Mit hangol a szív s érzélem;
Új dal, mit más nem énekel,
Egész világ rá felneszel
S feszülten várni kénytelen!

A jókedv helyébe
Béke
Kell a szegény költőnek.
Égető szomj kínozza őt,
A lant szaváért epedőt
S vágyai egyre nőnek.

Örömtelt ifjúságát
S vágyát
Ő hogyha visszakapja,
Ősi fáknak árnyain,
Vagy virágos partjain
Csacska csermelyeknek:
Újra zendül lantja.

ŐSSZEL.

Késő ősze jár,
Van-e még sugár
S egy mosoly, mitől még
Újra szikra támad
S szívem lánggal ég
S régi fénye árad?

Édes fájdalom
Kísér utamon
Úgy, mint ifjúkorban;
Mikor jólesett,
Hogyha ősszel útam
Erdőn át vezet?

Illatos a lég
S zörgő lesz-e még
Az avar útamon
S lesz-é pókfonál
Mit az ősz keze fon,
Nap, ha hűsre vál?

Erdő mélyiből
Tarka lomb megől
S kék égből, hol végtelen
Színek rajzanak,
Küld-e majd ez ünnepen
Boldog pillanat

Hírt? Én nem tudom;
Ott kél multakon;
Nincs beszéde, szója,
Átcseng távolon,
Visszacsendül róla
A saját dalom?

Ábrándok dala,
Ifjúkor szava,
Melynek zengő húrjait
Hulló levél ajza
S haldokló szépségeit
Zengi vissza dalja?

VÁRAKOZÁS.

Szirtfaláról a hegyeknek
Zajgva-zúgva egyre esnek,
Vad robajjal lesietnek
Vizek fel nem tarthatón
S folyvást lejtene
Völgyi hajlaton;
Majd szétválnak
Patak-ágak
S a mezőkön folydogálnak;
Folyamokban
Széttérülnek,
Partjaik közt
Elvegyülnek;
Száz kis csermely
Kél utánuk
S csörgedezve, csacsogásuk
Egyre tart;
Nem pihenve
Átkutatnak
Minden tájat
S partokat,
Átszelnek
Országokat;
Nincs határ, mit el nem érnek,
Kis zugokba is benéznek:
Föld Urára hol lelnének.
Majd az égő napvilág
Jó s mihelyt felébred,
Völgy ölébe fényt vet;
Láng sugara szerte vág,
Fénye messze ömlik el,
Hol az égibolt ível
S lángszóró fejét
Mind magasbra tartva,
Felhő-ruhát tépve szét:
Ég Urát kutatja.

És a föld nagy csendbe' vár;
Órhelyen hegyóriások,
Jég s örök hó a ruhájok,
Sok század olvasztja bár,
Égbe néznek s szét, a földre,
Tél, tavasz, nyár s őszi időkbe',
Fényben,
Éjben,
A viharban, csendben, kelés s hervadásban,
Mintegy kérde
A nagy Mindenséget:
A nagy Világköltő végre nem jelenik-e meg!

J. F. BROUWENAAR.

ELŐRE!

Előre! ez az élet jelszava.

Ki áll s haboz: elveszve már.

Előre! bár viharfelhők hada

Nyomán veszélyek réme jár.

Csalóka álmok messze szálljatok!

Vívódó lélektől tova...!

De vérerek, ti csak dagadjatok,

Nagy célho' míg nem ér oda!

A férfi sorsa bátor küzdelem,

Utat magának törve ő

S sírján virág, mi egykor tán terem,

Véres verejtékből ha nő.

Q, J. GODDARD.

A KÉPZELT BETEGSÉG.

„Jó hitvesem, no láss csudát:
Kifordult a nyakam;
S hol még előbb az arcom állt:
Fejem hátulja van.

Kakas kiált; az óra ver
S nyakam kifordított;
No nézd, hiába fordítom:
Meredt az, mint a bot”.

„De édes, drága jó uram
S rossz néven ezt ne vedd,
Miről beszélsz, nem látom én,
Mi történt hát veled?

Csak képzeled te ezt a bajt,
Én észre sem vevén;
Fejed a helyén épp úgy áll,
Akárcsak az enyém!’

„De nők!” - s durván taszítja el,
Kiáltva mérgesen -
„Amit beszélek szent s való
S mit érzek: érzem!”

„No, hallod! Tán elment eszed?’
- A nő fájón felel -
„S aggódni van okom azon,
Amit te érezel.

De hát majd orvost hívatok,
Nekem nem fekete,
Ami fehér...! S megmondja majd
Fejed jó helyt van-e!’

Ez jó... Fejét vizsgálja, majd
Nyakát tapintja ki;
S elmegy... s vállat vonítva mond:
„Hibbant az atyafi!”

Utána jó ifjú, tudós
Doktor s vizsgál soká
Nyelvet, ütért s valami kis
Receptet ad reá.

Mind hasztalan! Több doktor is
Konzultál hát megint
S dűnnyög, mosolyg és mindenik
Békés túrésre int.

S elhagyva a betegszobát,
Egyhangú vélemény:
Feje, nyaka, mind rendbe' van,
Az esze nincs helyén.

Sok jótanácsban sincs hiány;
De bárki mit beszél:
Látatja nincs s intelmüket
Elhordja mind a szél.

Kanalas orvosság után,
Pilulákat benyel...
Az egyik túlsokat segít,
Más: szót sem érdemel.

Honnan, honnan nem... messziről,
Hírnévtől felkapott,
Csoda-doktor kerül elő
S nevével már hatott.

Görög-latin hangzása volt...!
Nagyképű, pénzsóvár;
Erszényt megvágni s tyúkszemet
Kezelni érte már.

Jó... S mindent tisztán lát legott.
Útját beszéli el
S hogyan gyógyított ezreket...
Mit és hogyan kezel.

Hogy mit tud s hírneve mi nagy:
Hadarja szüntelen;
S hogy azt megtenni amit ő:
Más doktor képtelen.

Másnak mihez egy év kevés
S nem képes tán soha
Megtudni, hogy mi hát a baj:
Elég, ha néz oda!

Bambán hallgatva néz reá
A férfi, míg neje,
Mint gyermek, áll s jó összegért
Megalkudnak vele.

S a kúra már kezdődik is.
A férfinak szemét
Beköti - hókus-pókuszát
Végezve már elébb. -

Arcába fúj s a szenvedőt
Pofon teremti jól...
„Készen!” - szól Aesculáp - „Feje
Már vissza is hajol!”

A kúra fényesen bevált
S kendőt leoldva mond:
„Elő a tükröt!” S nézheti
Magát szegény bolond...

És nézi is... „Szent és igaz!
No, Mester! ez remek!...
Mások agyon gyötörtek... Ön,
Ön: isteni gyerek!”

A csudadoktor jót nevet,
S nagy summát zsebre vág;
De, mint később hallottam ezt:
El is hordá magát.

Sok ember szenved így, habár
Baja aligha van
S csak képzelet, hogy nagybeteg
S segély után rohan.

Kontár ezektől jól zsebel,
Fogása ha bevál...
Ki sok bolondot össze hord:
Sok hallgatót talál.

J. J. L. TEN KATE.

NAGYMAMA.

„Van nekem egy öreg Néném
S egy vén könyve van neki:
Száradt levél a könyv mélyén
S már nagyon rég rejtheti.
Rég tavaszkor, mely letépte,
Épp oly száradt most a kéz;
Mi lelheti? Két szemébe
Könny gyűl, hogyha rája néz.
Grün Anasztáz

Nagymama oly öreg; ráncsal teli
Orcája és haja, mint hó, fehér;
De tiszta még szelíd szeme s felér
Páros csillaggal, mely fényét veti.
Sőt szebb! Oly angyali; belé ki néz:
Az égbe látni vél. S mikor mesél:
A lelkünk oly csodás világban él.
Ruhája régies; sok éve kész.
Nehéz selyem, suhog, ha benne jár;
Szegélye szép virágfűzér s elől
Gombok sora fut végig kétfelől.
Aztán, mivel hosszú az élte már,
- Hosszabb, miként szüléimé, pedig
Nem ifjak ők se! - Ámde Nagymama
Jóval előbb élt már s így nem csoda
Ha végtelen sokat tud. Van neki
Egy könyve, énekes könyv, nyers selyem
Kötésben, mit ezüstkapocs szorít
És kettős zárja van. Szép csendesen
Olvasgat ebből órahosszakig.
E könyvben száradt rózsaszál lapul,
Illatja réges-régen elveszett
És nem mosolyg úgy, mint ablak felett
Fonódva, mely ma oly üdén virul.
S mégis gyakorta, rá mosolygva néz,
Míg két szeméből végül könny pereg.
Nyitjára jönni nekem oly nehéz,
Hogy mit jelent e rózsza. Képzeled
Olykor, hogy míg a könnye rája hull:
Mint harmattól, a rózsza felvidul
És bontja újra száraz szirmait,
Piros színével szinte elvakít
S illatja a szobát betölti már.
S mint ködlepel tűnik szobánk fala

S helyette árnyas erdő vesz körül,
 A napsugár ragyog lombok közül,
 Felhangzik a pintyőke víg dala
 S tölgylomb alól fülmile lágy szava.
 Tavasz mosolyg megint; madársereg,
 Csalit között dalát csicsergve száll,
 Szellő: szavat; levél: hangot talál...
 És Nagymama? Már rá se ismerek!
 Ifjú megint; enyelg lágy, szőke fűt
 Nyílt homlokán; az arca víg, derült,
 Mint itt e rózsza, mely épp most fesel,
 Szelíd mosoly, míg ajkán lebben el,
 Piros cseresznyén mint a napsugár.
 S égszín, szelíd szemét amíg lesem:
 Anyám vonásit rajt' felismerem,
 Amely ma is beszédes és derűs.
 Egy boldog ifjú ül az oldalán
 S most fesledő rózsát ad át neki...
 Ő elpirul s mosolygva átveszi.
 Így nem mosolygsz te többé Nagymamám!
 Nagy-néha mégis! Ám a gondolat
 S emlékezet, mint felleg áthalad
 Lelke felett, hol árny kerget derűt...
 Az ifjúkor tavasza elrepült!
 De még ma is megvan a rózsaszál
 Könyvében s rajta olykor elmereng,
 Szemébe könny tolul, körötte csend,
 Míg lelke a multakba visszaszáll.

 S hol van ma ő? Régen nyugodni tért!...

Egy alkony órán egykor hosszasan
 Ott álltam én öreg karszékinél,
 Hallgatva a meséket boldogan,
 Miket az ajka édesen beszél.
 Egyszerre hangja csukló és rekedt,
 „Fiam!” - mond - „a mesének vége lett!
 Fáradt vagyok”. S lehajtja a fejét,
 Remegve hallgatom lélekzetét
 S látom, feje egyre alább hajol.
 Csend vesz körül; a lélekzet se száll;
 Csak mintha fény gyúl alkonypír alól,
 - Mint békejel - az arc derűsre vál
 S szelíd mosolyt fest rája a halál.
 Halotti, lenruhát adtak reá,
 Aztán koporsójába fekteték;
 Szeme lezárt; nincs arcderője már,
 De ajka akkor is mosolyga még.
 Feje körül ezüsthaj omla szét,
 Mint Szent fejét, ha festi fénysugár...

S olyan nyugodt. Ki ráveti szemét:
Felejtí, hogy oly rémes a halál.
Mikor mondták, hogy majd feltámad ő:
Kétkedés nélkül el is hívém,
Hisz oly nemes, jó s tiszta volt e nő!
S az énekeskönyv síri nyughelyén
Együtt pihen vele. Feje alá
Tették, amint szelíden meghagyá
És elkísérte hosszú éjjelén;
S a rózsaszál is benne úgy maradt
- Utolsó vágya úgy is ez levén - ...
S a Nagymama pihen a föld alatt!

Sírkert, a sírkert oldalán, elől,
Mit ültetének rózsafácska nő.
S én láttam, hogy sok bimbó rajt' feselt
S virult s amint a szellő szárnyra kelt,
Egymás fölé hajolva sutogák:
„Ezüst holdfényben s harmat gyöngyiben
Mily édes fürdeni! s minél tovább!
De majd, ha kelyhünk pompáz teljiben,
Egy ifjú jó; s mert megtetszünk neki:
Kiért eped, a bájos, szép leány
Számára majd virágunk elnyesi
S színt, illatot árasztva a fején:
A koszorúban ránk mosolyg a fény!”

Tölgyágon ülve, hallá fülmile,
Figyelve a rózsák beszédire.
„Igen! Hisz oly régóta zeng e dal,
Mely édes-búsan rózsáról szaval,
Mit ifjú lány énekes-könyvibe
Elrejte jól, míg forró volt szíve.
És ott maradt, míg színe elveszett
S a lány azóta rég anyóka lett
S arcának is halványra vált színe...
Be jó, idézni az emlékeket!”
De hallga! Hogy a fülmile szava
Lombok között búsan elhallgata:
A kápolna tornyában óra ver,
Belől reá orgonaszó felel
S az énekeskönyv legszebb dala zeng,
Azé, amely elásva ott maradt
Kedves halottnak a feje alatt.
Holdfény ragyog az istenkert felett,
Fátyolt reá felhőfoslány se von,
A táj derűs, akárcsak nappalon.
S a gyermekek, mivelhogy este lett:
Átmásznak a kopott sírkert-falon

S a rózsabokrokra foly a szüret.
„Be bölcsek is a mi halottaink!
Okosabbak, mint mi, élők vagyunk!
A félelemtől tán meg is halunk,
Ha most felénk a szellem-ujjuk int.
Jók, kedvesek ők: s vissza egy se jó!”
Ő is pihen már; alszik csendesen;
Feléje hant borul, a föld fedi;
Koporsója is már földdel teli,
S az énekeskönyv is elporladoz.
Emlékezés virága: rózsaszál,
Porrá leend. De sírhalom felett
Új rózsafa hajt bimbót s levelet
Susogni, csókolódzni s rája száll
A fülmile csattogni éneket.
És búgni fog az orgona szava.
S Nagyanya is feltűnik bájosan
Szemével, mely ifjúi szép marad
Szívünkben; mert *szem nem hal meg soha!*
Nem, a miénk se. Látni fogjuk őt;
Nem elvirultan, mint most elhagyott,
De ifjan, mint sok esztendő előtt,
Úgy, mint mikor első csókot adott
A rózsaszálnak - épp oly ékesen;
Mert csak mi por: pihen a sírba lenn.

A. WINKLKR PRINS.

KIVÁNDORLÓ BÚCSÚJA EURÓPÁTÓL.

Isten veled örökre Európa!

Fogadd végbúcsúm, elvénült Kelet!

Engem röpit reményeim hajója

A hon felé, ahol szabad leszek.

Meghatva nézem csillogó habokban

Alámerülni halvány képedet;

Földedre köd borul alábukóban

S sohasem lát engemet.

Szerettelek, - szülőhazám te voltál,

Hol szebb napokra számítottam én.

Álom maradt, - hajnalbíbor ragyogtál

S nem jött nyomodba naplővelte fény.

Időfolyam évek sorát kuszálta

És gyűlt a vészek dörgő fellege

S nem érezéd alapjaid hogy rázta

Észak fagyos szele.

Hiába vágytam éltető sugárra,

Kiélt ugart mi új életre kelt;

Kísértet járt... s kínzó nyomornak árnya

Kelt mindenütt s gyógyírt seholse lelt.

Ipar falánk molochja nő, nyomasztva

S te, koldusok éhbérét szívod el

S amíg mulatsz: kincsőreid csapatja

Szolgál ki s átka kel.

Számodra nincs segítség Európa!

Jogról beszélsz? Erőszakot takar!

Láttam, szabad, hogy állott meghajolva

S nemest, amint lesujt hóhéri kar.

Láttam a népbolondítók vezére

Korbács-nyomát a testük roncsain

S tigrist, amint mohón szaglászta vérre...

Takarva hermelin.

Inogsz már óriás! - Hübér letelve!

Sok jóllakás friss véred szívta el.

A kedv elült s bátorság elszeelve...

Nagy életvágy mohón emészte fel!

S bár csillogó ruhába' tetszelegsz még,

De fellebbentve sűrű fátyolod:

Halvány, kiélt az arcod s nagy betegség

Után, vár: a sirod.

De nem! Előbb még szörnyű rángatózás
Vesz majd elő... a türelem betelt;
A szolgajárom-törte seb s vívódás
Után sebzett oroslán adva jelt.
És összezsattan Észak s Dél viharja
Német mezőkre zúgva le s a nap
Nagy vérfolyók hullámain kavargja
S halálcsapást is ad.

Legdrágább kincsöd föld ölébe ástad,
Mit kértem én: szabadság, jog, erő;
Pöffeszkedő királyok és kifáradt
Szolgák dühe romlást idéz elő.
Zord gőg uralg előkelők szívében,
A hízogorban csúszik, hason...
Romlott szívek, a kapzsiság hevében,
Im, ez követ vakon.

S míg gőzköröd reng rendszerek zajától:
Talajodon nyüzsg elvtelen szemet;
A mammon: élvővár tüzébe' lángol;
S koldus: a gazdagra vet vérszemet.
A hit, mely áldást hozhatna a népre,
Hiába nyújtja pálmaágait...
Őrült a szív, boszú kiált az égre
S remény már nem segít.

Szörnyen lakolsz elaggott Európa!
A jogtalanság gyilkos mérge öl!
Mozdul a föld s a nagy leszámolóra,
Csendben aláaknázva már belől.
Egy robbanás... s belereng földhatára...
S alámerülsz, gyalázat eltemet...
Isten veled! Egy ifjú nép hazája
Fogad be engemet.

A. DES AMORIE VAN DER HOEVEN

ÁBRAHÁM GYERMEKKORA.

Keleti rege.

Ábrahám gyermekkorát egy
Sötét völgyben élte át,
Hol nem rettegé Nimródnak
Sem bosszúját, sem hadát.
S hogy először láta földet
És magas mennyboltokat:
Meglpetten ámult-bámult
S fürkésze a dolgokat.
„Mondd meg nékem jó kísérom,
Ki teremte ezeket?
Ki ura a fényes égnek
S alkotá a földeket?”
Alig szállt el ajkán a szó,
Meggyújtja a Nap tüzét;
S kis halomtetőre állva,
Meglpetten néze szét;
S a varázstól elbűvölten,
Arcra borul hirtelen
S szól: „Az ura tán az égnek,
Ki e fényt meggyújtja fenn?”
De a fény gyorsan alászáll
S mosolyogva kél a hold.
Szól a gyermek: „Hát a tűnő
Fény nem az ég ura volt?
Talán im, e másik hát az?
De hová tűnt a nagyobb?
Nézd, mi fénnel tündököl és
Szolgái a csillagok!”
Csillagok s hold éppoly gyorsan
Eltűnének rendre mind...
„Melyik hát az Isten, Atyám?”
S Teráchra kérdőn tekint.
És amint az atya fiát
Bálványihoz vezeti:
Eszköz után lát a gyermek
S őket próbára teszi.
Sebbel-lobbal ízes étet
Rak eléjük. „Istenek!”
- Szól - „im hálaáldozatként
Nyujtom néktek... egyetek!”
De a fétis meg se moccan

S fiúnk botra kap legott
S rendre összezúzza őket,
Egy nagy csak, mit meghagyott.
S atyjához siet kiáltva:
„Főistened, nézd, atyám!
Társait legyilkolá mind!”
„Gúnyolódsz’ - mond ez -, talán?
Ez egy törte volna össze
Minden többi istenim?
Hogy tehet ilyet egy bálvány,
Mit csináltak kezeim?’

„Lásd atyám, figyelj tehát rám,
Én, mit mondtál: elhivém,
Istened, hogy nagy, hatalmas
S lásd: erősebb vagyok én!
Lehet-é hát istened ez
S a föld teremtő oka,
Melyet éggel boltozott be
S minket s mindent alkota?”

HENDRIK PEETERS.

A SZÖVŐ TÜNDÉR.

Mikor aludni vágytam
Anyám, az éj felén,
Szövőszék mellett ülve,
Egy lánykát láttam én.

Be szép volt a szövőszék!
Elefántcsont-fehér.
Selyemkötény a lánykán,
Piros, akár a vér.

Kezében a vetéllő
Aranyból volt s remek;
S fonál közt míg dobálta:
Szünetlenül pereg.

S szőtt egy kis lenruhácskát;
Közben dalolgatott
S oly szépen, hogy anyácskám
Úgy tán sohsem tudott.

Más lányka felcsavarta,
Amit ő már leszőtt
És visszazengte híven,
Mit ő dalolt előbb.

Munkáját hogy bevégezzé,
Ezüst fésűt fogott
S egy rózsza-koszorúcskát
És hozzám jött legott.

S jóillatú kenőccsel
Megkente a hajam,
Mégfésült s a koszorú,
Érzem, hogy rajta van.

Az elkészült ruhácska
Fehér volt, mint a hó;
Mit eddig én viseltem:
Hozzá se fogható.

S a szép fehér ruhácskát
Csipkével szegte be
S engem magához intve,
Fel is öltöztete.

Majd mellém térdepelve,
Lágyan sugá nekem:
- Ajkán szelíd mosollyal
„Aludjál gyermekem!”

Hull rá az anyja könnye...
Ruhában, mit kapott...
S fején a koszorúval,
Oly angyalszép halott!

P. A. DE GÉNESTET.

UTAZÁS.

Ifjúkori álmok és én hosszú éjem!
Lelki vívódások, mik lassan emésztnek!
Elégek a vágytól, bérc fokát hogy érjem
S messzekéklő, szabad tengerekre nézzek!
Sima életutam elég régen járom...
Menni, látni, élni, barangolni kószán:
Ez, mire rég vágyom,
Isten nagy csodáit megismerni előbb,
Mint üt a végórám.

Nem vagyok én elég beteg, unott, fáradt?
Engedjetez mennem!
Erőm csak a járás-kelés adja vissza.
Rab vagyok; suhintva szárnyamat: a lelkem
Meggyógyul, ha felhők s üde narancserdők
Levegőjét issza.
Óh! hagyjatok menni! Intő szót küld hozzám
Jó szellemem, ez a csodálatos Éden...
A homlokom úgy ég... jeges bércek ormán,
Forró szívem szomját oltva: meggyógyulnék!

Élet lehet szívom festői szép tavak
Majd partitok felett, hol hősök lelke jár,
Szabadság, báj, erő, míg alkony sugarak
Izzása közt a Nap Svájce béreiről leszáll.
A költészet balzsam özönje önti el
Óh Istenem! az én nyílt, ifjú szívemet;
Nagy fájdalom, a szív hevült érzelmivel
Fakaszt majd isteni, költői ihletet.

Hispaniába el! Hol enyhe alkonyon
Andaluziai szempár csillogva rám:
Narancs-udvar tündér-csudáit láthatom
S mór termék íveit, kék égbolt hajlatán.
Burgos, Aranjuez, Sevilla kell! - De nem!
Sírkertnek eldugott, homályos rejtekén,
Hová lángzó sugárt nem szór a Nap sohasem:
Cervantes sírja az, mit látni vágyok én!

És ringva holdas éjen lenge gondolán,
Hol Nápoly habja reng s langy esti szél sóhajt,
Hullámfodor enyelg *Tasso* panaszdalán
S *Haroldnak* éneke, túlzengve habmorajt:
Óh! légy vezérem ott, csapongó képzelet,
Vágyteljes, méla dal jelezze utamat
Buja, tündéri táj amerre elvezet
S sziklák közt vízesés s szerelmi dal fakad.

Tengereket járn, földeken kószálni,
Idegen partokat s embereket látva:
Ennyi, mi a röpké életet kívánni,
Lemorzsolni késztet; s lelkemnek ez álma.
Természet... s a bércek tiszta levegője,
Ábrándos bolyongás s veszélyek, mi élte,
Addig, míg az élet percnyi pihenője
Érzelmi világunk drága kincsévé lett.

Indulunk, indulunk! Kedves utitársam,
Mint szabad madarak hagyjuk itt a fészket;
Ha majd fürdik a bérce tavasz-napsugárban
És madárdal csendül: minket útra késztet.
Itt a tavasz! Kék ég mosolyog ránk. Így hát
Istenhozzádot kell mondani most nekünk...
Ezalatt két, drága, gyermeki szempillát
Könny fut alá s úgy esd: Apa, maradj velünk!

TERMÉSZET UTÁN.

Blumendáli sírkertben
Új sír lakóra vár,
Kápolna ajtajához
Gyásypad kihozva már.

Diáksereg - szünet van,
Hétközben nagy dolog!
A Mester gyászruhában
Szintén előcsoszog; -

Diáksereg - a játék
Kiket bárhol gyötör -
Hogy összefut: „Temetnek!”
- Mondják - „No ez gyönyör!”

Kíváncsin összenéznek
S csapnak szörnyű zivajt.
Sírkert-kapura másznak,
Gyásypad tetőre majd.

Az ásító gödörbe
Néznélnek gondtalan;
Szól egyik: „Mély biz ez!” Más:
„Belé! merszed ha van!”

A harmadik marékkal
Meríti a fövenyt
S folytatja kéz a kézbe
S neki vizet jelent.

Ott játszanak feledten,
Nyílt sírgödör körül;
Kettő gyomrozza egymást
S bírkózik emberül.

De Tónika meg Klára
Sír szélén üldögél
S úgy látszik, hogy szemükben
Köncseppnek gyöngye kél.

Ők játszanak, - kíváncsin
Várván mi még jöhet;
Mi más: Temetni fognak
S fokozza kedvöket!

Ők játszanak, - de jó im,
A gyászoló csapat;
Suttogva hát lekapják
Tányér-sapkájokat.

BENJÁMIN MEHET!

Nem soká leszel már Benjámín,
Más ül a kényelem párnáin
Helyetted, drága kis gyerek!
Anya, akkor a földre téve,
Apa így szól: Mehetsz! Ki véle!
S egy kis majom helyet cserél veled.

Benjámín nem soká leszel már,
A nagy tekintély kora eljár;
Szerencséd majd keresheted;
Más eszi el sajtos kenyérvéd,
Anya mással ringatja térdét
S lány vánkos vár más herceget.

Olyan leszel, mint más fivéred;
Durcáskodol, mutatva mérget?
Nevetnek rajtad kis bohó!
S vigyáznak néha még ugyan rád,
Hiába lesz könyűs az orcád:
Másért remeg a gondozó!

Benjámín nem soká leszel már,
Trónodra egy újabb utód vár.
Sorsunk a földön így forog!
S még jó, hogy ezt korán belátod
S megismered így a világot,
Hol így megyen minden dolog.

Most még becéznek és te vagy az úr,
De e viszony maholnap meglazul!
S ne véld, hogy mindig így leend!
Felhőcske kél a láthatáron...
S más kis majom jön, mint az álom...
Sivít s már is helyedre ment!

JULIUS DE GEYTER.

KÉT NŐVÉR.

Ismertem őket gyermekkor szakában;
Kis angyalkák, végetlen pusztaságban,
Hol annyiszor el-elkószáltam én.
Bátyjukkal ott futkároztak leginkább
Az anyai viskó körül, mezítláb,
Ki tengődött tengerfüves rögén.

S ismertem, hogy nyíló virágok voltak
S utánuk a legények, hogy bomoltak,
Felettük az aranykor míg haladt;
Mikor a szívük szűzi, tiszta volt még
S vasárnapjuk templomban ünnepelték
S táncoltak az öreg hársfák alatt.

És ismertem, mikor bátyjuk bűnétől,
Ágynak esett az anyjuk szégyenétől
S virágot szedtek a mezőkön ők;
S egymás kezét féltőn s remegve fogva,
- Hogy pénz legyen - behozták a városba
- Első eset - s elkapkodták vevők.

S ismertem, a szemét mikor lehunyta
Anyjuk, szegény s virágjuk koszorúzta
Sírját... s a városban leltek tanyát.
Barátaim! a bánat lett testvérük
S liliomnál fehérebb szűz erényük...!
S vágy keblüket még nem hatotta át.

S nem ismerem most egyiket se. Szégyen
Miatt haza már egyikük se mégyen...
Az egyik, ah! bukott és céda lett;
Gyász, ártatlanság semmi már előtte
S éjet-napot dorbézolásba' töltve:
Megcsúfolá a tiszta nő-nevet.

S a másik egy zárdában ott vezeklik,
Imát rebeg nővéreért napestig;
S hideg kövön az álma szebb talán,
Mint amazé pihen... De olykor éjjel
Felkel, kimegy s az égre néz szemével
S sóhajt: „Rólunk gondoltad-é anyám?”

A VÁROS ÉJJEL.

Ki járt valaha nyári éjszakában
Falvak között, mikor hold nem sütött,
A táj felett mikor sűrű homály van
S az ég csillagruhába öltözött?
S látott-e ekkor a homály felett
Feltűnni messze egy-egy tűzhegyet?
A város az, mely alszik, álmodik,
Mint egy királynő, puha selymes ágyon,
Körüle lámpasor s a dús hálósobákon
Átrezg a fénysugár s halványkodik.
S éppúgy, miként ha szép hölgy ébredőben,
Egész csapat leány munkába áll,
Tesz-vesz, sűrög, előkészítve bőven
Mindent, mi a Szépség díszére vál:
Hajnal körül a jó falusi nép
A városért éppígy munkába lép.
Mit kert, mező, gyümölcsös rendre érlel,
Mit ól, akol az élvezetre nyújt,
Jóval előbb mint a hajnal kigyúlt:
Hordják, viszik hajókon, vagy szekérrel
Hogy mire felkel az álomszuszék:
Belőlük majd jóízűet egyék!

GUIDO GEZELLE.

SZENTELT HARANG.

Reggel, délben s alkonyatban
Gyönyörködöm hangjaidban
Szentelt harang!

Ércből öntve bár a szíved:
Minden emberért hevíted
Szentelt harang!

Te fenn függsz, én alant járok,
Tőled, nekünk segílyt várok
Szentelt harang!

Hangod szállva... bölcsőn, ágyon,
Szenvedő, irt, tőled várjon
Szentelt harang!

Ébressz mezőket, földeket
S ki hall: serkentsd az életet
Szentelt harang!

Mondd el a régen múltakat
S hogy örömet bú váltogat
Szentelt harang!

Vigasztalj meg minden napon
És zengj, ha majd leszáll napom
Szentelt harang!

Hangod ébresztőnek marad
S nyomába' hő ima fakad
Szentelt harang!

Ember, ha már nem hallja szóm:
Az Úr lesz majd meghallgatóm
Szentelt harang!

Könnyíteni a lelkemen:
Hangod majd egy ima legyen
Szentelt harang, szentelt harang!

CANTECLÁR.

Tarajos király Canteclár,
Hogy jössz, szívem repesve vár;
Nagy garral lépegetve,
Akár Sándor és Attila,
Vagy Nagy Károly, a francia:
Csakis császár lehetsz te!

Kukorékolsz, szárnyad verve
S nyakadat amint tekerve
A hangod szerte széled:
Az alvókat költögeted,
Az új nap jöttét hirdeted,
Hogy itt a fény, az élet.

Szemed szikráz; vér tarajod,
Képed s lenge farkad ragyog;
És látni sarkantyúdat,
Körös-körül fénylő begyed,
Hírvágyad s harckészségedet
S hangod: csupa ámulat!

Ki lesz, ki azt leírja mind,
Szó, nyelv, beszédnek kincsekint:
Hogy adsz s keltesz te éltet?
Ki lenne más alkalmasabb,
Canteclár úr, mint jómagad,
Megmintázni a képed?

Adieu tehát! Én nem teszem;
Inkább azon jár az eszem,
Hogy gyorsan odébb álljak;
Győztél, kakas; most hát király,
Kukurékolj, mást se csinálj
S én, hallgatva: csodállak!

FRANS DE CORT.

ANYÁM.

Biz megviselte már a kor,
Ki felnevelt, áldott anyámat!
De, bár alakja görnyedő:
Esőbe', szélbe' jó-megy ő
S boldog, amíg dolgot találhat.

Értem dobogva szíve, mily
Sok fáradalmat s bút kiállott!
Munkában zsibbadott keze
S szájától vont a vele
Az éltető kenyért... s ruházott.

Régen halott atyám s mi ránk
Nyomort hagyott örök fejében!...
Csak gond ne bántsa alkonyán:
Szeretve védem jó anyám,
Hogy semmiben hiány ne legyen.

Istennek hála! vón erőm,
Eltartani nőm és családom;
De másnak adva szívemet,
Félek, szeretni nem lehet
Anyámat úgy, mint most imádom.

ANNEESENS.

Tömlöcben ül Brüsszelbe'
Anneesens és virraszt.
Súlyos a vád; de lelke
Imában lel vigaszt.
A vérpad is ácsoltan áll,
Min a nemesnek szép halál,
Honáért hogyha hal.

Már gyúl a gyászruhás nép,
Elérkezett a nap;
Rozzant szekérre rálép
Ősz vértanu: a rab
S viszik. Ítéletolvasás
Alatt nyugodt; mert nem hibás
S szól: „Hazámért halok!”

„Kegyelmetek nem kérem,
Könnyű megölnötök;
De esküszöm: a vérem
Ártatlanul csöpög.
Isten bocsássa vétkeitek!
Én hűen végzem tisztemet
És hazámért halok!”

A nagy tért elfoglalja
Roppant tömeg; míg ő
Beszélni kezd s a hangja
Merészen egyre nő;
De a dobok pergésin át
Nem hallani csak pár szavát:
„Én hazámért halok!”

S szeme csillogva fordul
A városház felé,
Hol a jogot, bitortul
Sokat védelmezé;
Letérdepel a tönk előtt
S a zord bakó lesújtja őt.
Így halt meg a honért!

C. P. TIELE.

PIKÁNS.

Történetet írsz s nem regényt; a multat
Friss, új színekkel festve át: műved
Újjá teszi, mik régen már avultak...
De jól vigyázz, ha így elképzeled
S előbb, sem mint munkáho' nyúl kezéd!
A nyers igazság rosszul hat reánk, ha
Be nem borítja csillogó lepel;
De gondosan keverve fénybe s árnyba:
Majd érdekel.

Műved félistene, hőse csak egy legyen;
Kellemes illatok füstje barnítva el,
Ki átkozott, gonosz s szörnyű ellenfelen
Végig taposva majd: mint győztes ünnepel.
De árnyba hogyha fény hasít:
Szemet nagyon vakít.
Pártatlan hát hogyan legyenek?
Legyen színed, pártjelleged!
Festmény legyen, bilincselő, mit adsz,
Művész maradj s a néző majd megért,
Ha stílusod van s élettől dagadsz.

Hogy igaz-e, nem-e történeted:
Az olvasó előtt ez egyre megy!
Tetszik, ha új, mit írsz és briliáns
S főleg pikáns!

Hajrá! Elő most bíráló sereg!
A költeményt olvassák ezrivel
S költője hírét messze zengi el...
Sántít kicsit - mondják -, de jól pereg!
De jó idő, szép álmot megzavarva.
Nincs kegyelem! Fel! Halljuk nézeted!
Vessződ suhintsd! Korbácsodat ragadd!
Üss! Vágj ugyan, de mégis jól teszed,
Előbb ha finoman csipked szavad.
A jót, ha képes vagy kissé dicsérni:
Ítéleted a célját jobban éri.
Kutass fel minden apró, kis hibát,
De úgy, hogy ez mosolyt s kacajt kivált.
Csak könnyedén, csevegve, élcesen
Kezelve azt, ki már kivégezett.
Untat az ünnepélyes boncolás;
De fűszerezd és megvan a hatás.
Szólhatsz így is: „Ez túlzás... örület!”

S ne félj ezért gáncsot könnyen lebírsz;
Ha szellemes, mit könnyedén leírsz;
A bárdot is vigan kezelheted!

Jogos-e, vagy nem? Mit törődsz vele!
Nem kéri számon tőled senki se.
Tetszik, mit írsz, ha új és briliáns
S főleg pikáns!

J. A. VAN DROOGENBROECK.

AZ ÜRES HELY.

Rég porladoz ugyan, de én
Feledni még ma sem tudom
A jó fiút!... szokott helyén,
Emlékszel? - ...az első padon.

Feledni még ma sem tudom,
Előttem kedves arca még;
A jó fiú, - tudod? - nagyon
Nehéznek mondta életét.

Előttem kedves arca még,
A hangját hallom csengeni,
Amint zokogta énekét,
- Emlékszel? - véle zengve mi.

A hangját hallom csengeni.
A gyermek-karban elvegyült.
Azt nem lehet felejteni...!
A könny is a szemünkbe gyült!

Nem hallom többé szép dalát.
Egy bús napon - emlékezel? -
Nem láttuk arca mosolyát...
Itt ült; de már nem énekel!

A láz gyötörte e napon;
Az arca mily halvány, beteg!
Hang nem jött ki az ajakon
S arcán mosoly már nem lebeg.

Milyen halvány volt... és beteg!
Mikor elkísértük, haza:
„Tartsák fenn nékem e helyet!”
Ez volt hozzánk síró szava.

Mi elkísértük őt haza...
S még élek, nem felejttem el!
S amit kívánt búcsúszava:
- Még mostan is üres a hely!

ROSALIE LOVELING.

AZ AJÁNDÉK.

A kis szekrényt kitárta,
A gyermek ott terem
S zsebórát látva benn', szól:
„Nagypapám, add nekem!”

„Egykor, igen, tied lesz,
Jövő évben talán;
Ha jól tanulsz s ügyes lesz' -
- Mond az öreg -, no lám!

„Jövő évben?” - a gyermek
Szól - „látja nagypapa,
Akkorra tán meg is hal,
Hsz beteg s öreg maga!”

Az ősz gyermek merőn néz
S gondolja: meglehet...
S szelíden megsimítja
A kedves gyermeket.

S fogja a szép kis órát
S nehéz láncát vele,
Kezébe adja és szól:
„Atyádé volt... nesze!”

* * *

Megásva a picinyke sír,
Tanítványok állják körül:
Galambősz ember görbed ott
S fél térdrel a bús hantra dűl.

Hajnali, hűs szellő susog,
Simítva lengő fürteit;
A kis koporsó mélyre száll
S az agg sóhaj: „S te, gyermek itt!”

S búsan lakába tér megint
A nagypapa, sír gyászosan.
Az órácska tovább ketyeg
S ismét a kis szekrénybe' van.

VIRGINIE LOVELING.

KORA REGGEL.

Téli reggel szürke köd borongott;
Most nyitják fel épp az ablakot.
Négy vitéz, a vállukon emelve
Egy koporsót, megy sietve ott.

Kit vihetnek ily korán a sírba?
Ismeretlen, ifjú közlegényt.
A piac kong, házajtók bezárva,
Nem kíséri senki sem szegényt.

Olyan távol halni meg honától,
Idegen város szállóhelyén...
S könnyezetlen sírba eltemetni...
Messze tán, kit vár egy drága lény!

JULIUS VUIJLSTEKE.

A GENTI GYÁRIMUNKÁSOK ELVONULÁSA I. LIPÓT KIRÁLY ELŐTT.

„E férfiak hadát kell még legyőzni most!
S mondják: ez itt a *nép*; vedd jól szemügyre hát!”
Hősöm ezt gondolá ezernyolcszáz után
Ötvenhatot hogy írtak s augusztus vége volt;
Mikor a Pénteki-piarcon elvonult
Király előtt a gyárimunkások hada.
A gyárak népe egyre omlott, mint folyam;
Kart karba fűzve, úgy lépkedtek, mint sereg.
Elöl a gyermekek, tizenkét év körül,
Akik - tudás szomját aligha érezék
Még, mert az iskolából úgy vonattak el -
A gyáraknak néhány fillérért éltöket
Adták el és ezért gépek szörnyű zaját
S halálfélelmeket álltak ki, míg tömék
Az emberhúst evő ércóriásokat,
Melyek belőlük az élet lehelletét
S melegségét szívák el, mint ahogy
Szivattyú szí a mély hordónak öbliből.
Utánok asszonyok vonultak, sáppatag
Orcával s ajakuk petyhüdten lóg alá;
Szemükben semmi fény, életunottan és
Letörve, hervadón időelött, miként
Virág; mivel hová átülteték, csupán
Mérget lehelhetett, mi sorvadást okoz.
Ifjú bár mindenik, de már egyik se szép!
Vonszoltan lépkedők, mozdulatuk tunya,
Mikéntha nyolcvan év terhelné hátukat
És lábain ólomsúlyat cipelne mind!...
A férfiak sora követte ezt; olyan
Árnyékalak, de mind! és pergamentszínű,
Erőtlen, elsanyart, lesujtott, görnyeteg,
Alacsony homlokú s barázdás arcukon
Az életgond sötét felhője ott borong.
És mind; asszony, gyerek s a férfiak, csak egy
Panaszt sóhajtanak, hogy életkedvet, észt
S az akaraterőt elszívta rég a gyár
Fullasztó füstje és a roppant gőzdaruk
Szörnyű zakatja, mely kattog megőrijtőn.

S vonultak egyre még, sűrű sorokban és
Teletorokkal ordíták: vivát! vivát!
Magasra míg emelt, aszott karuk hadart;

Ugráltak s táncra is erőlteték inuk,
 Míg a király előtt lépkedtek el. Ki szólt:
 Nagyon szép... kedves... és boldog e nép, tudom!
 Egy angol így kiálta fel: *originál!*
 Némelyek ordíták: valóban *imposánt!*
 A menetrendezők: jól lépkednek nagyon!
 Mások vigyorogtak s mulattak rajta jól.
 Az én hősöm pedig így gondolkozott:
 „Merő csúfság ez itt, mi csak nyomort takar;
 S amit kiáltanak, hogy boldogok: a szó
 Hazugság és a kedv nem emberi... s be nem!
 Éltük nem élet és meg sincs születve még.
 Test, lélek nem hevül az élet lángtól.
 Úgy éltek eddig ők, mint fénysugár, amely
 Homályos légkörön soha át nem hatol.
 Egészség, lelki tűz el van rabolva rég
 Tőlük; az óriás gyárműhelyek komor
 Börtönfala rabokként zárva őket el.
 Kora reggtől az est sötét homályaig,
 Gépszíjak hersegő siklása s pörölyök
 Vad kattogási közt, fogaskerék zöreje
 Vegyülve gázkohók szörnyű hörgésivel:
 Úgy éltek ott, mint mindmegannyi gép-darab,
 Élő s élettelen... míg árnyá válnak.
 Nem élet ez... de nem! Napuk még fel se kelt
 S máris vak éjbe szállt! Nyomor s fivére, az
 Előítélet úgy gázolta őket el!
 Szájukba nincs kenyér; lelkükben nincs tudás
 S a boldogság, soha így társuk nem lehet!”

 „De bezzeg volt idő...” - a hősöm így szövénél
 Emlékeit tovább - „jó régen, amikor
 E téren egy komor, nagy dráma játszott,
 Hol Flandria saját történetét lesé,
 Míg színpadán egész Európa mohón
 Figyelte, mi folyik.¹⁰ A bosszú átka itt
 Üvöltött s győzelem dalát itt harsogák.
 Itt keltek férfiak, mind szálas óriás...
 A lelkük, mint az ég: magasba ivelő,
 Fáradtság s bágyadás nyögését nem érező...
 Nagyok, ha győztek; ám nagyobbak, mint bukók!
 Törvényt a fejdelem számára itt szabott
 A nép s itt folyt a vér... polgár, polgárt míg ölt!
 De ez vér volt... igen! mely ereikbe forrt
 S belőlük ömle ki! Öt század óta hős
Borluut törzs sarjai, megannyi fényalak...
 És *Artevelde*n állt az élen, a görög

¹⁰ Célzás a genti polgárok 1338-iki felkelésére, uruk, II. Lajos flandriai gróf ellen, ki Gent elnyomására törekedett. *Fordító.*

Hőskorban félisten lett volna mindenik,
De Flandriában: egy polgár és semmi több!
Bossche, Coppenolle, Yoens, Rijcke s Ackerman
Vaernewijck, Utenhove és Rijpegheerste; mind
Dicsőség fényiben tündöklő óriás!
Igen; ezek vivék a genti színpadon
Nézők elé, amit szerepjük megkívánt.
Üdv!... Üdv reátok! óh, ti fényes csillagok!
Ez óra és e hely mondatja ezt velem
S e szót kimondani... talán csak én merem!”

„Jogot követelénk... köteleességet ők;
S első ezek között: joguk védelme volt.
Tizenöt évtől a görnyesztő hatvanig
A talpon állani s szavukra lesni, hogy
Mit adnak: üdv, avagy erőszak és halál.
Flamandok, arcotokra vért ez önte el.
Nem az éhes gyomor korgása volt csak ez,
De a hon és szabadság kérte szent jogát.
Távol vidékek nyújtottak segítve kart
Flamand leány ahhoz, hogy fátyolos ruhád
Lágy bársony s csipkedísz ékítse és ezüst
S arany szegély. S ők hordtak fát s követ ahhoz,
Hogy Belfrootunk¹¹ szabad legyen s vasat, ha kell
A lázadóra lánc. A trónfosztott királyné
Nagy hősin markolá akkor a kardot és
A fáklyát fényesen lobogtatá s a telt
Bőségszarú is ontá dúsan kincseit,
A nép térdelve nézte a pompát s a fényt,
S mondá: ez oszt’ áldás, szabadság és erő!
Remegtek a nagyok, tanácstalan dühvel
S mondák: e tűzbe’ majd jószágunk olvad el;
A hontalan szerint: mentsvár számukra ez;
Gondolkodók előtt: a hajnal pírja már;
Petrarca látja, mint kemény örök tusát
S dalolta Dante: Gent és Brugge jól halad!

Más bármit mondjon is - előttem kedves és
Bilincselő a múlt s flamand történetünk.
Egy napsugár, amely körülragyog s hevít,
Derűbe von romot a múlt emlékével,
Melyek között nem kél többé visszhang se már.
Szeretem én e kort fényével s árnyival,
Az ifjú életet, nemes fellobbanást,
Az izzó gyűlölet s kemény bosszú lehet
Egy szótlan nemzedék festőien remek
Alapvonása jut kifejezésre itt

¹¹ Gent város őstornya, különféle: tüzet, vihart, veszedelmet jelző harangokkal s a város irattárával. A hirdetéseket itt szokták kifüggeszteni. *Fordító.*

S bár rég illatvesztett s elvirult e faj,
De mégis szeretem magasztos szinterét
S amely onnan fakad, a bús, komor zenét;
A dolgokat, miket műveltek férfiak.
Habár rideg az arcvonásuk s durva még
S olykor kegyetlen is, de ép erőt mutat,
Ábrándos és hívő, de élettől meleg.

Mint száműzött, mikor hazáját hagyja el,
Ahol világra jött s mihez ezernyi szál
Köti lelkét, szívét s most végbúcsú gyanánt
Egy szót az ősi tölgy kérgébe még bevés,
Amely alatt gyermekjátékait üzé;
S aztán sokáig ismeretlen földeken
Bolyongva visszatér s szorgosan keresi
A tölgyet, melyre egykor véste búcsúját
S hiába... mert hiszen kivágták rég a fát:
Éppoly hiába nézem én is, bár tudom,
Az ősapák nyoma mély volt... s ma nincs sehol!

Nincs abból semmisem, eltűnt örökre már!
A fátyol elkopott; nehézzé vált a kard;
A rozsdá rágta meg; a fáklya kialudt;
A jólét elapadt... Gent s Brugge mitsem ért...
A nép fáradt előre törni századok
Nyomán, nem látva célt sehol amerre néz,
S csak támolyog a mult vihar nyomos rögén
S mint ittas, összedül és majd aludni tér.
Nézd az utódokat! Silányak, mint azok.
S ilyen minden flamand s hogy más lesz: semmi jel...
Véznák, sáppadtak és ifjabbak halnak el.
S mi még jobban lesujt: a lelkük elfakult,
Fásultság és homály felhője szállta meg
És gyilkoló közöny! -

Légy üdvöz Fény s Melegség, két testvér, akik
Örök tűz gyermeki s forrás vagytok, miből
A tiszta élet majd előtör. Fény, Meleg
S a szív, az értelem, szeretet és erény,
Munkára fel! A fény, a nap, mi átragyog
A mindenségen és melegség, mely hevít,
Elő mind! Tettre hív a szárnyaló idő.
Megjőve majd a nyár s kar, karba hogyha ölt
Míg élet kél s virul a földön s dal fakad
És leng az illatár: mi szép lesz élni itt!
Óh fény, s te, mindenén átizzó szeretet!

Felvidul itt a lét; mint hogyha kisdédet
Az anyatej növel; a fény és a meleg,
E két sugár nyomán, mit Isten tűz le ránk,

Az erdő lombot ölt, csendül-zendül a dal,
Az ég fényben ragyog, a tengerár enyelg,
A mindenségen át áldást árasztva el.

Megújulás, igen! Feltámadás ha jó,
Mi szép lesz élni itt! Ha pattan a bilincs
S embernek érezi mindenki itt magát.
Ha ringhatunk megint emlékeink vizén,
Melyet régóta gát szorított össze, míg
Széttörte s most ömöl. S mily édes látni, hogy
Az emberarcokon új élet fénye kél!
És mily természetes, hogy dús lombok között,
Minden szellőcske szállhat és minden madár
Elzengheti öröm s szabadságról dalát!
Az új élet nyomán a lélek felderül,
Mint hogyha a beteg sok szenvedés után
Kiül, hová a nap szór éltető sugárt.
A lélek is olyan; újból előszedi
A vén szekrénybe zárt, szép ünneplő ruhát
És átkefelve, míg felölti, elfelejt
Előítéletet, gyűlölséget, viszályt.
S a tisztult gondolat megint vígan csapong,
A boldogság, az üdv virágos tájain,
Mint hogyha ünnepi harangszó csendül át
Öreg tornyok felől a rónaságokon.

Megérjük-e mi ezt? Meglátjuk-e a regg
Mosolygó hajnalát, szívünk miért eped?
Én nem tudom... s vele törődnöm nincs miért.
Mit tudsz: csináld s dolgozz bátran, kitartva, hűn
Azon, mit jó gyanánt saját lelked sugall!
Csak menj előre és ne nézd, mit érsz el így.
Mit érsz el? Épp olyan talányszerű ez is,
Mint minden, amiért az ember küzd s eped!
Sikerre számítón az éj, vagy mély homály
Ködébe jutsz, amely megcsal s veszélybe dönt.
S aztán, hogy századunk mit hoz számunkra majd?
Hová megyünk s a cél minő irányba hajt?
S hová jutunk, amíg tévelygve lépdélünk?
Küldj prófétát közénk Isten, ki rá felel!

A KIS FORRÁSOK.

A föld mélyéből itt, amott
Sok apró forrás felfakad.
Édes beszédük hallhatod,
Míg lágyan zsongva lejt a hab.
Az ő daluk halk suttogás,
Hűs habjuk míg omol

S csevegve egy-egy csobbanás,
Hol domb aláhajol;
Csolung! Csuling!
Olyan szabad s oly ifju mind!

Kövecs, kavics közt csörgedezve,
Vizük míg folydogál:
Az illatos virágok ezre
Csókjukra készen áll.
A nappalukra fény ragyog
S hús árny, mi enyhet ad
S reájuk tünde csillagok
Mosolygnak éjen át;
Csolung! Csuling!
Olyan szabad s oly ifju mind!

De már alatt, a sík mezőn,
Hömpölyg a nagy folyam,
Amely reájuk leskedőn,
Velük tovább rohan.
Forráskák, még örüljete! De rátok
Már ott leselg a vég!
Mi elrabolja boldog ifjúságtok
S szabadság édenét!
Csolung! Csuling!
S ifjúkor és szabadság tűnve mind!

J. TH. ANTHEUNIS.

A TÚZHELYNÉL.

I.

Megjött az est. A gyermek fáradt;
Az apja tűznél bólogat;
A kis hamis feléje sandít
S kérdő szemekkel pislogat.

Jó... Értelek!... S már ott, ölében.
Az apa térdén jó a hely;
Úgy elhóvál ott, mintha fészek
Madárfiókat ringat el.

S az apa boldogan vigyáz rá;
Kedves vendége ő neki...!
Ringatja az ölébe', mintha
A szívéből nőtt volna ki.

Meleg kuckóra lelt ölében...!
De bágyadt, fáradt a legény;
Ásít, bóbiskol, majd elalszik,
Fejét nyugtatva kis kezén.

II.

A nő ki- és bejár eközben
S loppal figyel fiút s apát;
Boldog mosoly lebben vonásin,
Tettetve, hogy semmitse lát.

Dohog a férj: „Nap-nap után így
Megy ez... a dajka én vagyok...!
Csupa nevetség! Látja ő jól...;
De tettetőn eloldalog!”

Az anya most feléjük lépked
S szelíd szóval megkérdezi:
„Drágám! Elvihetem talán már?”
S karját ölelve tárja ki.

De ez lenéz az aluvóra
S féltőn, nehogy tán felsikít:
Szemét még fel se vetve súgja:
„No, hagyd még nálam egy kicsit!”

APA KAROSSZÉKÉBEN.

Fiúnk csak három éves és
Felmászni fürge már s merész,
Apa karosszékébe.

Belesüpped, amint lehet,
Szétvetve két kövér kezét
Apa karosszékében.

Majd hátradől, büszkén tekint,
Kiáltva: „Itt ülök megint
Apa karosszékében!”

Kis húga, még alig tipeg,
Álmélkodással nézi meg
Apa karosszékében.

„De én is... én is felmegyek!
Mici babával ott legyek
Apa karosszékében!”

„Én is!” - pityergi - s esdve néz;
Feljutni, mert magas: nehéz
Apa karosszékébe.

„Várj kis húgom! tüstént jövök!”
„Hoppá!” és már is lenn tötyög
Apa karosszékéből.

S gondolja: mert kicsiny húgom:
Magától nem jő fel, tudom,
Apa karosszékébe.

Az: kis nyakát karolja át;
Ez: felsegíti - s csókot ad -
Apa karosszékébe.

S mellé telepszik újra most,
Boldog, hogy ketten ülnek ott,
Apa karosszékében.

Mici bábu is felkerül
S férj s nő között középen ül
Apa karosszékében.

S kevés idő ha múlhatott,
Hármasban úgy alusznak ott
Apa karosszékében.

EGY ÉDESEN ELRINGATÓ...

Egy édesen elringató
Dalocskát ismerek;
Régmúlt időkből száll felém,
Hallám már, mint gyerek.

Első szülötte bölcseje
Fölött zengé anyám,
Oly édesen zengett a dal
Mosolygó ajakán!
Anyai dal, anyai szív!
Szívem hozzád örökre hív!

Egy andalító mélabús
Dalra emlékszem én;
Ifjúkorom tavaszából
Madárként száll felém.
A szőke lány dallá velem,
Ki értem lángola,
Szívünkben napfényes tavasz
Szellője szállt tova...
Ifjúi láng... rózsalevél...
Hajh! be korán hervadt levél!

Édes szerelmet suttogó
Dalra emlékszem én,
Hű nőm dalolta egykoron...
- Napom gyorsan lemén! -
S szegény öregnek, énnekem
Már senkisem dalol,
Könyűt szárító csókjával
Hű nő rám nem hajol...
Gyermek se zeng édes danát,
Itt hagyták az aggot magát!

A HÓ.

Hó, havacska, hópehelyke,
Honnan szállongsz alá?
Tiszta, csillogó ruhában,
Vér s csapások századában,
Mely színed meghazudtolá?

Hol lebeg még csöppnyi pára,
Átkot, könnyt, sóhajt magába,
Mohón, mely föl nem szívhatott?
Hol van csak egy tenyérynnyi hely,
Mit nem lep el
A földgolyón vér és iszony?
Hol ernyedett minden izom...
S hol összeroncsolt hullák garmadán
Megtört szívek jaját ne hallanám.

És mégis, átkon könnyeken
Keresztül is hullsz fényesen,
Jó és gonosz utat befedve;

Kihalt s kifáradt földre szállva,
Mindent belepsz szépen, símára,
Mintha áldás alatt pihenne.

Hol tűzvész lángja pusztított
S harcosra a halál csapott
S gyermek anyakeblen hal el:
Te vonsz most égi szemfedőt,
Könnyt, vérnyomot s romot fedőt
S végsőhajon te könnyítel.

Igen; a harcmező ez itt... vagy volt talán!
Itt haltak férfiak, mint gáton hullva el;
Ágyúk robogtak át holttestek halmazán,
Tiporva azt is, aki még mozog s lehel.
Igen; a harcmező ez itt... vagy volt talán!

Most néma csend ül itt, meddig a szem belát,
Nyomasztó némaság és minden hófehér;
Néhol döbög a föld; lábunk csontokhoz ér...
Ne keltsd a holtakat...; vándor, eredj tovább!

Sűrű pihékben hó szakad...
- Te menj, ki élsz s hagyd itt a holtakat! -
Hagy fedje testvérgyilkosság nyomát.

NEHÉZ IDŐK.

Nehéz az élet háború ha dúl,
Embert ha vágnak, mint az állatot,
Mikor patak a vértől áradott
S a béke és szeretet is halott;
Ha rossz,
Gonosz,
Viszály,
Halál
Tombol, dühöng, pusztít vadul.

*

„Szegény uram, hol is lehet?
Kétség kinoz, bú eltemet!
Tavaly... időnk hogy elrohan!...
Itt üldögéltünk boldogan
S a kis bölcsőben kisedünk
Aludt... S ma: szél, eső s a fagy
Kínozza. Isten, el ne hagyj!
A vész között maradj velünk!”

„Gyí! kis lovam!” - kiált gyerek, -
Anyám! apa hol is lehet?
Ha visszajő lovat kapok

S élőt...! meg forgós sisakot...
Kardom villan, zászlóm lobog
S lovam velem majd elrobog
A háborúba... és talán...
Anya! Mikor jön meg apám?"

„Anyám!” - susog a kis leány -
„Édes apának írtam ám.
Hogy érte mind imádkozunk
S őt látni forró óhajunk...
És hogy te bűtől vagy beteg
S hogy én is sírok s szenvedek
És hogy a bátyánk jól tanul
És... mégse jó meg vigaszul!”

Hallgatja az anya az egyszerű levélt;
Megfordul lázasan és bár se halt, se élt:
Ártatlan kisdédét, ki bölcsőben pihen,
Feltartja ég felé s kiált keserviben:
„Óh Isten! Istenünk! Kegyelmezz végre hát
S add vissza akiért könnyögek... az apát!”

S mialatt az anya forró imát rebeg;
És míg a kis leány levelét írja meg;
Miközben a fiú lován szalad, rohan
S bölcsőben a kicsiny szenderge boldogan:
Nagymessze, a tarolt, sivár halálmezőn
Ki sem segít az elhagyatva szenvedőn...!

Átszúrt kebelével,
Szomjtól epedt el,
S fagyott mezőbe míg a körmét marja be,
Addig fetreng a hős apa, amíg sebe
Meghozza a halált.

WELTER JR. (W. L.)

NÉMA BÁNAT.

A hó a rónaságra
Sűrűn pelyhezve hull;
Zúgó vihar szelétől
Felhő tolong vadul.

A róna végtelenjén
Magányos, kis lak áll
És benne könnyes arcra
Szór fényt a gyertyaszál.

Frankhon távol mezőin
Szél- s hóvihar dühöng.
Fázlódva, éji vártán
Őr áll... körötte csönd.

És lelke ott mereng a
Magányos lak felett,
Hol bőszi vihar röpíti,
Mint itt, a felleget.

Miért remeg kezében
Szent-könyved, ősz anyám?
Könny miért ragyog szemedben?...
Fiad meghalt talán?...

P. A. M. BOELE VAN HENSBROEK.

BÚCSÚZÁS.

Temetnek; ködbe veszve
Borong a téli ég.
A szemfedőre hullnak
Ezüstös hópihék.

A holt felett, a sírnál
Szól ékes gyászbeszéd,
Bár nincs, ki ismeré, míg
Nem zengte hír nevét.

Görnyedve jó im egy agg
Munkás a sír felé;
Rózsát ejt rája s elmegy,
Amint megkönnyezé.

Falusi kis lakában
Ő jól ismerte rég!...
Rá fényes napsugárt küld
Felhők közül az ég.

V. A. DE LA MONTAGNE.

RÉGI DALOCSKA.

Belebomlott réges-régen
Egy ifjú egy szép leányba.
Mond a leány: „Anyád szívét
Hozd nekem nász-hozományba!”
Ment az ifjú s jó anyjának
Vérző szívét viszi sebbel,
Gyors futtában lába botlik
S földre hull a vérző szívvel;
És amint a földre puffan,
A vérző szív sírva fakad
S könnyezve szól: „Édes fiam,
Megütötted nagyon magad?”

AZ ERDŐKERÜLŐ.

Kora reggel; kék ég borul a földre;
Fű bársonya harmat-gyöngyökbe' fördve.
Ágak s lombok közt kergetődzve jár
Az árny s a fény, mit kelt a napsugár.
Nyíló virágok ezre
Álmából ébredezve
Csatorna-partokat beszegve leng,
Fény- s illatárban úszva elmereng,
Derűs tavasz-reggel ha kél.

S ott ballag ő, az erdő gondos őre.
Puskája vállán s néz körül s előre,
Vadcsapáson s kanyargó utakon;
Nappal s ha éj mindent homályba von.
De bár a nap ragyogja bé a tájat,
Útjára míg kék ég derűje árad
S minden virág-pompában áll,
Madár ha zeng, illat ha száll:
Ő mélyen elmerülve lépdél s lelki béke
Kíséri; kedv s öröm ragyog szemébe',
Megejti a fény és derű varázsa
S boldog mosolyt csal olykor ajakára.

Mert távol, ott, hol füst felhője szállong
S látásra rést engedve csüng alá lomb:
Kis háza ott áll, boldog tűzhelye,
Dús lombok sátora árnyazva be;

És benne hű társ szívrepesve várja,
Tűzről pattant s két rózsza az orcája;
Dúdol, dalol, míg főzőget; serényen
Tesz-vesz, a ház hogy tiszta s rendbe legyen.
S bölcsőben ott gagyog egy drága gyermek,
Mellette a nagymama énekelget...

 Csak egy a nótá s egyszerű,
 Letűnt idők... de fény s derű.
Egyszer csak egy pacsirta száll felette,
A lombokon trillája átrezegve
És méhek szállnak zsongva szerteszét...
Minden mozog; oly kábító a lét!

 Mosolyg a nap,
 Sugáritól élet s gyönyör fakad
S ő, míg szívében élet kedve kél:
Egy-egy mosollyal arcán... mendegél.

NOUHUYS (W. G.)

A NÉMETALFÖLDI NYELV.

Te szép hollandi nyelv, forrón szeretlek én;
Hazám s te, büszke multban együtt nőttetek fel;
Népem veled dacolt lezúgó fergeteggel
S örült, a győztes ő levén.

Fenséged egyszerű; komoly, mint gyermeked;
A vésszajt megszokott s hullám-robaj ha támad;
Csaták tűzét kiállt; Kelet viharja edzed
S formálja vész, míg küzdve fárad.

Olaszhon lágy, buja nyelvét beszélje más!
Repkény erőtelen sarját... peshedt szeleknek
Hol szárnya kél s zefírek lengedeznek...
Nekem: észak kemény szava csodás.

Szőke hollandi partok dala száll felém
Benned, mely végtelen tengerparton fakad,
Sóhajtó fenyvesek között hallom szavad,
Hús szél ha kél a fák hegyén.

Atyáink nyelve voltál s az maradsz nekünk
S az őshollandi szó bár ritkaság ma már;
De, hála égnek, amit máig végezünk,
Jele: atyáink lelke visszajár.

Míg népünk megbecsül: életben is marad,
Utolsó váraink légberöpülve bár;
Téged szeretve s míg reményt szívébe zár:
Holland hazám örökké fennmarad!

»HISZEN EMBER VAGYOK!«

...Embernek lenni: a legfőbb
és legnagyobb adomány.
Estelin Hertzveld.

Óh ne mondd azt, ne mondd soha:
„Hiszen ember vagyok!”
Ennél dicsőbb nevet neked
Én nem kívánhatok.

Légy ember! Lelked fogja át
Az eszmék nagy körét;
S árassza szíved szüntelen:
Szeretet özönét.

Légy büszke rá, hogy nem hajolsz
S szenny hozzád nem tapad;
S annál, kit szenvedély vezet:
Te, többnek tartsd magad!

Jó úton hogyha indulál:
Járj rendületlenül;
Barát, nő, gyermek: jó, ha társ;
Ha nincs: hát egyedül!

Tisztult tudás s hő érzelem
Ha embert áthatott:
E névnél szebbet én neked
Már nem kívánhatok.

JACQUELINE E. VAN DER WAALS.

BÚCSÚZÁS.

Megállni percre tűnő lét felett,
Mint víztükör előtt, mely szüntelen
Hullámokat vet s képre képeket,
Mi szétfoszol előbb, mint megjelen.
Formát figyelni nyugtalan vizen,
Mely színben és vonalban összefoly
S megsemmisül a napnak fényiben,
Mivel önálló lénye nincs sehol.

S távozni úgy, hogy semmisem marad,
Csak puszta dolgok, bírni mit hívénk
- Ránc mind csupán, ruhánkhoz mely tapad
S valóságban még egy se volt miénk;
De, mit magunk szerzénk, gond, fájdalom
S keserv: ez is mind nyomtalan tűn el,
A multaké... közül nincs senkivel.

Egy percre rengő víztükör előtt
Megállni s nézni zagyva képeket,
- Egy-két vonás miénk volt még előbb! -
S az ember csendesen ellépeget.

POL DE MONT.

MINDENÜNK.

A Hold beszélte el.

„Minap hajnal felé
Brabant szívébe zárt kis házikóra, hogy
Ragyogtam, láttam ezt. A kis falu pihent
S alig hogy a kakas másodszor hirdeté
Rózsás felhők alól a felkelő napot:
Talpon találta már a dolgos emberek
Raját és tárva mind, az ajtók s ablakok.
A lángzó Nap sugár-özönje csillogott
Az ablak tükörén s a házikók szerény,
Meszelt falára dús arany kévéket ont.
Merészen én is egy-két pillantást vetek
A kis szobába még, s mit láttam: nem fogom
Felejtani soha!

Az ablakhoz közel
Egy ifjú állt; s ha nem csalódom: útrakész.
Vándorboton keze. Ruhája dísztelen,
De tiszta s egyszerű. Tüstént felismerem,
Hogy csak diák lehet. Mellette szék s azon
Egy könyvecsomó feküdt. Sápadt volt arca és
Alig fojthatta el könnyét.

Az atyja rossz
Nádszéken üldögélt mogorván, szóvalan;
Ötven körül ha járt; jó karban, ép, erős;
De megritkult haja ezüstös színre vált.
Könny gyűl szemébe és a tűzhely fényitől,
Mint csillag felragyog. Sóhaj se röppen el
S az ajkuk hallgatag; míg egyhangún ketyeg
A kandallós falon avult szekrénybe zárt
Családi óra és tik-takja oly komor.

Mellékajton bejő egy asszony. Nem lehet
Más, mint az anyja; mert vörös, kisírt szeme.
Erőt vesz még magán; letörli könnyeit;
De halvány arca és elaszott ajaka
Az elfojtott sírás nyomán még megremeg.
Szelíden mondja: „Jer!” Szegény fiú vele
Asztalho' lép s a nő mélyen szemébe néz.
- Óh mily áldó szemek! - „Fiam, maradj derék
S hűn végző dolgodat. Úgy áldjon Istened!
Vedd útra... ennyi nézd... előtted *mindenünk!*”
S három ezüst tallért kopott asztalra tesz.

„Ez mindenünk!” De nem... Nem jól értettem én,
S mit elvesz a fiú: csak egyetlen darab.
Így is remeg keze. Egymásra néze most
Anyja s fiú merőn s a testük megremeg.
Az ifjú felzokog s anyja keblére dől
És ott marad soká a drága szív felett,
A néma fájdalom szorítva keblüket.
Nem érthettem meg ezt.”

Elhallgatott a Hold.

De hogy valót beszélt: a költő esküszik,
Én, esküszöm reá! Ez ifjút ismerém
S jól ismerem ma is; mert én is ott valék
A házikóba', hol nem ismert engem ő.
És úgy hatott a szó reám:

„Ez mindenünk!”

- Nem érthető a Hold! - mint hogyha törzsúrás
Ért volna szívemen; és hogy a pénzdarab,
Az egyetlen, mit elvett a szegény fiú,
Úgy égeté kezem... nem!... a fiú kezét,
Miként izzó parázs: én esküszöm reá!

Szegény asszony... hiszen... Te voltál az: *Anyám!*

REGGELI HYMNUS.

Május éltet hús lehével...!

Langyos szellők szerte szállnak...
Ringva rebben lenge szárnyas,
Csermely csörren; sűg a nádas;
És a fák? Susogva állnak!

Fényben, díszben állnak ottan,
Csúcsaik már fénybevontan;

Ám a törzsek

Félhomályba rejtve még;
Némaság van itt elég.
Csendbe', nesztelen míg állnak
Zöld színekkel lombos ágak:

Rajtuk át csillogva tör meg
- Lombszűrőként - fény, meg árnyak.

Lassan lépegess te, vándor!

Égi csendet véd e sátor
Lombot, füvet meg ne tépj!

Nézz körül imát rebegve;

Halmok oltárlángja ég,

Kék s narancs színekbe játszva,

Most kezdődik hála-istentisztelet...

Csend! Minden nagy csendbe' várja.

És te, harmat, hullj alá
Lombra, ágra;
Zöld-aranyszín itt az árpa...
Kezdet, út és ébredés.
És te pinty, kezdj víg csicsergést,
Dús vetésből vígan szállva!

Karcsú nyírfák harmatárban, nézd, hogy állnak,
Várva reggnek éltető „legyen” szavára.

VÉN ANYÓKA.

Ismered a vén anyókát?
Száz éves már éppen,
Nem tud ülni, járni, haja
S foga sincs már régen.
Szép, fehér, kis házikója
Partszegélyen állva:
Ablakát körülragyogja
Égő nap sugára.

Gyöngéd kézzel ablak elé
Tologatja lánya
S megszokott helyén pihenve,
Napjait számlálja.
Arca ráncos, viaszsárga,
Emlékekbe mélyed;
Szeme félig könnybelábad
S a habokon réved.

Zord a tenger. Kedveseit
Mind magába zárta,
A hajókat, mint dióhéjt
Zúzta és dobálta.
Férjét - Isten nyugosztalja! -
Mélység nyelte rég el;
Évek jönnek, tűnnek s ő itt
Ül nyitott sebével.

Itt üldögél. Napnyugaton
Bíboros szín támad,
A sirály is fáradtabban
Emelgetve szárnyat.
Lassan elközelg az éjjel,
Sötét lesz a tenger,
Hajnal óta vissza nem tért
Onnan hajó s ember.

Zord, sötét éj. Lámpa füstöl,
Hamvadoz a tűzeg;
Ott virraszt a vén anyóka,
De nem szítja ő meg.
Csak hallgatja, hogy vihar zúg
S bög a tenger árja
S pihenés helyt a keresztet
Egyre veti, hányja.
„De anyókám, hisz oly fáradt...
Térjen pihenőre,
Majd megjönek... jó az Isten!...
Hajósoknak őre’!”
Száz éves bár, féltve, várva,
Míg a vész lezajlik:
Nyugta nincs... s egy óra nem sok,
De annyit sem alszik!

PRAELUDIUM.

Bájos, kicsiny fiúcska,
Oly gyöngéd, finom arc...
Forgós sisak borítja be fejét,
A sarkantyúja peng és fegyverét
Balján hordozza délcegen,
A katonásdi néki harc.
Látod, a bársonyszőnyegen
Játékszere mily rendben áll?
Két sorban kardos-trombitás sereg;
Vörös: gyalog; a szürkéké: nyereg
S kard, lándzsa már suhogva száll.
Király-szülék bámulva nézik
S szótlán, hogy játszik gyermekük.
Apja szemében büszkeség,
Nevet az anyja s arca ég
És oly magasztos érzetük...
A kis herceg vígan mulat!
Valódi fővezér;
Parancsa szól: „Fegyvert a vállra!”
A kis sereg mozdul szavára
S útjuk hol jobb-, hol balra tér.
„Előre!” És már is rohannak,
Verődve sűrű oszlopokba;
„Tüzelj!” s a bábuk szót fogadnak,
A lovasok nagy port kavarnak,
Akár a villám, úgy robogva.

Porfelleg kél a harcmezőn,
Van szörnyű pusztulás.
A kis herceg szörnyen mulat, kiáltva:
„A győzelem kivíva!” Szeme lángba
S kezével hadonáz.

S ha egy-egy *szürke* a fejét,
Vagy karját veszti el
S vörösnek lába törve már:
„Hja! ez a harccal véle jár
S zsoldért *szolgálni kell!*”

Király-szülék egymásra néznek,
Szemökben fény, derű;
És jólesően suttogja ajkuk:
„A játék nagyszerű!”

AZ INVALIDUS.

Első Napoleon katonái közül
Való volt és nyolcvan év terhelte vállát;
S rokkant; mert Waterloo elvitte jobblábát.
Sok hadiérme közt a legjobban örül
Egynek; és kiváltkép, hogy sohse veszté el
Harci bátorságát. - „Enkezével tűzte
Bal mellekre ezt a... még ugyanaz tüje...”
Így beszélte sokszor s megifjodva, hévvel
Sok vitézi tettét, az orosz pusztákon,
Hol az ő császára, mint sok száz csatákon
S főleg Austerlitznél nagy győzelmet ért el.
Ez utóbbi helyen, a csaták tűzének
Kellős közepében - „mintha játék lenne”
Ellenséges zászló, mert jutott kezemre:
„Ezt a keresztet... itt... úgy szereztem én meg!”
Egész múzeum volt néki a szobája,
A falakon, ajtón, ágya ellenzőjén
Napoleon multját, mind képekben látja,
Egész bukásáig; sorra elbeszélvén:
Ez itt Monteraunál a „császári tűzér”;
Itt a „kis fekete”, wagrami csatában;
- Így nevezte ő el - folyt a harc javában,
Egy ágyúgolyóbis szörnyű ágyútűznél
Fejéről a csákót levitte s csodásan
Így maradt meg élve. Ez itt Arcole hídja,
Ostromot vezényel golyók záporában...
A Pyramisoknál... Itt a tűz pusztítja
Moszkvát... Sorra így elmondják ezt a képek,
Miket a vén hadfi órákig elnézett.
Napok, hetek tűntek; de ha jött a reggel,

Az öreg csak újból sorra nézte őket
 S az „ő császár-ura” mind nagyobbra nő meg
 Szemében, kit talán imádni se restell?
 S mi, a kamaszokban, ketten, hárman, négyen,
 Ott ugráltunk egyre a tágas szobába’,
 Egyik székre, másik asztalokra állva
 S ki nem fogytunk soha a kérdezgetésben.
 „Hát ez itt mi? Bátya! És ez?” - Sorra vettük -
 „És nem félt a harcok szörnyű viharában?”
 Az öreg-ifjú meg ahányszor kérdeztük:
 Ugyanazt mondta el, mint előbb, sorjában.
 Monterau... a Gúlák... s így tovább. Fal mentén
 Képtől képhez hordtunk zsámolyt, asztalt, széket,
 Egyetlen szavából egy betűt se vesztvén
 S áhítattal nyeltük a komoly beszédet.
 Néhanapján sor jött, képtől képhez járva:
 Császár halálára meg Szent Ilonára.
 Elállt szeme-szája ekkor az öregnek
 - S mintha a fiúnak könnyei erednek,
 Mikor visszagondol atyja halálára -
 S szemét földre szegzé. De nem egyszer látta,
 Hogy a mi szemünkből is könnyük peregnek
 És remeg az ajkunk. Ekkor így szóla:
 „Öreg vagyok. Nemde? Mégis megtörténhet,
 Császár-tábornagyom, hogy kikél sírjából...”
 - S mialatt az öreg mondá a beszédet,
 Letörölt egy könnyet barázdás arcáról -
 „S én megint ott volnék az ő seregében
 S a puszta nevéért ontanám a vérem!”

TUDOK EGY EGYSZERŰ DALT.

Tudok egy egyszerű dalt,
 Rövid s értelme mély;
 Tudok egy egyszerű dalt,
 Fájdalmam benne él.
 Zendülj panaszra lantom!
 Rég elszállt a tavasz
 S nyárt hasztalan sóhajtom;
 Ősz jó, majd tél havaz...
 Zendülj panaszra lantom!
 Örök gyász életem
 Nekem.

Tudok egy egyszerű dalt,
 Bú s fájdalom dala...
 Tudok egy egyszerű dalt:
 Megtört szív sóhaja.
 Lant! halk legyen keserved,

Ne keltsd, mi jobb, ha holt...
Óh! bár találnék helyet,
Mely bánatot kiolt!
Zendülj panaszra lantom!
Rég elszállt a tavasz,
S nyárt hasztalan sóhajtom
Ősz jő, majd tél havaz...
Zendülj panaszra lantom!
Örök gyász életem
Nekem.

Tudok egy egyszerű dalt;
Mint egy kis gyermeket
Csitítgattam keservem,
- Jegyes amint szeret -
S most óriássá nőve:
Hordoznom kell tovább,
Vagy árulóként tőle
- Mint más - álljak odább?
Zendülj panaszra lantom,
Rég elszállt a tavasz...
S nyárt hasztalan sóhajtom,
Ősz jő, majd tél havaz...
Zendülj panaszra lantom!
Örök gyász életem
Nekem.

Tudok egy egyszerű dalt,
Két szóból áll csupán
S mindent magába' foglal:
Már *késő* s még *korán*!
Elébb kimúlt a lepke,
Mint nyílt a rózsaszál...
S a rózsaszirma veszve,
Mire az rája száll...
Zendülj panaszra lantom,
Rég elszállt a tavasz...
S nyárt hasztalan sóhajtom,
Ősz jő, majd tél havaz...
Zendülj panaszra lantom!
Örök gyász életem
Nekem.

Lant! halk legyen keserved,
Síró lehet szavad!
Zokogva tán csitítod
Égő fájdalmamat?
A húrok elszakadtak...
A nyár elszállt tova,
Dal húrjaimra nem jő
Többé nekem soha...
A húrok elszakadtak...

Ősz s tél hamar jön el...
Örök bánatnak éje
Közel...

MONDA.

Ismered-e a régi, szép mesét, mely
Kolostor-szolga sorsát mondja el,
Ki dadogott s sejtelmével se bírt
Betűvetésnek és az olvasásnak,
De akinek nagy jámborsága hírért
Egy régi könyv példaként őrzi meg?
Egy megvetett parasztnak volt fia,
Ki dús kolostor bús robotját nyögte
S gyermek korától dolgozott szakadtig.
Istálló, csűr, szántóföld és mező volt
Hol izzadott s a harminc év mögött
Volt már, midőn kidőltek a szüléi;
De száanalomból, alamizsnaként,
A dús konvent helyükbe állítá be,
Istálló s jószág gondját bízva rája.

Ő lett tehát a szolgál; ámde sorsa
Nem változott; ruhát cserélt csupán,
Barátsuha váltván fel rongy gúnyját,
Minden egyéb maradt a régiben.
Söpört, szántott-vetett s aratgatott;
Tehénfejés, alom- s fűhordozás
Barmok számára s istálló-szemét
Gyűjtése és hordása volt a tiszte,
Miktől keze kergesre vált s esetlen,
Otromba lett járása s térde rogyant,
Úgy, mint előbb...

És lásd, ének, ima,
Hálálkodó *Lauda Sión*, vagy a
Rorate Coeli szívrázó karából,
Csak egyetlen hang sem maradt fülében
S a *Mi Atyánk*-ból sem egy árva szó;
A templom-éneket misén, litánián
Ha hallgatá: a szája tátva állt,
De nem maradt meg semmi a fejében,
Csak épp e pár szó: „*Ave Mária*”!

Az *Ave*, mint latin szó, túlesett
Gyarló eszén; *Mária*, mint zene
Hangzott fülébe; mert a Boldog Asszony
Ott állt lefestve az oltár felett,
Egyik kezében fehér liljomot
Tartva; másikkban kis Jézuska ült.

S nem hagyta el soha az ólat és
Nem tért meg úgy - nedves falára míg
Szerszámait felaggatá - s ahol
Csak járt, úton, mezőn, klastrom körül,
Utassal, vagy baráttal összejőve;
S nappal, vagy éjjel nem csendülhetett
Ezüstszavú klastromharang, időt
Jelezve, vagy imára hívogatva,
Hogy ő fejét le ne hajtotta vón
S eszébe jutva az oltár feletti
Kép: el ne mondja, sóhajtás között
Háromszor is az „Ave Mária”-t.

Meghalt a dadogó. Az oltárfal megett
Ásták meg sírját; nem mutatta jel,
Se kő nevét s erényét...

Az idő

Már őszre járt, hogy ez történt. Midőn
Tavasszal zöld palástot ölte fel
A sírkert: váratlan csoda esett!
Sírjából hét liliomszál fakadt
Szegény szolgának s mindnek levelén
Szép, vérvörös-arany betűkkel állt
Felírva az ő egyetlen imája:
Ave Mária!

*

Mondd meg kedvesem.
Hogyan lehet, mi van velem, hogy én
Magam mindig ezen szolgának képzelem:
Neved ahányszor ajakamra jő?

WILLEM KLOOS.

A TENGER.

Tenger hullámiban nincs, percnyi sem szünet;
Lelkem belé miként nagy tükörébe lát;
Olyan, mint lelkem ő, lényegben s mint tünet,
Élő szépség, amely nem ismeri magát.

Örök rengésivel frissülten megmarad,
Ezernyi sorban önmagát beszéli el,
Megtér oda, honnét indult, mint forgatag
S örökké víg- s panasz-danákat énekel.

Ha lennék, mint tenger, oly öntudattalan:
Akkor volnék csakis egészen boldog én;
Nem osztoznék ember-világnak vágyiban,
Nem gyötrődnék azok búján, vagy örömén.

Tenger akkor lenne lelkem; s nyugalmban
Mint végtelen: nála, nagyobb volnék is én.

AZ ISTEN NEM KIRÁLY...

Az isten nem király, trónján pompázva,
Akit körülvesz angyalok csapatja,
Dicsét arany trombitán harsogatva
És szüntelen egy dolgot magyarázva, -

Majd cimbalom hangos zenéje mellett,
Egekben ülve ünnepet dícsére,
Míg ő, kezével, - útjait kimérve
A mindenségnek -: sorsokat terelget.

Az isten él szívből jövő szavakban;
Mint összhangzó zene, az öntudatban
S a szívben, mely gyönyört magába' lel;

A részvétben és a napsugarakban
S hol tiszta fény derűs szemekbe' lobban
S kis gyermek ajakán kacaj ha kel.

AUGUSTA PEAUX.

EGY ESTE.

Est jöttivel a fák, hogy állanak,
Alig mozdítják vékony ágaik,
Az esti csöndnek ők nem ártanak,
Mely mélyen elhallgatja titkait.
Egy csillagot fa lombja eltakar,
Egy másikat felhőfoszlány fed el;
Patak vizén hűs szél habot kavar
S a víz enyelg távol hold fényivel.
Gyermekjáték egy nagy teremben ez
Az est magányiban;
De ez gyerekszavukra nem neszez,
S zajuk nem bántja nagy nyugalomban.
Olyan csendes, néma volt ez este,
Amíg harmatkönnyet hullatott el
S oly magányos, nyugalmat keresve,
Nagy, tágranyílt szemekkel.

HÉLÈNE SWARTH.

A PAPLAK.

Mint a fészek lengő lombok árnyán,
Áll a paplak, út zajától félre,
Szürke templom oldalánál, szálas,
Rezgő hársak lombfalától védve.
Naplementén rózsás napsugára
Visszacsillan ablaktükörében,
Háztetőre, szárnyát csattogatva,
Békés gólyapár most száll le éppen.
Hársfalomb alatt, padon pihenve,
Vén pap olvas elmerülve mélyen;
Könyve lapját szellő hajtogatja
S lengeti ősz fürtjeit gyöngéden,
Mik simulnak eszmedús fejére.
A magasban csend; gyöngyszürke égen
Ott evez még finom, lenge felhő,
Fördve nyíló rózsaszál színében,
Mely a kerti pad körül virágzik.
Most az ősz pap csendesen letéve
Könyvét: esdőn feltekint az égre.

ILLATVESZTETT VIRÁG.

Szint s illatot veszítve e virág
Egy rózsaszál volt egykor s ajka érte...
A boldog lány arany hajának éke
S ránézve akkor egy egész világ!
Előttem a bokor, mely ringatá,
Virult-pirult mikor kezem letépte...
Kék ég mosolygott, lelkemet ígézte
S „Dalolj, szeress!” madárdal csattogá.
Arany idők... Sok év letűnt azóta!
Tizenhat éves voltam akkor én;
Ő elpirult, örömkönnyel szemén.
Hogy visszakértem: sárgult lett a rózsza,
Száradt, avult... Hozzá ne nyúljatok!
Por lesz, mihelyt érinti ujjatok!

A BÖLCSŐ MELLETT.

Szelíd anya ajkára téve ujját,
Bölcső felé mutat, hol kincsük alszik.
Mosolygva nézi apja, ráhajolva.
„Két telt kacsója, mint két feslő rózsza!
Mily édesen piheg! Pufók kis arca
Oly angyali! S ez ajk finom vonása!
Anyá! Talán elég is volt az álom?
Világoskék szemét is látni vágyom.”

Tiltón emel ez ujját: - „Fel ne csókold
Álmából gyermekem!... a *gyermekünket!*’
S lágyan símul keze a férj kezébe
S szemük belemerül egymás szemébe.

ALVÁS IDEJE.

Hogy jött az est, a játszásban kifáradt
Gyermek, pihenve keblén jó anyának:
- Hócolta bár - a megvetett kis ágyat
Még nem kívánta s ellenáll szavának.

S jött sorra csók, babusgatás, ciróka,
Anyai szív megannyi hű fogása;
„Nincs hatalom s ember” - sugá vívódva -
„Ki szíveinket elszakítva lássa!”

Harmatgyöngyöt míg hullatott a reggel,
Két puha kar ölelni hogy kitárul:
- Jó reggelt! - száll mosolygó ajakárul.

S hogy szétöml az est bíborsugára:
Gyermek szemét örök álom lezárja
S a kis koporsó sír ölébe zárul.

MESE A SZERELEMRŐL.

Lámpafénynél üldögél Anyácska;
Puha keblén kis fiút ölel;
Meztelen kalimpál lábacska,
Míg enyelg lány, selymes fürtivel.

„Hát kis ágyad még hiába vár rád?
Kis moszatkam! Csacska, kis rigó!
S kis kezed, e két szárnyat kitárni
Jó papád felé: még semmi szó?”

Rámosolyg az apja; ám tovább ír
S egyre rójja azt a sok betűt;
Bár a gyermek csengő kacagása
Arcvonásain előnt derűt.

Kis fejecske lenge árnya látszik
Most, a félig már beírt lapon
S két kacsó is átsímul nyomában,
Gondbarázdás férfi homlokon.

Két kis ajknak csókja úzi messze
Róla terhes gondok fellegét;
„Nézd! aludni nincs még semmi kedve!
Mondanál hát tán egy kis mesét!”

S im keblére vonja most szelíden
Drága kincsét: a fiút s anyát
És mesét mond suttogó szavakkal:
Szerelemnek s hűségnek dalát.

MULT.

Nyugágyamon, halvány hold fényinél
Közelgni látlak multam árnyai
S hallgatva csendesen megállani;
- Szelíd kíséret ez, álomban él. -

Egykor, rózsákkal jöttetek elém.
Kedves halottak, mit néztek reám!
Mért sírtok? Senki sincs megbántva tán?
S ha vétkeztem: bűnöm megszenvedém.

Ne féljetek! örömtelt, új napok,
Nem törlik édesbús emlékteket!
Nem! Úgy tesztek, mint az ifjú leány,

Ki, hogyha széthullnak a gyöngysorok:
Nagy gondosan felfűz minden szemet
Számon veszi - s csak egyben sincs hiány.

SIRALMAK.

Síró panaszszavuk nem hallod-e
A ködmegült utca nyüzsgésen át,
Az arcukon nyomor halvány színe,
Mint koldusgyermek tekintve rád?

Én régi, hú keserveim ezek.
Körülsusognak esztendők során,
Menekülni vágnék tőlük veled,
S nyomon követve fogják ők ruhám.

„Bennünket így te is elhagysz tehát,
Ki annyi szép dalt áldoztál nekünk;
Elüldözöl, gyűlölsz, jajok-hadát...
S álmidban hátha összejössz velünk?”

Azért sietnek gyorsan lábaim,
A félelem sokszor ezért fog el,
Míg hátravetve pillantásaim,
Szemem szót vált szemük beszédével.

Ezért - ha ketten együtt lépdelünk -
Fogod te oly erősen a kezem;
És sírnom kell, ahogy jönnek velünk...
Arcuk olyan halvány s hideg nekem!

AZ ÉN GYŰLÖLETEM.

Gyűlöletemmel éltem át az életet.
A vállain viselt bíbor köpönyeget
S ezen köpeny alatt afféle gyászruhát,
Milyenbe bús özvegy öltözteti magát;
Arany haján fénylett rubintos korona,
Dacos ajkán kiült keserű mosolya,
Élő kígyó feküdt két ajaka között
S mint drágakő-szalag, zöld színbe' tükrözött.
Jobbjában horda egy fekete, nagy botot
S a nyár virágait, mikkel találkozott
Pataksíkok körül s gyalogösvényeken:
Sorra leverte mind, mogorván, szívtelen -
S nekem szakítani belőlük nem hagyott.
Egy passziplóra volt, mit keblén hordozott,
Mely nem hervadt soha... s ő büszke volt reá.
Ajkam, ha égve a hús cseppet szomjazá:
Szemét harag tüze futotta gyorsan el
S kezében készen állt örömteli kehely,
- S hogy jobban égjen - ezt nyújtotta ő felém.
De amikor szerelmem sírján könnyezém:
Sarjad, bimbózni kezd s aztán kinyílt a bot
S ágán piros s fehér rózsákat ringatott,
Akár egy rózsatő. Ekkor fűzért kerít
Belőlük önmaga köré és könnyeit
Hullatja résztvevőn halvány arcán alá;
S míg ajkam reszkető kezét csókolgatá:
Fenséges arca égi fényével vakít.
S szólék neki: „Tehát hű társam, Gyűlölet
Nem lesz tovább, szemed hullatva könnyeket?”
Felelte ő: „Engem nem értettél tehát?
Hsz! szerelmeddel éltél egy egész éltén át!”

FR. VAN EEDEN.

A TENGERMORAJ.

Tengermorajra gondolok szüntelen,
Még akkor is, ha már nem hall fülem,
Mély sírban nyugszom s nem gyúl fény szememben
S lakástalan él izzó szellemem.

Még akkor is tengermorajra vágyom;
Ez volt a legfelségesebb zeném,
Főszólama zenéknek e világon,
Mely visszadörgött partok fövényén.

Örüljete, kik olvasván e verset,
Napfényben fürdő tengerpartokon
Még jártok és a fény körülenyelghet,
Míg én többé e zajt nem hallhatom.

Áldjátok éltetek, e zajt figyelve!
Ki írtam ezt: szívem bútól lepett,
Lankadt karom, fülem panasszal telve,
Oly szépnek láttam bár az életet.

NAPSZÁLLAT UTÁN A TENGERPARTON.

Tengermélybe hunyt a nap,
S láthatár ameddig ér:
Szemfedőt ráejtenek
Fellegek.

Zúg a barna tengerár;
- Vad hullám ver partokat; -
Mint haldokló éjszaka
Sóhaja.

Egymagában zúg az ár;
Partot verve, nem pihenve; -
Földanyánk elszunnyadott.
Mint halott.

A morajló tengeren
Csillog táncoló sugár
A halott hold meg nevet
Engemet.

Egyre jobban zúg az ár, -
Szürke köd száll messziről,
- Hol a nap nagy sírja van -
S rám rohan.

Védj a tengerár elől!
Aki szültél, földanyám! -
Végtelenség éjjele
Jó vele! -

ALBERT VERWEY.

ÁLOMSZÖVŐ.

Kopogtatnak... s haraggal,
Hogy észre nem veszem;
S én nem törődve avval:
Nyugalmam élvezem.

Jóval nyugodtabb lelkem,
Mint valaha hivém,
Kényszer, szokás s türelmem
Korlátot von elém.

Világos, nagy szobámban,
Ahol napom telik,
Lelkem - egekbe jártan -
Földi gondok lepik.

Kezemmel-szőtt tapéták
Fedik be a falat,
Szálak s színekbe' tarkák
S örökké tartanak.

Nap, hold és csillagtábor
Rétek, hegyek, mezők,
Erdők, tavak, a távol
Ködében elveszők.

Lankásokon, derűsen
Városok állanak
S vitorlások a szélben
Folyókon síklanak;

Ember, állat, növények
Beléjük szöve mind...
Nevetve sír a lélek
Nézhén s álmokba ring.

Szobám teli ezekkel,
Így nem vagyok magam;
Bánatuk s örömuikkel
Szívem megosztva van.

Nők s férfiak így élnek
Egy életet velem;
De, mit zsibongva kérnek:
Nem fontos az nekem.

Nyílt ajtómon kopogtok
S álltok most réveteg,
Fájó könnyüket ontok
S fednek vérző sebek.

Gyász, gyűlölet, gyalázat,
Bú, részvét és öröm
Bánt, - lelketek kifáradt -
Ellepve mint özön.

Láttok, éreztek s ébren,
Hogy tűnt szép álmotok:
Hozzám belépni készen,
Ajtómnál állotok?

De szívetek kiégett...
S csak álltok, hidegen...
S lelkem, mint meg nem értett:
Ég, csendben, idebenn.

PIHENTESD LELKED...

Pihentesd lelked, fáradt gyermek ő,
De sír, mint gyermek, ha aludni kell;
Bölcsője várja, dal ringatja el
És szeretet, mi sírást enyhítő.

Nem sír azért a gyermek, mintha tán
Tudná, mi fáj; s mihely lefektetik:
Elalszik, álmodik s nyitván szemit:
Nevet s karolva, csókkal csügg apán.

Ne mondd te, férfi: gyermek nem vagyok
S hogy öntudat vezet és nincs apám,
Kivel, ébredve, majd enyelghetek; -

Barátom, itt minden lezárt titok;
Többet nem ismer abból senki tán,
Mint bajából, ha felébredt, gyerek.

P. C. BOUTENS.

ALVAJÁRÁS.

Lámpám kioltva; úgy pihen

Hold fényiben

Kertem; ősztől tarolva rég.

Út végiben, kőfal megett,

Gyér lomb eperfán integet,

Bús halaványan

S a rózsafán egy bimbó még

Remeg, halálraváltan.

Derengő fény hol átrezeg,

Lezárt szemed

S halvány kezéd tűnik élém;

S lábod nyoma mit felkavart,

Zörögni hallom az avart

S hallom ajkad lehet

A szellőn át, amely felém

Küldi tán üzenetét...

Hogy jössz te át ily utakon,

Ajtón s falon?

Mily fény vezérli léptidet?

Fölényed nincs többé talán

Szív és gyönyör nagy távolán?

S hatalmadat érezteted,

Hogy bús, magános percimet

Váratlan így felvered?...

Homályban, ablakfél megett

Súgom neved...

De hang számon ki nem röpül.

Mozdítani nem tudom kezem,

Mintegy lekötve érzem...

S te úgy, mint idejöttél:

- Még meg sem állsz, nem nézsz körül -

Előlem ellebegtél...

Magam vagyok; csendben pihen

Hold fényiben

Kertem, ősztől tarolva rég;

Út végiben, kőfal megett,

Gyér lomb eperfán integet,

Bús halaványan

S a rózsafán egy bimbó még

Remeg halálraváltan.

A DOMBURGI PIHENŐN.

Szálltól védve, dús moh-ágyon
Míg pihentem gondtalan:
Sós tengerszél zúg a fákon
S hajtogatja untalan.

Fák hegyét arany tüzével
Önti el a napsugár,
Míg körülem szerteszéjjel
Száras lomb hullongva száll

Ágszövet közt víg zajával
Rebben-lebben sok madár
A sirály halászni szárnyal,
Visszatérve az apály.

Évek tűnnek, elrohanva,
Egyre kurtább lesz napom,
Ám fejem válladra hajtva:
Szívverésed hallgatom.

Győzedelmes lesz az élet,
Fény s az árny se veszhet el;
Rezzene a levélnek,
Arcodon visszfényre lel.

Mint Isten, ki fenn az égből
Földi zajra felfigyel:
Hallom én zúgáson, szélén
Át, sóhajvásod ha kel.

MIÓTA ELSZAKADTUNK...

Mióta elszakadtunk, jőnek éjek,
Lopódzva, árnyúton, árván, kiélten;
S mik egykoron boldogsággal jővének:
Zárt ajtómnál kolduskodnak, sötétben.

S nappal, magános úton hogyha járok:
Kezük kitarva futkosnak utánam,
Szörnyen kínálva szegényes pompájuk
Könyörgnek, hogy aranyimért beváltsam.

De rólad egy ha szól s neved ha súgja:
- Mint száműzött, királyi földjiről,
Hol ő uralg - órákig összebujva
Beszélünk rólad s múlt emlékiről
S lábához ülve, úgy lesem szavát
S kikísérem akárcsak egy királyt.

RENÉ DE CLERCQ.

CSENDES ÉJ.

Csendes éj. Az égen
Tünde csillagok.
Fenyves rejtekében
Alvó sóhajok.

Rétről illat árad,
Fűzek és patak,
Mélyén a homálynak
Csendben alszanak.

Vak homályra válva,
Szín is elfakul;
S a kihalt világra
Néma éj borul!

MINT ÁLDÁS SZÁLL AZ ALKONY.

Mint áldás száll az alkony
Erdők, mezőkre le;
Ösvényre s tengerparton
Homály borul vele.

Közelg a szürke távol.
Lépte hűs, halk, szelíd,
Kékes lombokra fátyol
S álomba szenderít.

Gyöngéden átkarolja
Az ég a föld körét
S hévvel keblére vonja
Magányos kedvesét.

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

NYÁR.

A forró nyári nap munkáho' lát
És szórja kincseit a földön széjjel;
A kert mosolyg üdezöld veteménnyel,
Míg csillogtatja rezgő harmatát.
A nyárfák csendben bólogatnak;
Halkan susog csalitnak lombja;
A fákra dús virágit ontja,
Mik rezgetik fényét a napnak.
Zöltség duzzad lilás rögében;
Sűrű rekettye lombja sárgul;
Nedv csurdogál a mézvirágrul
S pompázva ég a nap tüzeben.
Emeld fel arcodat a föld felett
S a fény örök forrásaként szemed,
Az ajakadról élő dal ered
Széppétevőn az emberéletet!

TAVASZI DÉL.

Nádas fedél, vadszöllővel lepett,
Ösvényke, mely idáig elvezet
A halkan suttogó, zöld lomb alatt;
S egy kis fiú, ki vélünk ott halad,
Úgy tétován, nem nézdelődve jár;
Egy fák között kopácsoló madár!
Egy napsütésen csillogó edény,
Piros ruha kusza bokor hegyén;
Egy almafa, amely bimbózik ép
S virágait szellőben nyitja szét;
Míg rengedez a nyájas táj felett
S sok kellemes dolgot közöl veled.
Kis nyugalom, kevés lélekderű,
Elégedettség, semmi keserű...
Körötte, messze, kéklő boltozat,
Távolba' rajta kis felhő halad...
Foszlány csupán, hogy messze szálljon...

Van valami szép a világon!

A FAÁG.

Csenddel, ha jó az este
S a kis falu pihen:
Hús ég alatt fa ága
Inog még csendesen.

Ha minden alszik mélyen
S állnak sötét lakok:
Csillagsugáros éjben
Az ág tovább inog.

Ha néma lesz az ajkam,
Lejárva életem:
Nehéz gond - mint fa ága
Kél-száll a lelkemen!

A CSILLAGOK.

Ott fenn, magasban a nagy éjszaka,
Ott fenn vannak a csillagok -
Mily fény van ott, mily szelíd sugara,
S be messzi égi távolok!
S mily messze van tőlük e kis világ!
S ha el lehetne róla szállani!
Óh! bájosak, szépek a csillagok,
Reájuk én miért nem szállhatok,
Hogy ott időzzem hosszasan - soká!

Örök vidáman tündökölnék ők,
Vélnéd, hogy ott jobb is talán!
Hogy ott nincsenek szenvedők
S szebb minden, mint e földanyán!
Óh! úgy szeretnék innen szállani
S a csillagok között megszállani!
Oly bájosak, szépek a csillagok,
Reájuk én miért nem szállhatok,
Hogy ott időzzem hosszasan - soká!

Anyám korán költöztél te el!
Sietni kár a távozonak,
Ott fenn úgyis olyan sok a hely,
Nagy éjszakát átálmodóknak!
Csak addig, míg itt lenn a sors javul
Kissé s időnk telik borútlanul.
Óh! bájosak, szépek a csillagok,
Reájuk én miért nem szállhatok,
Hogy ott időzzem hosszasan - soká!

S ha én egykor csillagok közt leszek:
Majd elfelejtem ezt a földet,
És kérdezem: milyen világ lehet?
De tudni nem vágyok felőle!
Ellódítom, mint holdat, mely halott,
De csillagoknak majd békét hagyok -
Oly bájosak, szépek a csillagok,
Reájuk én miért nem szállhatok,
Hogy ott időzzem hosszasan - soká!

S ha majd a földről egykor fölteszem,
Hogy boldog és elégedett:
Leszálok újra egy szép éjjelen
S ott folytatom az életet;
S ha e világ lesz számomra a hely:
Akkor megint előlről kezdem el.
Óh! bájosak, szépek a csillagok,
Reájuk én miért nem szállhatok,
Hogy ott időzzem hosszasan - soká!

P. N. VAN EYCK.

JÓLESŐ FÁJDALOM.

Egy mély titok: soha nem értened,
Hogy az öröm nem bántó fájdalom;
S a nagy sírás egy órát elfeled
Kiélni a szerelmi, lágy dalon;

S leskődni otthon és magánosan,
Hogy béke jó a szenvedély után
S izgulva várni, hogy bánat fogan,
Tengermorajként, vágyid távolán.

Mert a nyugodt öröm dalában ott
Zeneg korábbi, égő fájdalom;
S mit a jelen emlékként meghagyott:
Újabb csapás lehet nyugalmadon.

És nem kesergünk oly átérezőn,
Szívünk enyhet talált fájdalmain
És sírni sem tudunk oly jólesőn,
Mint a merengés boldog percein.

A. ROLAND HOLST.

TÉLI DAL.

A hópehely hullongva szálldogál
Az esthomályban, barna házsoron;
Keserv, panasz míg enyhülést talál:
Letűnt ábrándok álmát álmodom.

Mintha csoda történnék most velem,
Minőt merengve sző a képzelet:
Elöttem egy agg férfi megjelen,
Vezetve egy mosolygó gyermeket.

Vagy mintha - hol fordul az utcasor
S bágyadt sugárt a lámpa fényt vet: -
Te jönnél... és reám várákazol,
Miközben ajkad hűvösen nevet.

Mint estidőn, ahogy hullong a hó,
Álmok csodás honában bolygok én...
Veled talán nem lesz találkozó...
Amint álmomban azt elképzelem.

És jól tudom, hogy nem fogsz várni rám,
Hol uccalámpa fényt vet a havon...
És mégis, míg a hó terül puhán:
Kereslek... és a léptid hallgatom.

Olyan csodás, mi játszik énvelem,
Mint álmokép ábrándok közt ha nő:...
Fáradtan, - mint merengve képzelem -
Mosolygó gyermekkel egy agg ha jó.

HENRIETTE ROLAND HOLST - VAN DER SCHALK.

SZÍVOM VIRÁGZÓ HÁRSÁK ILLATÁBÓL.

Szívom virágzó hársak illatából
Az illatot, hol egykor ajkamon
Dal kélt, fakasztva szellők sóhajától.

Ismét a régi édességet érzem;
Újból megejt a kábító varázs,
Úgy, mint mikor vágyakkal telve éltem

S ifjan merengtem minden lényen el.
Ti, édes, szárnyaló emlékeim,
Ti, illat-szellők, könnyűk, mint pehely,

- De terhesek tűnt álmok kellemétől, -
Röpködjetek körül; ismert az út
És régi zárt pattantsatok helyéről! -

Köszöntelek; hisz jó szándék vezérel
Hozzám, mint egykor; bárha jól tudom:
Nem bír az ember ifjak ingerével.

Újul a nyári, illatos lehellet,
Ébresztve olykor régi magvakat,
Miket a lélek rejtekén melenget;

Lelkembe más vigaszt úgysem hozott;
Szívem remeg e hírnökök szavára,
De nincs szava... nehéz, vakéj van ott.

Mint hangszer, amelyből kiszállt a lélek
S hallgat; bár gyöngéd ujjak húrjait
Lágyan érintik: híre sincs zenének:

Úgy nem támad dallam szívembe' sem,

Bár langy szellő susog és újra hí',
Körülenyelg szelíd szerelmesen...

Mert elpattantak lelkem húrjai.

ANNIE SALOMONS.

VAGABUNDOK.

Átéltük a legfájóbb kínokat,
Csókolgatott izzó fellángolás,
Sóhajtozánk imát, meg átkokat,
Sohsem volt nyugovás.

Élveztük a gyönyörnek asztalát
Nagy néhanap és éltünk gondtalan;
De menni kellett békétlen tovább
És sírva, lelkünk él magányosan.

Sokszor erősek közé állva, gond
Gyötört, hogy alkossunk az emberért.
Aztán kezünk saját művére ront
S szétrombolánk, hogy többé mitsem ért,
Nem tudván folyton küzdni semmiért.

Éj és vihar csak egyszer csap le ránk,
Az ajkak csókját egyszer élvezők,
Lekötve, egyhelyt nem maradhatánk,
Búcsúzkodást és újat kedvelők
Vagyunk s örökké vágyatkergetők
S így életünk szünetlen változás.

Napok során lényünk elrejtve él,
Teszünk, beszélünk úgy, mint annyi más;
De látomásunk újra visszatér
S a boldog fészken nincsen maradás
S e kárhozat elől szabadulás.

S ha megbecsülés karjaira vesz
S fejünkre száll a díszes korona:
Lelkünk megint csendes magányt keres,
A biztos rév nekünk nem kellemes,
Szívünk bőség után sosem repes,
Küzdsre vágy,
Megnyugodni: soha.

M. NIJHOFF.

EGYEDÜL.

Az éj csillagszemekkel néz be rám.
Lovak kocognak lenn, az út kövén.
A tárgyak már üres nevek csupán.
Én sem vagyok több, mint egy zagyva lény.

A holdsugártól vérem táncra kél
S míg táncolok, az árnyam is libeg -
Az árny... enyém... egyetlen ami él,
Nézd: táncolón, ketten vagyunk mi egy.

Békés vagyok, akármit tesz velem
Isten, ...lenézve balga életet -
Bár gyakran minden oly szép, jó, varázs;
Az ablaknál a zenét figyelem,
Amely agyonkínozza szívemet:
Közelben, ...halld, ...egy gyermek zongoráz!...

EMLÉKEZÉS.

Emlékszel-e jó anyácskám,
Mikor kis gyermek valék,
Ablaknál, az éj beállván,
Véled egy dalt gyűgyögék.

Anyá játszott, anyá ugrált
S keblén elgondolkozáim
S sejtelmesre míg az éj vált,
Vágytam kis fiúk után.

És ahányszor dalba kezdtünk,
Azzal végződött a dal,
Hogy az Isten minden tettünk
Látja jól s véd szárnyival.

Hogy örökös, nagy csudáknak
Vesz körül s véd tábora
S végszavánál a danának
Reszketés is elfoga.

Csillagfényen eltűnődtem
S felhők közt hogy tűnt a hold,
Míg a vén Éj állt előttem
S mély, bölcs szeme nyitva volt.

J. G. DANSER.

VISSZATEKINTÉS.

Atyám, te meg nem értheted küzdelmimet,
Nem ismerél; bírám voltál nekem;
S amíg virágot gyűjtöget kezem:
Lenézve, lomnak mondtad kincsemet.

Ott élsz te már a boldogabb mezőkön;
Időd lejárt, szürke napok során,
Kedves halott! s feledve vagy korán...
De nem, ...kemény vonásid én megőrzöm.

Mint kutató, ki sok veszélyek árán
Távol vidék határit lépi át
S ősökre lel s már ősz borong vonásán:

Fellellek én is, őszbe lépve át,
Kedv és szerelmek útjait bejárván:
Elérve a végnyugalom honát.

FRANÇOIS PAUWELS.

OLVASÓTEREM.

Ez itt a csöndnek birodalma;
A lárma, zaj
E csarnok húsiben kihalva,
Mihelyt fehér márványfalak
Mentén a lépcsőn felhalad
Az ember s e terembe lép.
Csend! Elfoglalva mind helyét,
Akárcsak egy templomban, ül
S könyvek, lapokba elmerül;
S látszatra álmodó szemekben:
Egész világok lelke rebben.
Ez itt saját gondolatát
Mélyíti, míg mások szavát
Olvassa; az eszmél, csodál,
Míg eszmetársakat talál,
Akikkel együtt lelke, mint
Búvár: mélységekbe tekint
S örül a szíve. Néha meg
Ajk szögletén mosoly lebeg.
Legtöbbjük mégis elmerül
Mélyen s az arcuk míg derül:
Az ajkuk kérdez szótalan,
Ha itt, vagy ott kétség fogan
S vitára szólít, fojtva bár,
Amíg megoldást nem talál.
A vén anyókat látod ott?
Nem ismerem;
Ősz már haja, színéthyagott;
Sovány ajka előreáll,
Viaszsárga színű az áll
S a vékony bőr reáfeszül.
Ily korban már miért hevül?
Mereng, barátom, multakon,
Letűnt, ifjúi álmokon;
Egy életen, mely elröpült,
Mikor még ünnepelten ült
S jó módban, volt társnőivel,
Születésnapja jöttivel.
Ifjú jegyese volt talán
S szerelmével elhunyt korán?
S ő itt maradt örömtelen
S gyermekivé vált értelem
Most könyv- s lapolvasásba' lel

Vigaszt? A mult emlékével
Virraszt, barátom, álmokat!
A csendes olvasóterem
Tudja csupán, mily gyötrelmem
Kísérte át az életen...
Meg én, ...irigyelőn e nőt,
A nagy nyugalmat élvezőt!

GEERTEN GOSSAERT.

A KENTAUR ÉS AZ OCEÁN.

Forró nyárközépen, déli verőfényben,
Kifogja a lovát kagylóhéjat-gyűjtő
Halászfíú, - tréfás s szánó jókedvében -
Mely, hogy szabaddá lett: kapálva nyerítő.

De ő nevet rajta; kemény kézzel tartja
Lobogó sörényét s futni-állni készíve:
Egy merész ugrással már is fenn ül rajta
S széles hátáról nagy nyugalommal néz le.

Tengernek fordítja s hol fenyéres síkja
S elsímul a hullám, ott megáll egy helybe';
S míg vörösbbronz teste lágyékig borítva:
Mint egy Kentaur néz a tengerrel szembe.

Merőn nézi tükrét s hol a síma áron
Egy kicsiny, hegyes csúcs feléje közelget,
- Törő hullám lesz az! - tudja, mire várjon,
Dörögve fogja az csapni majd a mellett.

Ő meg nyugodt arccal, mozdulatlan várja,
Míg a hullám látszat-dühösséggel habzik;
S hosszú tarajával hetykén szembeállva:
Azt lesi, míg rajta, megtörőn, átajlik.

S mikor a hullámhegy átalzuhog rajta,
Érces nevetéssel ül horkoló ménjén
S gúnyos hahotája - míg fejét feltartja -
Átharsog a tenger roppant messzeségén.

DAL.

A fény kialszik,
Nyugvóra vál;
Elmének ha zajlik:
Mélyebbre száll.
De minden vágyunk,
Mit szívbe zárunk
És óvni vágyunk:
Elszundikál.

Jobban kitárul
Szív s érzemény,
Csillagvilágbul
Áradva fény;

Kék messzeségben
Ragyogva szépen...
Lánykám szemében
Mint látom én!

ALICE NAHON.

ESTI SZELLŐ.

Szeretem, mit alkonyóra
A szellőkbe elsohajt...
Pusztá dallam, semmi szója,
Sem kacajt nem rejt, se jajt.
Röpke dallam; nevetés, bú,
Melyből egyaránt lehet; -
Mint az ajk, ha méla-hangú,
Nem jajong és nem nevet.
Mert ritkán zengsz, szellő-nóta,
- Alkonyórán míg lebegsz -
Olyat, mit ha fényben vóna:
Arcomon el nem temetsz.
S mégis... nem tudom, mi bánthat,
Könnybe mért lábad szemem...
Alkonyórán, mondd, mért támad
Könny virágon s levelen?

ESŐS NAP.

Sötétszürke felhő-sátor,
Mely földünk feded,
Ablakomra, mint a zápor,
Mért ontsz könnyeket?
Nem látod talán orcámra
Omló könnyeim?
Még te is sírsz? meg se szánva
Nagy keserveim?
Lelkem sínyli szenvedését
S könnyem hull alá...
Zápor-omlás, mintha részvét
Dalát dallaná.
Eső-könyek folynak most is
Szobám ablakán...
Sírunk mind a ketten egy kis
Napsugár után.

ESTI DALOCSKA.

Gyepüszéli bokrokon
Lágy neszecke támad...
Nem lehet más: alkonyon,
Szellő súg imákat...
Régi kertiház felől,
Mit nem mond el ének...
S csak ha az est árnya nő,
Érez át a lélek:
Egy anya bölcső körül
Altatót danázik...
S rá az ég mélységiből
Csillagfény sugárzik.

ŐSZ.

Alkony pírja önti még el
Zárda ős falát...
Ifjú „nővért” beragyogva,
Rőt hárs lombon át.
Fekete s vörös betűkkel
Imakönyv vele
S fehér fejkötő alól, rajt’
Révedez szeme.
Sárguló levél zizegve
Ösvénykékre hull...
S ferde ívben ellibegve
Lábához símul.
Mint felejtett édes ábránd,
Mely többé nem él:
Hull alá ifjú kezére
Egy száraz levél.

A »De SOUTEWY«-I GYEREKEK.

Félnyolc körül vonulnak iskolába,
- Tanyától messze a falu, -
Akár szelíden mosolyg nap sugára,
Akár esik, vagy szél ha fű.
Kékszín gyapjú kendőjük,
Fényes a facipőjük,
Szombat óta fénylik már az!
Hallgatagon lépnek,
Mégcsak fel se néznek,

Esik, havaz, locspocs, vagy száraz.
Még szót se váltva mennek a pajtások,
Kicsiket a nagyok húzzák utánok.
Facipőjük „kliklepp-kliklapp”... kopogja,
Út hosszában amint mennek sorokba’.

A nagymama kendője van befonva,
Tarka virággal ékesen,
Szőke hajukba, tűkkel összefogva
S piros szalag csokorba fenn.
Arcuk rózsás, kerek,
Csillagcsák a szemek,
Kezecskejük gyors és erős;
Csupa kedves bájak
A kis parasztszájak
S mint egy kávészem, ívelős;
Úgy lépkednek büszkén, úri módra,
Hajfonatuk csücske lelóg porba;
Facipőjük „kliklepp-kliklapp”... kopogja,
Út hosszában amint mennek sorokba’.

Nyáron elől loholnak a fiúcskák,
Tüskén-bokron szökdelve át;
A leánykák leckéiket magolják
S kicsik utánmondják szavát.
Gyakran lenn a cipő
S a szürke lábfedő,
Hol a régi kápolna áll;
És az út hosszában
Hangos zshivajgás van,
Léptük zaja „plitty-platty”-ra vál...
De meglátva anyjuk, ajtónál várva:
Cipő s harisnya gyorsan felcibálva...
S facipőjük „kliklepp-kliklapp”... kopogja,
Út hosszában amint mennek sorokba’.

IDYLL.

(Szabadon fordítva.)

Feketével kipettyezett piros keszkenője
Lebegett a fűjdogáló, déli, langy szellőbe’.
Libegett is, lobogott is kendőjének szárnya,
Amint ott fenn, az ösvényen lépdegélt a lányka.

Selyem haja szerte lengett szabadon a szélben,
Ragyogó kék szemepárja felém nevet éppen;
Lombokon át ide villant világos ruhája
S hallom, amint facipőben kip-kopog a lába.

Egyszerre csak hangja hallik ott fönn az ösvényen
S méla, egyszerű dalocska csendül át a légen;
A zöldségeskocsi-kerék nyeszertgett-nyiszorgott,
Míg a lányka, lágy dalához szelíden mosolygott.

Hirtelen megáll a kerék... Felkacag a lányka,
Bókot integet... Flamand dal tán a végét járta?
Óh nem! De egy napbarnított kaszáslegény szól át
A búzából s ajakára szorítva az ujját:
„Jó napot! Matildka!”

JAN. FR. E. CELLIERS.

ŐSZI SZÉL.

A szél egész napon süvölt,
- Őszi lombbal beszórt a föld. -
S a mély vadonban elveszett...
Ugyan miről beszélhetett?

Egyhangú volt jötte, mente,
Hangját tompítá s növelte;
S bús nótáját egész napon
Nagy figyelemmel hallgatom.

Mily csoda-szó, mily üzenet,
Dalában ugyan mi lehet?
Nem tudok nyugodni, menni,
Mit tud lelkem rá felelni?

Mitsem tudok. De ha békén,
Alkonyórán hazamék én:
Lelkemben cseng, mint valóság,
Nagy szó: „Örökkévalóság!”

HOLDFÉNY.

Mint anyakéz gyermek fején pihen
S csókot lehel rá szendergésiben:
Kis házikónkra úgy száll holdsugár,
Nyomán az árnyék ide-odajár,
Mint szelíd kéz, simítva a falat;
S a holdacska beles a lomb alatt.
Szellőcske száll, oly lágyan, nesztelen,
Mint szerelem, ha nincsen szava sem.
A kisdéd alszik, anyja térdepel...
Lakunkba' csend... lelkem csend tölti el.

VIRÁGOK.

Látogatás az irénei koncentrált, tábori-temetőben, 1911.

Gyermeksírokra koszorút viszek
Magammal s könnyem nedvesíti meg.

De ünnep az, mit lát e helyt szemem,
Virág virágot ér e gyászhelyen;

Vékony karón s díszes kőoszlopon,
Mint a mezőn vetés: sortul, soron;
Mint ünneplőben kedves gyermekek,
Kiknek ruhája szellőben lebeg,
Fehért mutat ez itt, az rózsaszínt,
Napfény-özönben díszelegve mind.
Ti jó anyák, miért sírtok ti még
Letört virágért, mit adott az ég?
Nézzétek, itt, kikről könny s bú regél:
Egy szép virágban mind, mind újraél.
Az Úr mondotta: „Bennem bízzatok!
Az én virágom gyászban is ragyog;
Mit nékem adtok, úgy viszonzom én:
Virág fakad virág-vetés helyén.”

BÉRCI PATAK.

Mit üzensz nékem bérc patakja,
Ki szabadon s vadul
Szökelsz sziklák alul
S felül paskolva, mosva
Zuhogsz a sziklafokra?
Csevegsz, csillogsz, csobogsz,
Tajtékzva túrsz redőt;
S mi ellep sziklafőt:
Zöld füre hullatod
Üde gyöngyharmatod,
Ragyogva, rezgve míg locsogsz,
Mit üzensz nékem bérc patakja?

Kristálymeder
Vezetve el
Siklasz te át,
Hol sziklagát
Mered, forrongó mélybe le
S zúzódsz, szakadsz ezerfele,
Zubogva, zúgva, zajtverőn!
Jó vón nekem
S be szívesen
Állnék iramló hab felett,
Nézve a pára-felleget,
Mely permetezve
S lucskosra verve,
Sisegve mosná képemet!
Szomj, nem oltható,
Vérem forraló,

Epeszti ajkamat
A széltől, mely szakad
Onnan, hová te zúgsz
S a mély katlanba fúlsz.

Óh! ekkor érzem életlázamat
A harc után, amely győzelmet ad,
Csapást lemérve
Zsarnok fejére,
Munkája méltó béréül!
Szabadság-szellő jár át keblemen,
Izmom feszíti s ád erőt nekem,
Míg jogtalan
Bosszulva van
S harc, büntetés a célhoz ér!
Ezt üzened te nékem, bérc patakja?

AZ UTOLSÓ UTAZÁS.

Átvitt utam földek határán
És messzenyúló tengeren;
Öröm és fájdalom világán,
Amit reám mért végzetem.

De mielőtt pihenni térnék
S letenném vándorbotomat:
Bejárt utam megtenni kész még
Végső zarándok-utamat.

Kis földdarab, de szent az nékem,
Mely vár könyörgni, sírni ott;
Templom, amely enyém egészen,
Nem ismer hozzá más nyomot.

Bár ott vezet az országútja,
Forgalmi zajgást verve fel
És nem lassul a vándor útja,
Míg ott gyorsan jön és megy el:

De az idő enyészto lépte,
Év, szél, vihar sem árthat itt,
Hol kő-küszöb hűen megvédte
A szív gyöngéd emlékeit.

E küszöbön két ember áll,
Az élet tündér-tavasán;
Kezem egy kézt rejtett magába,
Bizalommal bízva rám.

Páros szemek ragyogtak egybe,
Míg olvasták, mit szív beszél;
Kettő... kihunyt a sűrűregbe',
Másik kettő: ...csak sírni él.

Az éjnek árnya már leszállott,
Lélek se jár utcák kövén;
Hogy csillagok gyujtnak világot:
Gyászomra s Rád emlékszem én.

Vándorbotom letenni készen
S nyugvóra hajtani fejem:
Egy angyalkéz int messzeségben
S világít már ösvényemen!

C. LOUIS LEIPOLDT.

ÚJ DAL RÉGI NÓTÁRA.

„Kis baba, kis baba,
Anya-fia kis baba!
Tedd össze kezecskéid
És mondd: Amen,
Anya-fia, kisbaba!
(*Altató dal.*)

Kis baba, kis baba,
Anya-fia, kis baba!
Tedd össze kis kezecskéid,
Északi szél halld, hogy rémít!
Csönd a pusztán; mindent ellep;
Itt a szélnek kedve telhet;
Te is sírhatsz-ríhatsz itten:
Ki meghallja, senki sincsen!
Munka foly itt! A táj felett
Északi szél űz felleget,
Éjsötétet, mint ha kémény
Füstöt, kormot ont ki mélyén;
De te csak tedd össze kezéd
S áment mondva, csukd le szemed!

Kis baba, kis baba,
Anya-fia, kis baba!
Te reménye vagy e népnek,
Tenélküled nem is élhet,
Férfivá kell néked nőnöd
S kötelességed betöltnöd.
Neked részed nincs e harcban,
Tiszta imát zengj a dalban;
Gyermek-harcban alélsz te el,
Béke-harca emésztve fel;
De te csak tedd össze kezéd
S áment mondva, csukd le szemed!

Kis baba, kis baba,
Anya-fia, kis baba!
Köhögsz, sorvadsz, nincsen tejed,
Keserű élet-kehelyed!
Ott a helyed: sírok sorja...
Egy pár, egy kis koporsóba!
Háborúval mit elértünk:
Néktek: semmi; minden nekünk.
Örökségül száll reátok:

Idegen sír lesz hazátok!
Több volt nekünk - mit ti nyertek:
Szabadság, mint nő és gyermek!
De te csak tedd össze kezed
S áment mondva, csukd le szemed!

CSILLAGOK.

Ragyogjatok ti csillagok!
Fönn kék az ég, ragyogjatok!
Rövid a nappal, ám hosszú az éj
S holt fényetek, ha Nap világa kél,
A fény kioltja reggel lángotok,
Ragyogjatok hát, csak ragyogjatok!

Ragyogjatok, ragyogjatok
A nagy magasban, csillagok!
Az angyalok karát felhők felett
Megláthatjátok ott, míg fényletek,
Szemetek míg ezüstoffénylőn ragyog;
Ragyogjatok tehát, ragyogjatok!

Ragyogjatok ti csillagok!
Fentről le, ránk ragyogjatok!
Itt oly nehéz; rég nincsen nappalunk,
Mindenfelől sötét éjben vagyunk;
Míg fényletek: reményt kelt lángotok,
Ragyogjatok hát, csak ragyogjatok!

Ragyogjatok ti csillagok!
Fönn kék az ég, ragyogjatok!
Rövid az éj, hosszú a nappalunk,
Hol élünk és igába' roskadunk;
Bár süt a Nap: a gyász annál nagyobb...!
Ragyogjatok tehát, ragyogjatok!

IRODALOMTÖRTÉNETI JEGYZETEK.

ANONYMUS. Az ezen cím alá foglalt három költemény, a holland irodalom legrégibb lírai termékei közül való. Az első, a frankoktól átplántálódott lovagi költészet hatását mutatja s egy 1544-ben Antwerpenben megjelent „Liedekens Boek” többi, régibb darabjaihoz mérten is nagy nyelvi eltéréseket mutat; korát a XIV. század elejére tehetjük. A második, az ókori Hero és Leander mondából eredhetett s a XV. századnál aligha későbbi időből való; míg a harmadik, a didaktikus költészeti irány jellegét hordja magán s érdekes átmenetet jelez a XIII-XIV. századokban annyira kedvelt állatmeséktől, a didaktikus célzatú lírai költészethez. Talán a XV. század utolján, vagy a XVI. század elején íratott.

ANTHEUNIS (GENTIL, THEODOR) 1840-. Dé-flandriai, flamand költő. Szegény iparos-családból származott s tanítónak készült s mint ilyen működött pár helyen 1862-ig. Ekkor egy barátja unszolására és anyagi támogatásával a genti egyetemre ment s négy év múlva jogi doktorátust szerzett. Számos költeménykötete jelent meg. Egészséges szentimentalizmusra hajló, édes-bús szavú lírikusa a családi élet bensőségének, idillikus jeleneteinek s különösen a gyermeki életből ellesett hangulatoknak. Költeményeiből egy jóságos, emberszerető, az élet mostohaságai felett szelid fájdalmat érző lélek búsongása csendül ki, mindig választékos s kifogástalan költői formákban.

BEETS (NICOLAAS) 1814-1903. Haarlemben született. Előbb heemstedei, majd utrecht ref. lelkész volt s 1874-től az utóbbi helyen egyetemi theol. tanár. Mélyérzésű s magasan szárnyaló költői lélek. Szelid humor, olykor letompított borongás, majd az élet nemes derűje, a családi élet boldogságának éltető melege s kedves, népies zamat árad több kötetre terjedő költeményeiből, melyek mint költőt és embert egyenesen eszményivé avatják s korában a legünnepelebbé tették. *Hildebrand* álnév alatt kiadott „Camera obscura” című prózai kötete, a holland polgári életnek utól máig sem ért bájos, humorisztikus rajza, melyet igen sok nyelvre, még japánra is lefordítottak. Számos irodalomtörténeti és esztétikai dolgozatai is komoly értéket jelentenek. Neve ott ragyog hazája legnagyobb klasszikus íróinak nevei között.

BELLAMY (JACOB) 1757-1786. Mint pékinas vált ismertté költeményeivel, mire pártfogói Utrechtbe küldték el tanulni. Első verskötete névtelenül jelent meg 1782-ben; a második *Zelandus* álnév alatt 1783-ban; a harmadik 1785-ben, neve alatt. Szerelmi és hazafias költeményei korában nagyon kedvelté tették s az első, újkori renaissance úttörői közé számították. Verselése keresetlen, természetes s többnyire rímtelen.

BILDERDIJK (WILLEM) 1756-1831. Nagytehetségű és képzettségű, de mint költő és ember, egyaránt extravagáns, öt éves korától 18 éves koráig az ágyat őrizte egy baleset következtében, mely lábát megbénította. Így önkéntelenül is tanulásra lévén utalva, a tudományok minden ágában rendkívüli jártasságra tett szert. Leidenben jogot végzett s ügyvéd lett, de ezzel hamar felhagyott s kizárólag az irodalomnak szentelte magát. Sokat hányatott élete kész regény. A Napoleon Lajos hollandiai király holland nyelvtanítója és könyvtárosa is volt; majd I. Orániai Vilmos királysága alatt évi penziót élvezett. Azon vágyát, hogy egyetemi tanár lehessen sohase érte el, pedig kétségtelen, hogy korának egyik legnagyobb szelleme volt hazájában. Költői erének gazdagsága rendkívüli úgy a lírában, valamint az epika- és drámában. Szelleme csupa láng és szikra; nyelvezete csaknem egyedülállóan tökéletes és gazdag. Költői formái pompásak, majdnem utólérhetetlenek. Mint fékezhetetlen, erős egyéniség, önmaga tette életét keserűvé, sőt szerencsétlenné is és sírjába se kísérte más, mint nemzete részvétlensége.

BOGAERS (ADRIAN) 1795-1870. Mint ügyvéd, majd bíróként működött s nagyon szeretetreméltó egyéniség volt. Mint költő a Tollens iskolájához tartozott, de túlemelkedett mes-

terén. Költeményeiben nincs merész szárnyalás, sem túlsok eredetiség, de ma is igazi élvezetet nyújt olvasóinak. A természetismerettel nem áll erős lábon, de kárpótol számos mesterművének bájos naivitása s kifogástalan költői formája. Egypár elbeszélő költeménye s néhány románca és balladája igazi remek, amelyeken Victor Hugo és Byron hatása érezhető ugyan, de a költő önállóságának érintése nélkül. Hírnevét „*De tocht van Heemskerck naar Gibraltar*” című elbeszélése sokáig, sértetlenül fogja megőrizni. Általam itt közölt „*A ludak*” című verse, az orosz Krülov-nál is előfordul némi változtatással; de a holland költő műve értékesebb.

BOUTENS (P. C.) 1871-. Nemes veretű, természeti és klasszikai szépségeket reveláló költője a lélek legmélyén fogamzó, gyöngéd hangulatoknak. Lágyszerelmi epedés, szelid borongás s a lét nagy talányai felett való, kiengesztelődést kereső töprengés megkapóan szép és üde hangokat csal ki lantján, mindenkor tiszta és keresetlenül tökéletes formákban. Sokat fordított az óklasszikus irodalomból. Ma Hollandia legnagyobb élő költőjének tartják.

BREDERO (GERBRAND ADRIENSZON) 1585-1618. Igazi renaissance-kori költő, de teljesen mentes annak formai szubtilitásaitól; telve az élet és a valóság helyes átértésével, a vágyak és érzelmek közvetlenhangú, bár művésziesen költői kifejezésének ritka talentumával. Egy amszterdami cipész fia volt s nem nyert klasszikai oktatást. Előbb festő akart lenni s nagy költői képessége csak életének utolsó nyolc esztendejében ragyogott fel. Lírájában forró szerelmi epedés, csalódottság, majd fájó reménytelenség húrjai zendülnek meg, kifogástalan költői formákban. Nagyszámú színdarabjai közt néhány a Vondel legkiválóbb darabjaival vetekszik („*Het Moortje*”, „*Spaansche Brabander*” stb.) s főleg mint a népies elem s az amszterdami alsó néposztálybeliek lelkivilágának megszólaltatója, a legnagyobbakkal egy szintvonalon áll.

BROUWENAAR (JAN, FRANS) 1815-1849. Vlissingenben született. Mint kiváló szobrászművész 1849-ben első díjat nyert „Soranus”-ával Amszterdamban, de a túlfeszített munka miatt még ugyanezen évben meghalt. Költői hagyatéka 1855-ben jelent meg. „*Klokkenlied*” című verse sokáig megőrzi nevét. Költeményeiben erős egyéniség, fennkölt szellem s üde, művészi megérzés tükröződnek vissza.

CATS (JACOB) 1577-1660. Polgári családból származott s magas állami méltóságig (Raadpensionaris) vitte, bár teljesen jelentéktelen államférfi volt. Mint költő pár száz éven át a holland köznép legünnepeltebb költője volt s verskötetei ott álltak a biblia mellett s még a XVIII. században is 10.000 példányban fogytak, dacára annak, hogy versei unalmasak, képei, hasonlatai sokszor prózaiaiak s nem ritkán ízléstelenek. De mert korában a nép saját hibáit, erényeit látta visszatükröződni verseiben: bálványozta. Ma mosolyognak azon, ki „Cats apót” költőnek tartja; bár el kell ismerni, hogy meditáló verseiben sok életbölcselem, szellemes formában jut kifejezésre.

CELLIERS (JAN F. E.) 1865-. A Dél-Afrikába 1653-ban kivándorolt holland gyarmatosok (búrok), az anyaországnak nemcsak irodalmából kapcsolódtak ki pár századon át, hanem anyanyelvüket is meglehetősen elparlagosodni engedték, majdnem a felismerhetetlenségig. A XIX. századig alig is lehet szó búr irodalmi életről s a délafrikai angol gyarmatosok is meggátolni igyekeztek a holland nyelv terjedését, amelynek érdekében csak 1895 óta indult meg egy folyton erősödő ellenhatás. Ekkor alakult „Az igazi afrikánerek egyesülete”, mely a társalgási és irodalmi nyelv megtisztítását is maga elé tűzte. E törekvés eredménye már is szembeötlő, de azért igazi irodalmi élet még csak most kezd kifejlődni s ma még csak ott tartanak, ahol az anyaország irodalma a múlt század vége felé állt. Celliers iskoláit Kapstadtban, Pretoriában és Stellenboschban végezte. 1887-ben Hollandiába jött s Delftben és Leidenben folytatta tanulmányait. Aztán visszatért Afrikába s az állami könyvtár könyvtárosa volt a búr-angol háború kitöréséig. A háború után, 1907-ben visszatért hazájába s vezető szerepet vitt az afrikai nyelv- és irodalmi mozgalomban s a délafrikai egyetem felállításában. 1919-ben

rendkívüli tanárrá lett a stellenboschi egyetemen. Első verse 1894-ben jelent meg s költői iránya nem áll messze de Génestető-től. Erő, mélység, lángoló hazaszeretet, háziasság s jóleső humor nyilvánul meg költészetében. Bár életfelfogása erősen kozmopolitikus, de azért utolsó ízéig igazi afrikáner.

CLERCQ (RENÉ DE) 1877-. Egy nyugat-flandriai kötélverő fia, aki minden reggel a tőlük jó messze fekvő Gentbe gyalogolt be, hogy az egyetemet elvégezze. A belgiumi flamand nép nyomorúságának alapos ismerője. A világháború kitörésekor Hollandiába ment át s Amsterdamban tanító lett a belga iskolában s megalapította a „De Vlaamsche Stem” nagy napilapot. A belga állam kizárta polgárai közül s halálra in contumaciam. Már előbb is jelent meg egy pár értékes verskötete s azóta a „De zware Kroon” és a „De Noodhorn” kötetek, a régi Geuzókra emlékeztető, lobogó hazaszeretettel, merész szárnyalással s remek versformákban. Ki tudja meddig fog tartani önkéntes száműzetése hazájából? Flamand lelke nem tagadhatta meg magát s kitérése a háború elől inkább is annak jele, hogy a belgiumi flamand nép, lelkében Hollandiához tartozónak érzi magát.

CORT (FRANS DE) 1834-1878. Flamand költő. Brüsszelben katonai törvényszéki titkár volt. Számos verskötetében előszeretettel dolgozott fel a nép- és katonaeletről vett tárgyakat s meleg közvetlenséggel tolmácsolta a hazafias és családi érzelmeket. „De Toekomst” címmel („A jövő”) egy folyóiratot is szerkesztett. Verseiben a népies hangot többnyire szerencsésen eltalálta, bár inkább is a klasszikus és középkori időmértékes versformát használta.

COSTA (ISAAC DA) 1798-1859. Bevándorolt, dúsgazdag spanyol zsidó családból származott s 1822-ben feleségével együtt ref. vallásra tért át, a Bilderdijk behatása folytán. Több kötetre terjedő költeményeiben izzó, keleti fantázia nyilatkozik meg s olykor ízléstelenül; de költői felfogása üde, verselése művészi, dalai szárnyalók. Ifjú korában Byron és Lamartine költői behatása alatt állt, de ugyanekkor Homerost s Aischülost is előszeretettel fordíttatta. Politikai s vallásos harcokba keveredve, költészete sohasem tisztulhatott ki tudatos művészeté. Mesteréről, Bilderdijkről, értékes és terjedelmes életrajzt írt.

DANSER (JOHAN GUSTAAF) 1893-1920. Fiatalon elhalt, kiváló költői talentumú író, aki a holland irodalom aranykorában élt mesterek nyomdokain haladt (P. C. Hooft, Vondel stb.). Nyelvezete tisztáncsengő, verselése klasszikus tökélyű. Zárkózott kedélyelete a gondolatok mélységei felé vonzotta s költői hivatottságát idősebb költőtársai, mint Gezelle és Verwey is igen nagyra értékelték.

DROOGENBROECK (JAN, A. VAN) 1834-1902. Flamand költő. Kezdetben a német szentimentális irányzat követője, úgy tartalom, mint forma tekintetében, mely utóbbit mesterileg kezelte. Melegszívű, az élet ezerféle gondjai és bajai felett elborongó, elmélázó költő, kinek versei máig megőrizték üdeségüket s nem lehet azokat meghatottság nélkül olvasni. Különös előszeretettel énekelte meg a Schelde-folyam szépségeit.

DUYSE (PRUDENS VAN) 1804-1859. A legtermékenyebb flamand költő, kinek vénája szinte kimeríthetlenné látszott, bár a talentumához fűzött nagy reményeket nem váltotta be. Mint Snellaert írja róla: „Mint sas, úgy szállt lírai költészete; zengett hősökrol a kürtje s a pásztorokról tilinkója. Írt szatirákat, epigrammákat s tréfásan gyönyörködtette a gyermekeket. Mesterien fordított idegen műveket s kereste a régi költői módokat, hogy kora nemzedékének fényes szemléletet nyújtson.” Minden költői műfajban alkotott néhány maradandó értéket. Jó ideig a genti Athenaeum tanára volt. Költészetén Bilderdijk hatása érezhető, de annak sokszor untató retorikája nélkül.

EEDEN (FREDERIK WILLEM VAN) 1860-. Haarlemben született; az orvostudományt Amsterdamban, majd Párizsban végezte s egy lelkibetegek részére berendezett gyógyintézetet vezetett. Azután társadalmi reformokra törekedett; Bussum mellett egy közös birtokon külön

kis kolóniát létesített közös művelés alapján, de ami kétszeri kísérlet után sem sikerült. Költői álmait a valóság nem igazolta, pedig célja nemes volt, t. i. az emberiséget a szellemi tökély, anyagi jólét és tiszta erkölcsi élet minél magasabb fokára emelni. Lelkében bizonyos miszticizmus keveredett nemes vallási s szociális eszményekkel s végül is 1922-ben áttért ref. vallási felekezetéből a róm. kath. hitre. Számos prózai és költeménykötete jelent meg, amelyek igazi költői hivatottságról tanuskodnak s neve a jelenleg élő holland költők közt a legjobb hangzásúak egyike. A „Nieuwe Gids” megalapításakor a leglelkesebb reformerek közé tartozott s ott küzdött a Kloos, Verwey, van der Goes stb. oldalán.

EYCK (P. N. VAN) 1887-. Pihenés, megnyugvás után sóvárgó költői lélek, kinek lírája a mult század végének átmeneti költészeti irányára emlékeztet, olykor túlhalmozásával a természeti képeknek, erősebb lelkihangulatok ébresztése nélkül. Már pedig a pusztá költői leírás és színezés ma már nem pótolhatja a lélek benső életének egyénítő, elmélyedésre serkentő hatását. Különben folyton művészetet kereső, bölcselkedő, igazi költői lélek, aki önmagával soha sincs megelégedve s líráján bizonyos túlfinomult kozmopolitizmus érezhető. Versformái dallamosak s mintaszerűek.

GÉNESTET (PETRUS, AUGUSTUS DE) 1829-1861. Az elmúlt század egyik legértékesebb költője. Néhány évig remonstráns lelkész volt Delftben, de gyöngé egészsége miatt lemondott állásáról. Nagyobb költői alkotások nem maradtak utána; de amit írt: tiszta, nemes, magosan szálló, igazi költői hivatást árul el. Versei valóban születtek és nem készültek. Végtelenül szelíd és nemes lélek volt; az újkor bölcsészeti eszméiben való alapos jártassága, kora egyik legliberálisabb gondolkozású ref. lelkészévé formálta, aki a theológusok és bölcsészek között dúló harcokban az élc nyilaival vett részt, soha nem bántva, de oktatta s eszmélődésre serkentve a tűzokróptú lelkeket. Ez utóbbi célt szolgáló „Leekedichtjes” című versei, a belőlük kiáradó józan bölcsesség miatt örök emberi értéket képviselnek.

GEYTER (JULIUS DE) 1830-. Vujjisteke mellett elszánt harcosa a liberális flamand törekvéseknek; költészetét egészséges realizmus jellemzi, de amely a művészi szépség szolgálatába van állítva s átizzik versein egy helyesebb és igazságosabb társadalmi berendezkedés után való vágyakozás.

GEZELLE (GUIDO) 1830-1899. Flamand költő; előbb r. kath. pap, majd különböző szerzetesi iskolákban tanár; végül a bruggei kolostor igazgatója. A belgiumi flamand költők egyik kiválósága. A mult század közepe táján jelent meg egy verskötete, aztán 30 éven át elhallgatott. Mint a flamand érdekek lelkes szószólóját, egyházi főhatósága nem nézte jó szemmel. Mély vallásos érzelm, nyugodt, derűs életszemlélet, természetes egyszerűség s üdeség nyilvánul meg csengő, dallamos ritmusaiban.

GODDARD (QUIRINUS JOHANNES) 1816-1906. Schiedamban született. Egy ideig a rotterdami bonctani intézetben mint prosector és lector működött. Majd mint orvos-doktor a rotterdami képzőművészeti és technikai tudományok akadémiáján a boncolástan tanára volt. Néhány verskötete tanuskodik gazdag költői eréről. Egy hosszú életen s változó irodalmi irányzatokon át folyton emelkedő vonalban fejlődő költészetét nagy népszerűség jutalmazta. Versei ma is üdék s a bennük megnyilvánuló jóízű humor és szatirikus él ma sem téveszti el hatását.

GOSSAERT (GEERTEN) 1884-. Álneve C. Gerretson-nak. Iskoláit Utrechtben, Brüsszelben és Londonban végezte s Heidelbergben filozófiai doktorátust szerzett. Számos politikai s nemzetgazdasági tanulmányt írt. Egy ideig a gyarmatügyi minisztériumban hivatalnokskodott, majd egy világkörüli utazás után Londonban dolgozott s jelenleg Hágában él mint a Királyi Petróleum Részvénytársaság tagja. „*Experimenten*” című verskötete egyszerre a legjelesebb holland költők közé emelte. Erős költői tehetség, nemes hæv, klasszikus egyszerűség

és világosság jellemzik kifogástalan formatökélyű költeményeit. Költői munkássága több tekintetben új irányt jelez a mai holland költészetben.

HEIJE (JAN PIETER) 1809-1876. Mint orvos működött Amszterdamban. Mélyérzésű hazafias, szerelmi és népies dalokat írt s számos szonettet. Kora egyik legkedveltebb költője volt.

HENSBROEK (P. A. M. BOELE VAN) 1853-1912. Számos irodalmi tanulmányt írt s hosszú időn át társszerkesztője volt a „Nederlandsche Spectator”-nak. Egynéhány verskötete is megjelent s különösen ismert „Van eene Koningsvrouwe” című költeménye.

HOEVEN (A. DES AMORIE VAN DER) 1821-1848. Mint költő és prózaíró a holland irodalmi újjászületés Sturm und Drang periódusában harcolt a liberális eszmékért s mint J. Prinsen Jln. írja róla: „hitét csak nehezen tudta megmenteni a David Strauss *„Jézus élete”* s a Goethe *„Faust”*-ja által keltett kételyektől”. Így aztán nem lehet csodálni, ha, mint minden dogmatizmuson kívül álló egyéniséget, sokan már keresztyénnek se tartották. Pedig lelkében ott élt az isteneszme, minden dogmától mentesen.

HOOFT (PIETER CORNELISZON) 1581-1647. A holland költészet vele született meg. Atyja Amszterdam polgármestere volt. Jogot végzett a leideni egyetemen s már itt eljegyezte magát az irodalommal. Mint Muiden Drost-ja (olyan főispánféle állás) s Gooienseland felügyelője a nyarakat Muidenslotban (vár) töltötte, hol tudósok, költők s művészek vették körül (az ú. n. „Muidener-Krijt”-kör). Nagyműveltségű, Olasz-, Német- és Franciaországot bejárta, finom érzékű s tapasztalatokban gazdag ember volt. Tacitus „Historiae”-it hollandra fordította s megírta hazája történetét is, amiért „a holland Tacitus” melléknévvel tisztelték meg. IV. Henrik frank király történetének megírásáért ezen uralkodó a Szent Mihály-lovagrend tagjává nevezte ki. Számos tragédiát, szonettet s egyéb költeményt írt s különösen ez utóbbiak klasszikus tartalmi és formai szépségükkel tűntek ki. A holland nyelv megtisztítása s irodalmi fokra való emelése körül elvülhetetlen érdemeket szerzett. A holland renaissance-nak egyik elsőrangú képviselője.

HUYGENS (CONSTANTIN) 1596-1687. Brabanti eredetű, előkelő családból eredt. Atyja államtitkár volt s ezen minőségben ő is három államfőt szolgált ki. Már 1625-ben elismert költő volt, gondnélküli életének s családi boldogságának örömeit öntve zengzetes versekbe. Hága közelében épített, Hofwijck nevű kastélyában fényes írói s művészi társaságokat fogadott. A földi élet gyarlóságai felett való gondolatait szellemes, néhány sorból álló versekben szedte rímekbe („Puntdichten”). Néhány sikerült színművet is írt („Warenar” és „Jan Klaaz”) s „Trijntje Cornelis” című vígjátéka korában nagy hatást ért el. A klasszikus irodalomban egészen otthonos volt, éppígy az olasz, francia és angolban is. Mint jó kálvinista is nagyra becsülte Erasmust s bár erősen hajlott a világpolgárság felé, de azért szívvel s lélekkel hollandus volt. Mint dr. J. Prinsen Jln. zn. írja róla: „A kálvinista Huygens s a pogány Hooft igaz testvéreként foghattak kezét egymással.”

KAMPHUIJZEN (DIRCK, RAFAELSZ) 1586-1627. Előbb a Boetzelaer-család maior domusa Utrechtben; majd vleuteni ref. lelkész s végül mint arminiánus lelkész menekülni lévén kénytelen hazájából, Dokkumban lenvászonkereskedő lett. Első verseit elégette. „Stichtelijke Rijmen” („Épületes rímek”) című verskötete a XVII. században 20 kiadást ért el. Ezen fordítások közé felvett „Májusi reggelen” című versét ma is szívesen olvassa a holland köznép.

KATE (J. J. L. TEN) 1819-1889. Ref. pap, előbb a Csendes-tengeri Marquesas szigetén, majd Amszterdamban. Könnyen és kitűnően verselő s termékeny költő. Eleinte a német, szentimentális irányban dolgozott s a túlhaladott, romantikus irány ellen fordult. A világirodalomból sokat lefordított holland nyelvre. Eredeti munkáiban kevés a plasztika és a képzeletereje.

Értékes költői alkotása a „*De Schepping*” („A teremtés”), melyben felhasználja a földisme és őslénytan korabeli eredményeit is, ma azonban már elavultnak tekintetik.

KINKER (JOHAN) 1764-1845. Jó ideig Lüttichben élt, mint a holland nyelv egyetemi tanára. Inkább bölcseész, mint költő, bár mint ilyen is számos remeket alkotott, melyeket ma jobban értékelnek, mint korában. Mint deista, a Kant újabb tana alapján állott, az istenséget az erkölcsiség eszményeként fogva fel, amely az egyéni, érinthetetlen öntudatban nyilvánul meg s mint élő lelkiismeret teljesen független mindentől.

KLIJN (HENDRIK HARMEN) 1772-1856. Amszterdami születésű s testvére, Barend Klijn haláláig, ennek cukorfinomító gyárában foglalatostkodott s ennek halála után teljesen a költészetnek és irodalomnak szentelte életét. Több prózai és költeménykötete jelent meg s a történeti drámában is értékest alkotott. „Montigny” című drámája sokáig színen maradt. Első költeményeiben a Kant bölcsezzetének hatása érezhető. Festő-leíró költeményeiben a természeti képek megkapó lelki hangulatokba olvadnak át s majdnem ódai szárnyalásig fokozódnak. Költői vénája erőtől duzzadó; kifejező ereje lebilincselő s formaérzéke kiváló.

KLOOS (WILLEM) 1859-. A mai költői nemzedék között is nagy értéket jelentő úttörője az újabb költészeti iránynak, mely a „Nieuwe Gids”-mozgalomban öltött határozott alakot. Mint esztétikus és kritikus félelmetes logikával építi fel elméleteit s alapozza meg ítéletét. Szépség, üdeség, őszinteség, a gondolatok tisztasága s a szavak igazságot kifejező ereje, szónoki sallangok nélkül s az üres lírai szenvelgés ostromozása: ezekben foglalható össze költői hitvallása. Drámai és epikai kísérletekkel kezdte, melyek töredékben maradtak. Költeményei három kötetben jelentek meg 1894-től 1913-ig s különösen szonettjei mintaszerűek.

LEIPOLDT (Dr. C. LOUIS) 1880-. Dél-Afrikában az angol-búr háború idején mint haditudósító működött. 1902-ben Európába jött s mint újságíró próbált elhelyezkedni. Aztán Londonba ment s orvosi diplomát szerzett, majd német és amerikai egyetemeket látogatott. 1911-ben egészségi okokból Kelet-Indiában tett utazást, honnan 1914-ben visszatérve, Transvaalban iskolaorvos lett. Írói s költői hajlama kora ifjúságában jelentkezett már. Celliersszel és Totiusszal alkotja azon költői hármast, mely célul tűzte ki, hogy sajátosan átalakult holland nyelvükön magas színvonalú irodalmat teremtsenek s azt az angol befolyástól lehetőleg függetlenítsék Dél-Afrikában.

LOGHEM (HENDRIK VAN) 1775-1845. Deventerben született és nevelkedett. Nagyon termékeny író és költő volt s 11 költeménykötete jelent meg 1808 óta. Tárgyát, nagy előszerzetettel, a családi életből merítette; de a világegyetemben megnyilvánuló fenséges harmónia is megkapó hangokat csal ki lantjából. Különösen értékes munkát végzett a népdalköltészet hangjának megnevesítése körül. Családiás jellegű költeményei érdekes bepillantást nyújtanak a tiszta, derűs holland társadalmi életbe.

LOVELING (ROSALIE) 1834-1875. Belgiumi flamand költőnő. „*Poezies*” című verskötete 1870-ben jelent meg Groningenben. A családi élet melegsége, szelíd borongás, mély ember-szeretet csendül ki kifogástalan formában írt verseiből.

LOVELING (VIRGINIE) 1836-1923. Az előbbinek nővére s inkább szépíró, mint költő; bár ezen a téren is sok szépet alkotott. A múlt század 80-as éveiben a legkiválóbb holland novellistákkal egy színvonalon állt. Míg nővére élt, együtt adták ki munkáikat, de ennek halála után önállóan jelentek meg meséi és elbeszélései, melyek ma is kedveltek.

LULOFS (BARTHOOLD HENRIK) 1787-1851. Született Zutphenben s az egyetemet Groningenben végezte s egyik alapítója volt a „Veritas et officium” című társaságnak, mely a bölcsezzet kritikai művelése végett alakult. Mint jogtudor, 1815-ben itt nyert egyetemi katedrát a hollandnyelvi és szónoklási tanszakon. I. Orániai Vilmos herceg 1816-ban történt megkoronáztatása alkalmával tartott dicsőítő beszédéért nagyhírű külföldi társaságok is üdvözetekkel

halmozták el. Számos prózai és költői munkája jelent meg. Itt közölt „Gelderni est” című költeménye a „Vasárnapi Ujság” 1890. évi 28. számában jelent meg, mint tudtommal az első, holland lírai vers irodalmunkban.

MAERTSZ (CORNELIS) 1650 (?). Életkörülményeiről nem maradt feljegyzés. Két költeménykötete ismeretes: „Stichtelijcke Gesangen”, Hoorn, 1661; és „Het singende Nachtegaeltje”, Amszterdam, 1671. Itt közölt versének tárgyát Gyulai Pál is feldolgozta a „Szél és a Nap” című versében, de ez költői érték tekintetében messze elmarad a XVII. századbeli holland költő verse mellett. Itt is bizonyosan egy, talán ős árja forrásból eredő vándortémával állunk szemben.

MONT (KAREL MARIA POLYDOOR DE) 1857-. Délhollandi, flamand költő. Mint tanár működött a doornicki kir. Athenaeumban, majd 1882-től Antwerpenben, hol a szépművészeti múzeumnál mint konzervátor is foglalkozik. Sokoldalú tehetség, nagy munkás erő s tágas látókörű író. Munkásságának javarésze a múlt század 80-as és 90-es éveire esik. Nemes romanticizmusában az élet melegsége lüktet; lírai elbeszélései, életképei a nagy flamand genre-festők bájos képeire emlékeztetnek. Az életből ellesett alakjai megelevenedni látszanak előttünk, gondolatokat ébresztenek bennünk s míg a költő nemes célzatai belemarkolnak szívünkbe: tisztahangú lírája szárnyára vesz s igazi ünnepi hangulatba ringat el. Költői munkássága eleitől oda irányult, hogy a flandriai és holland nép közti irodalmi s érzelmi egységet minél jobban megalapozza.

MONTAGNE (VICTOR ALEXIS DE LA) 1854-. Született Antwerpenben. Egyik megalapítója volt az ottani „Dicht- en Kunsthalle”-nak s szerkesztője a „Boek- en Bibliotheekwezen” folyóiratnak. Költeménykötete „Gedichten” címmel 1890-ben, majd újból 1907-ben jelent meg. Egy dalművet is írt. Az újabb flamand költők közé tartozik s nagy része volt az újraébredés szellemének felkeltésében. Itt közölt „Régi dalocská”-jában ó-frank vándortémát dolgozott fel, amelyet a mi Kis Józsefünk is feldolgozott „Anyaszív” című versében, de terjedősebb formában.

NAHON (ALICE) 1896-. Antwerpenben élő flamand költőnő. „Vondelingskens” és „Op zachte Vooizekens” című kötetei rendkívüli népszerűséget szereztek nevének. A természet és a flamand nép életéből fakadó költeményein kedves melankólia s jóleső szentimentalizmus ömlik el. A női lélek sajátos adományával vesz észre megkapó, idillikus jeleneteket a nép- és gyermekvilág életéből s a hangulatkeltés tiszta és mesterkéletlen költői eszközeivel kidolgozott költeményein, mint megannyi harmatcseppen, egy végtelenül finom és gyöngéd női lélek bájos színskálái gyönyörködtetik az olvasót.

NIEUWLAND (PIETER) 1764-1794. Iparos családból származott s mint a leideni egyetem tanára halt meg. Költeményeinek első kötete csak 1788-ban jelent meg s hátrahagyott versei 1797-ben. Jelen gyűjteménybe felvett *Orion*-ja, kora klasszikai vonatkozásaitól eltekintve, ma is abszolút becsű, a világegyetem végtelenségének költői megsejtése s érzékeltetése által. Versei általában mint nagy természetimádót s vidéki életet kedvelőt állítják elénk.

NIJHOFF (MARTINUS) 1894-. Az ifjabb költői nemzedékhez tartozik. Jogot végzett. 1916-1924-ig három kötete jelent meg „De Wandelaar”; „Pierrot aan de lantaren” és „Vormen” címek alatt. Az irodalomnak él, hivatalos állás nélkül. Tartalom és forma tekintetében az újabb és legújabb irányzat határmegyéjén mozog s kedveli a csattanós, meglepő, olykor misztikus befejezéseket. Sajátos, eredeti egyéniség, akire nézve a valóság gyötrően hat; túlérzékeny természet, istentkereső, pietista, szkeptikus, az életet élvezni akaró és aszkéta... egy személyben.

NOUHUYS (WILLEM GERARD VAN) 1854-1914. Első költői dolgozatai Waalner G. álnév alatt jelentek meg. Született Zalf-Bommelben, hol 1891-ig kereskedő és gyáros volt; majd

Hágába költözött s teljesen az irodalomnak szentelte idejét. Különböző lapoknak volt munkatársa s 1903-tól 1914-ig társszerkesztője a „Groot Nederland”-nak. Az újkori holland színműirodalom újjászületése körül nagy érdemei vannak M. Emantsszal együtt. Számos színmű, néhány verskötet és novella, valamint értékes prózai tanulmányok őrzik kiváló írói érdemeit.

PAUWELS (FRANÇOIS) 1888-. Született Amszterdamban s ott él jelenleg is, mint ügyvéd. Érdekes s eredeti költői egyéniség; már 15 éves korában írogatott verseket s első kötetkéje 1908-ban jelent meg. Egyszerűsége, világosságra törekszik költeményeiben, mit a legnagyobb művészetnek tart és méltán. Legsikerültebb versei a „Wereldbibliotheek” „Enkele Verzen” című anthológiájában jelentek meg; míg „Fantomen” és „Tziganen” című kötetei önállóan s az előbbi már két kiadást ért el.

PEAUX (AUGUSTA) 1859-. A délhollandi Voorne szigeten született s jelenleg Nijmegenben él. Költői munkái eleinte különböző lapokban és folyóiratokban jelentek meg. „Gedichten” című verskötete 1918 óta második kiadást ért. Több verse német és francia nyelven is megjelent. Nővérével, Klein-Peaux-szal értékes tanulmányt írt a „Tijd Spiegel”-be az angol költőkről, néhány műfordítást is bemutatva. Költeményein kezdetben a múlt századvégi francia naturalisztikus irány volt érezhető; sajátos lelki hangulatok, átszőve bölcselmi refleksiókkal s olykor misztikus sejtésekkel.

PEETERS (HENDRIK BARTEL) 1825-? Antwerpenben született s mint róm. katolikus tanár a mecheleni Pitzenburg-Collegiumban tanított. Később könyvnyomdász és könyvkereskedő lett. Néhány verskötete jelent meg s a történeti drámaírás terén is munkálkodott.

POTGIETER (EVERHARDUS JOHAN) 1808-1875. A megújhódott nemzeti költészet értékes képviselője, eredetiségre, frisseségre törekedve a korábbi oktató célzatú költői iránnyal szemben. A költészet előtte öncél, az egyéniség kifejezője, a szép kultusza önmagáért. A holland költészet aranykorszakába sóvárog vissza s korának elernyedtsége, erőtlensége fájdalommal tölti el lelkét. Nemzetét a liberális eszmék érvényesülésével remélte új erőre emelhetni, de amiben csalódott. Költeményei, valamint elbeszélő munkái maradandó értékei nemzete irodalmának. Mint irodalmi folyóiratok szerkesztője is fontos munkát végzett s az 1837-ben megindított „De Gids”-nek 1844-ig egyik szerkesztője volt.

REAEL (LAURENS) 1583-1637. A Vondel társaságához tartozott s a nemzeti nyelv megtisztításán buzgólkodott. A költészetet inkább is műkedvelésből űzte, de néhány kedves szerelmi dal máig megőrzi nevét a holland irodalomban. Mint a keletindiai gyarmatok főkormányzója, pár éven át fontos állami feladatot végzett.

RIJSWIJCK (THEODOR) 1811-1849. A francia teremő génusz kiapadhatlan forrásához közelebb eső belgiumi, flamand költőket általában merészebb képzelet, nagyobb közvetlenség és természetesség különbözteti meg északabbra eső holland testvéreiktől. Egész mentalitásuk átfogóbb, elevenebb, liberálisabb s verselésüket is valami könnyedség s természetes báj jellemzi. Rijswijck talán a legszenvedélyesebb, legtüzesebb flamand költő, aki a nép köréből küzdötte fel magát, úgyszólván tudományos előkészültség nélkül, kora egyik legnépszerűbb költőjévé. Kedélyes humora s csipkedő szarkazmusa nagy hatást keltett korában s a franciáskodó flamandokat sokszor érzékenyen találták gúnyos szellemi sziporkái. Balladáit s politikai célzatú versei ma kevésbé kedveltek.

ROLAND HOLST (ADRIANUS) 1888-. Született Amszterdamban; az egyetemet Oxfordban végezte s Bergenben él, Észak-Hollandiában. Társszerkesztője a „De Gids”-nek. Mint az újabb költői nemzedék tagja erős egyéniségével tűnik ki. Egészséges természeti szemlélet megnyugtató lelki hangulatokat vált ki lantján; a magány szeretete, a letompított érzések

szelid borongása megkapó költői formákban nyer kifejezést dalaiban. Egy pár értékes novellát is írt. („Koning Lear”.)

ROLAND HOLST (HENRIETTE - VAN DER SCHALK) 1869-. A múlt század végén beállott irodalmi forrongás a költészetben néhány merész újítót vetett felszínre, de a kor költőinek jó része csakhamar visszaesett a korábbi, mesterkélt, szónokias versfaragásba. Roland Holst dicséretreméltó kivételt képez ezek közül. Verseiben erő, szenvedély, új szín és hang csendül meg s a való életbe művészi eszközökkel bekapcsolódni vágyás komoly törekvése nyer nemes formájú kis fejezést. Klasszikus tökéletességű szonettjei különös figyelmet érdemelnek.

SALOMONS (ANNIE) 1885-. Már 17 éves korában magára vonta tanítónőjének figyelmét verseivel és értekezéseivel, aki felhívta John de Meester költőnek figyelmét a leányra. Ez buzdította a további munkára s szép jövőt jósolt neki, mint írónak. E reményt be is váltotta, bár első verseinél nagyobb hatást keltett Ada Gerlo álnév alatt kiadott prózai munkája („Emlékezések egy független asszonyról”). Iskoláit Rotterdamban s a leideni és utrechti egyetemeken végezte s jelenleg Hágában él, hol tanfolyamokat tart a legújabb holland irodalomról s kiváló külföldi írókról. Szerkesztője egy „Leven en Werken” című havi folyóiratnak is, amely leányoknak és asszonyoknak iratik.

SCHELTEMA (C. S. ADAMA VAN) 1877-1924. Az újabbkori költői irányokat századunk első tizedében erősen kifogásolta s egy újabb költészet alapelveit behatóan fejtegette. Előbb naturalisztikus színezetű költeményeitől azonban maga is jócskán eltávolodott és sok tekintetben behódolt a szimbolizáló irányzatnak, nem ritkán misztikus homályba burkolva költői gondolatait. Költői formáiban kevés a változatosság, de amit nyújt, kifogástalanul tökéletes. Amszterdamban, szülővárosában, most készülnek szobrot emelni emlékére. Tisztult szociális elvei, régóta nagy népszerűséget szereztek nevének.

SIMONS (ADAM) 1770-1834. Amszterdamban született s ott végezte a latin iskolát és az Athenaeumot, majd a leideni egyetemre ment. 1816-ban az utrechti egyetem tanára lett, a holland nyelv- és irodalom, továbbá a szónoklás tanításával bízván meg. Katedráját egy értekezéssel foglalta el „Az igazi költőről” címmel. Mint tanár, szónok és költő nagy befolyást gyakorolt hallgatóira. Számos s értékes költői és prózai munkája jelent meg.

SPANDAW (HAJO, ALBERT) 1777-1855. Groningenben mint törvényszéki tanácsos működött. Kortársai a legelőkelőbb költőnek tartották, bár kevés volt benne a költői önállóság és Feith, Bilderdijk, sőt Tollens hatása is érezhető költészetén. Néhány hazafias verse máig híven őrzi emlékét.

STARING (ANTONI CHRISTIAAN WINAND) 1767-1840. Mint gazdálkodó, jó módban élt gelderni, Wildenborch nevű kastélyában, hol gyakran adtak találkozót egymásnak írók és művészek. Igazi művésze volt a gondolatoknak s ő volt az első humoros elbeszélő. Eleinte a német romantikus irányt követte költészetében, míg ódái s románcai inkább szentimentálisak voltak. Verseit nagy műgond jellemzi s magvasságuk, gondolatgazdagságuk miatt, különösen a műveltebb elemek nagyon kedvelték. Aránylag keveset írt, de amit adott, maradandó értéket jelent.

SWARTH (STEPHANIE HÉLÈNE) 1859-. Amszterdamban született, de szülei átköltözvén Brüsszelbe, francia nevelésben részesült s első versei is francia nyelven jelentek meg. 1903-ban Frits Lapidoth íróhoz ment férjhez, de akitől 1910-ben elvált s jelenleg Hágában él. A kesergő szerelem bájoszavú dalosa, kit Kloos „Hollandia daloló szívének” nevezett el. Szonettjei megannyi gyöngyszemek s egész lírája egy majdnem túlfinomult női lélek nagy magasból s mélységből hallatszó hárfazengése. Az emberi szenvedéseket meleg szívvel átérző költeményeiből egy nemes, emberiségi eszmény rajzolódik ki az olvasó előtt, mint a költő

saját lényének hű kifejezője. Számos költeménykötetében itt-ott némi egyhangúság érezhető, de egyéni érzelmei mindig tisztán s klasszikus formákban csendülnek ki.

TIELE (C. P.) 1830-1902. Előbb remonstráns lelkész Moordrechtben, aztán Rotterdamban, végül 1873-tól egyetemi tanár Leidenben. Mint az összehasonlító vallástan művelője korszakos munkát végzett s európai névre tett szert. A költészetben inkább is pihenést keresett, bár költői hivatottságát számos költeménye fényesen igazolja.

TOLLENS (HENDRIK) 1780-1856. Egy rotterdami festőgyáros fia s később maga is ezzel foglalkozott, míg végre elvonult Rijswijk melletti birtokára s ott is halt meg. Magasabb tudományos oktatásban nem részesült s ez költészetén is mindvégig érezhető volt. Régi szabású, egyszerű, őszinte, istenfélő s türelmes holland polgár volt s bár költészete nem áll valami magas fokon, érzése nem eléggé finomult, ízlése sem nagyon választékos, de azért a maga módja szerint eredeti is tudott lenni s népe szája ízét eltalálván, igen nagy népszerűség vette szárnyára nevét. Számos verskötete jelent meg s a drámával is kísérletezett, de különösen hazafias dalai, románcai és balladáai arattak sikert. Egy elbeszélő költeménye: „*Németalföldiek áttelelése Nova Zemblán*” máig is megőrizte irodalmi jelentőségét.

VERWEY (ALBERT) 1865-. Az újabbkori holland költői irodalomban korszakos jelentőségű „*Nieuwe Gids*” (1885) körül csoportosult reformer írók egyik legjelentékenyebbike s mint költő különálló, erős egyéniség. Lényén s költészetén bizonyos szellemi arisztokratság ömlik el s kivált kezdetben Keats és Shelley hatása érezhető. Az egyéni érzések és benyomások legegényibb kifejezése a költészet szépségei által: ebben foglalható össze költői irányzata. Az eszményi szépnél lehetőségig teljes s tökéletes megvalósítása csendül ki több kötetre terjedő költeményeinek minden sorából, átszöve az emberi élet célja s végkifejlése feletti, mélyenjáró bölcselmi töprengéssel. 1889-ben megjelent „*Verzamelde Gedichten*” című kötetében lévő „*Cor cordium*” című verse költői tehetségének csúcspontját jelöli. 1905-1919-ig egy értékes folyóiratot szerkesztett „*De Beweging*” címmel. 1888 óta a Noordwijk előtt elvonuló, dünnék közötti lakában élte a művészi szépnél szentelt életét; 1924 óta leideni egyetemi tanára a holland nyelv- és irodalomnak.

VISSCHER CROEMER) 1547-1620. Gazdag amszterdami kereskedő volt s elnöke a holland nyelv és irodalom fejlesztésén szorgoskodó „*In liefde bloeyende*” nevű irodalmi körnek, melynek illusztris tagjait Coster, Hooft, Bredero, Vondel stb. - gyakran látta vendégeiül, írói és költői vénájú leányainak, Annának és Mária Tesselschadenak társaságában. Számos epigrammát s rövid erkölcsi verseket írt, de amelyeket maga nem tartott érdemeseknek a kiadásra s csakis 67 éves korában szánta el magát rá, hogy összegyűjtve megjelenjenek. Ezt is csak azért tette, mert barátai már előbb s tudtán kívül kiadták egy részüket álnév alatt. Sok poézis nincs bennük s többnyire köznapiak, sőt drasztikusak is. Kora a „holland Martialis” melléknévvel tisztelte meg.

VONDEL (JOOST VAN DEN) 1587-1679. Atyja kalaposmester volt s Antwerpenből, mint mennonita (újrakeresztelkedő), menekülni volt kénytelen. Így került el Kölnbe, hol költőnk született. Később szülei visszatelepedtek Utrechtbe, majd Amszterdamba, hol az öreg Vondel harisnyakereskedést nyitott s fiát is ezen pályára szánta, ki csak elemi iskolát végzett Utrechtben. Atyja halála után csakugyan át is vette az üzletet, de mivel költői talentuma hamar jelentkezett: többet megfordult a Holland irodalmi kör tagjai közt, mint üzletében, melyet egészen neje vezetésére bízott. 25 éves korában kezdett idegen nyelveket tanulni, először franciát, majd németet s végül latint és görögöt. Élete a viszontagságok szakadatlan láncolata. 1639-ben áttért a katolikus vallásra s ezzel legmeghittebb barátait végkép elidegenítette magától. Életének 70. évében alig volt betevő falatja s mint zálogházi könyvelő 650 ffrt fizetésből tengette életét, míg 1668-ban teljes fizetéssel (!) nyugdíjazták. Meghalt 91 éves

korában s az amszterdami Nieuwe Kerkbe temették el a Blesen-család sírboltjába. Nemzete „a holland költők királya” melléknévvel tisztelte meg.

Vondel a költészet minden ágában abszolút remekeket alkotott s a holland irodalmi nyelv betetőzője volt. Számos epikai s drámai gyöngy fűződik nevéhez s a lírában senki se múlta felül kortársai közül s neve máig tündöklő fénnel ragyog.

Izgatott egyéniség volt s ami lelkében forrongott, merészen vette lantjára, ami miatt sok keserősége támadt. Nemzetének a spanyol zsarnokság elleni küzdelmét nem helyeselte, bár hazáját forrón szerette.

Mint ember rokonszenves s tiszteletreméltó volt s az eszmék és elvek harcában soha, senki előtt meg nem hajolt. Költői képzelete nem ismert határt s amihez nyúlt, a költészet zománcával vont be. Költői formái utolérhetetlen tökélyűek; nyelvezete, stílusa zenitjét jelzi a holland nyelvnek. Egy közepes értékű színművét, „*Lucifer*”-t, dr. Nagy Zsigmond magyarba is átültette 1913-ban.

VUIJLSTEKE (JULIUS) 1836-1903. A Belgiumban élő flamandok nyelve és irodalma századokon át teljesen háttérbe szorítottatott a francia által. 1830 után némi javulás mutatkozott, de az igazi újjászületés csak 1890 körül következett be s ezen idő óta párhuzamban fejlődik irodalmuk a testvér hollandival. A liberális flamandok által életrehívott „de Vlaamsche Beweging”-nek egyik szellemi vezére volt Vujlsteke is, aki Gentben született, a polgári szabadságok ezen ősi őrhelyén s az itteni egyetemen végezte a jogot. Eleinte ügyvéd volt, később könyvkiadó. Első versei 1856-ban jelentek meg s Heine, Byron és Musset-tel áll szellemi rokonságban. Liberális s erős szociális érzése és gondolkozása számos költeményében elemi erővel, de mindig nemes, eszményi tisztaságban nyilatkozik meg. Mint az anti-klerikális párt harcosa fontos szerepet töltött be s „de Vlaamsche Beweging” című művében az elvek elszánt bajnokaként áll előtünk. Több prózai és költeménykötete jelent meg. A nyelvnek és költői formáknak kezelésében a legkiválóbb holland mesterekkel áll egy színvonalon.

WAALS (JACKELINE E. VAN DER) 1868-1922. Hágában született s 1877-től Amszterdamban élt, mint felső polgári leányiskolai tanítónő. Néhány kötet verse jelent meg s egy értékes tanulmánya a középiskolai oktatás történetéről s közvetlen halála előtt egy esztétikai tanulmánya a művészetéről. „Laatste Verzen” (1922) című kötete hű tüköre költői egyéniségének, melyben a szépért rajongó életszeretet s a halállal nyugodtan szembenéző bátorság megkapó összhangban nyilatkoznak meg.

WALRÉ (JAN VAN) 1759-1837. Haarlemben született s mint lírikus és színműíró kora ismertnevű költői közé tartozott. Harminc éven át volt buzgó tagja a műkedvelő színműírók társaságának, valamint a De Wijngaardranken című Rederijkers Kamersnek. Költeményei s színművei több kötetben jelentek meg s különösen kedveltek voltak tréfás s anekdotaszerű versei a bennük felcsillanó, egészséges humor miatt.

WARNSINCK BZN. (WILLEM, HENDRIK) 1782-1857. Mint költő, regény- és színműíró egyaránt termékeny és jónevű volt, bár kora nagynevű költői mellett kevésbé tudott érvényesülni. Ez a kor volt ugyanis az irodalmi újraébredés mozgalmas időszak, a Bilderdijs, da Costa, Kinker s Tollens stb. kora, amikor a közepes, bár így is értékes tehetségek kevésbé jutottak kellő elismeréshez. Warnsinck jóval felül állt e közepes mértéken s máig igazi irodalmi értéket jelent. Tollens méltán írhatta meg róla, hogy: „Jobb költők talán éltek nálánál, de jobb ember biztosan egy sem.”

WELTER IR. (W. L.) 1849-. A most élő holland költők doyen-je, kinek lantja régen elhallgatott. Mint ref. lelkész 1871 óta Hollandia több nagy városában működött s jelenleg Hágában udvari lelkész is. Mindig nemes és tiszta csengésű líráján a mult század utolsó harmadának szentimentális iránya érezhető.

WINKLER PRINS (A.) 1817-1906. A mult század 80-as évei előtt az egész holland költői irodalom származás pangásban volt. A Coleridge, Byron, Schelley, Keats világfájdalmának s világi és embergyűlöletének vérszegény utánzóit is alig akadtak Hollandiában s a vallásos és szociális téren beköszöntött liberális éra holland megérzői, egy Potgieter, Bakhuizen, Multatuli, van Huet stb. is tétován ingadoztak a kor hatalmas eszmeáramlatával szemben. Winkler Prins igazi forradalmi szellem volt s az új idők bekövetkezésének harsogó szavú prófétája. Elég itt közölt versére utalnunk, mely teljesen igazolja költője látnoki lelkét s szinte megdöbbenően hat 1914 bekövetkezése után. A pap-költő jól látta hazugságokra fölépített világunk összeomlását. Értékes munkája egy 1869-1882 közt szerkesztett, 16 kötetes, illusztrált Encyclopédiája is.